

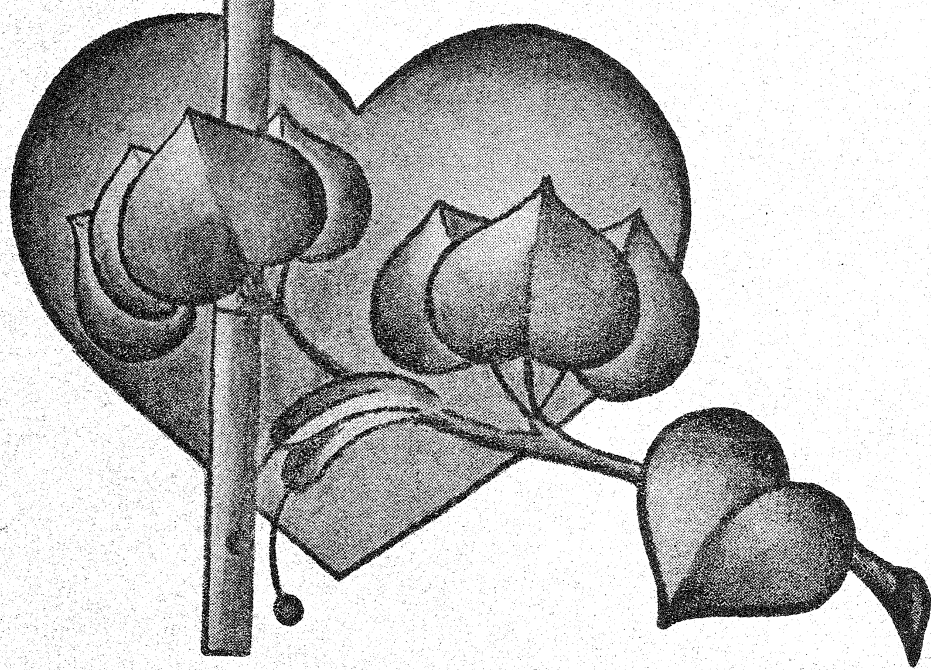
Pamietok'ov. Václava str. 5

Prov. Bohemiae
Societatis Jesu

museum

časopis slovanských bohoslovců

číslo 1

ročník LXXII

listopad 1940

MUSEUM, časopis slovanských bohoslovců, r. 72. – Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. Řídí rektor ústavu Msgr Dr. Karel Skoupý. – Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. – Redaktor Ladislav Jurák. Administrátor Miroslav Čech. – Předplatné: bohoslovci a studující 10,- K, ostatní 15,- K. Číslo šek. konta 102.407 Brno. Uzávěrka 2. čísla: **8. prosince 1940.**

Obsah 1. čísla

Metoděj Baldík (Brno): Velehradské reminiscence
F. Xaver (Praha): Vůně podzimu
Jindra Javořský (Hradec Králové): Česká píseň
Ph. Mr. Metoděj Sláma (Brno): Otázka panictví sv. Václava
Jaroslav Souček (České Budějovice): Legenda
Eugen Liška (Brno): Zrání barev
Václav Ara (Brno): Vždy hojnost darů
Alois Jemelka (Olomouc): Svět bez slunce
F. Velíšek (Praha): Domove
Longin (Brno): Dopis bratrovi
Jiří Alán (Olomouc): Jedno ráno
Karel Čermák (Brno): Na rozplynutí cest
Jindra Javořský (Hradec Králové): Volání domova
Blahopřejeme (K šedesátinám Msgra dra K. Večeři)
Jan Bárta (Brno): Sen sestry Marisstelly

P e t i t

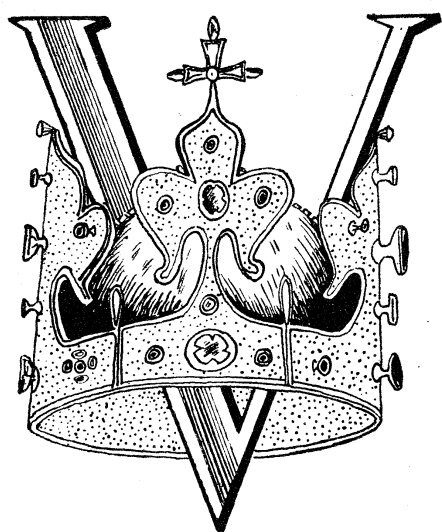
K. (Brno): Setkání
M. Baldík (Brno): Modlitba
F. J. Sales. (Mor. Ostrava): Význam a prostředky katechese
* (Brno): Odcházející
M. Elgán (Brno): Ideál, Domove
-mf- (Praha): Jde podzim
Zpráva pražské R. S.

Bohoslovci ve šk. r. 1940-41
Nové knihy
Podzimní literární novinky

Z administrace.

Kdo si ponechá toto číslo, je považován za odběratele.

Obálku a iniciálku „V“ navrhl: J. Nádeníček, Brno.

ěru hodno a spravedlivo
jest, slušno a spasitelno,
abychom Ti vždy a všude
díky vzdávali, Hospodine
svatý, Otče všemohoucí,
věčný Bože, který jsi jed-
norozeného Syna svého, Pána našeho Ježíše
Krista, věčného kněze a veškerenstva Krále,
olejem radosti pomazal, aby obětuje sám sebe
na oltáři kříže jako oběť neposkvrněná a smírná,
tajemství lidské spásy dokonal, a když byl všecko
tvorstvo své vládě podmanil, předal Tvé nesmír-
né velebnosti království věčné a všeobecné. Krá-
lovství pravdy a života, království svatosti a
milosti, království spravedlnosti, lásky a míru.

(Z preface o Ježíši-Králi. Přeložil P. Marian Schaller, OSB).

Velehradské reminiscence

Jdeš v písku přívalem šedivých věků
v šlépějích požárů, plískavic staletí
portály rozbrojů, symboly sbratření
jediným hřbitovem vychladlých zdí.
Vteřiny staletí kamenným krokem
krácejí na troskách vzdálených kultur
mlčením skapává zažloutlý stín
po stěnách bořených giganty věků.
Tam život vytryskl z pramene víry,
když v zemi pohanské vztyčen byl kříž
na poli národa lítostí vznatém
posvátnou pravicí slovanských synů.
Z rozvalin vytéká sluníčko rán
z pohárů staletí rozbrojem rozlité
hrst temných siluet stín vrhá v chrám
ve slávě zděděné odkazem věků.

Kamenem pyramid mluvila víra,
když povstal z rozvalin Velehrad nový
pro syny sbratřené výrokem dějin,
jenž národ uvrhl v propasti bytí.
Svědění burcuje výkřikem věží
nešetří hlasem svým památný zvon
ranami neštěstí zjihla již srdce ta
otvrdlá skořápkou kamenné nevěry.
Den nový povstává z azurných obzorů
ukován vyznáním osudných vin
Velehrad procítá, otvírá brány své
pro děti nadějím navrácené.
Hrnou se zástupy dědictví vyrvané
jásotem ve tváři, plamenným okem
– sklíčení vinníci svědomí věků –
v národa shledání ovčinec nový.
Vítá je, děti své, objímá v bolu
na svou hrud' vine je probodenou.
Vzplanuly oltáře obětí smíru,
jenž opět vykoupí zástupy břišní
z temného vězení zajatých vin
pro lepší budoucnost za děti pyšné.

Bůh hledí na zem mou
zrající svorností v jednoty plod
Bůh žehná brázdu tvou
ó, země, spasená kněžstvím tvých synů.

*Prapory svornosti napněte k nebesům
 necht zavlá nadšením moravský lid
 necht vstoupí v basilik posvátný trůn
 a plní poslání Bohem jim souzené.
 Utiš se, lide můj tvá sláva vzešla
 proživej okamžik úradkem svatý
 v modlitbách praotců budoucím zrál
 v tajemné národa vykoupení.
 Tvé kněze volá Pán poselstvím míru,
 by bratry přivedli unii dávné
 v jednotu svornosti – jak prosil Otce Syn
 než lidi vykoupil Golgotou spasení.
 Vejděte, zpívejte oslavu Jemu
 On nedá zahynout národu víry
 Velehrad zvítězí, svatyně bytí
 budoucím pro děti svatého žití.*

Metoděj Baldík, Brno.

Vůně podzimu

Motto :

Hřbitove, hřbitove, zahrado zelená,
 do tebe padají předrahá semena.
 Padají, padají, nikdy nevzcházejí,
 což je ti hrobaři hluboko sázejí?

Hřbitov – stará komora, pokladnice. Tu tlí něžnost ženská i tvrdý sval síly mužovy. Do haraburdí rakví kamene a železa se utíká skrýt smrt před životem, aby ji v tom chaosu těl nenašel. Sem za zvuků fanfár se ubírá v celé své nádheře z přepychové komnaty král, aby si odpočal vedle znaveného otrhaného tuláka, jemuž jen zpěv ptačí v měsíční půlnoci na mechu vystlal hrob. Svorně tu leží vedle sebe staletý dub a mladý štěp.

V zaprášených koutech lká sebevražda zoufalstvím a hned blízko v pustém křoví a kamení si usedl v kaluži krve zločin. V romantické tmě zmizelo tajemství, běh zastavil své tempo, sladká pomsta splnila svůj slib, jen prokletí se ještě kdesi po světě toulá.

A láska? Ta se ani zde neopustila („...přes časy, přes hrob běží; neumrazíš ji na horách...“); děcko vedle matky, tam muž ženu čeká, milenec po dívce touží, na stráži pastýř v stádu svěřených ovcí, zde navracený syn domovu z širého světa. Věrnost si v hrobě podává ruku. U srdce stranou odhozený žal a bolest a...

Květ závidí nemá už proč blednout; jen nahá pýcha se stydí a plazí se po zemi. Mezi všemi se ztratila vzpomínka. I sláva se kdesi zatoulala. – Podívejte, pozor! – Ah! Zastřete oči! Lži spadl závoj a stojí tu – bez šatů. Rozkošník vychutnává záhrobní muka. Pán smrti stojí přísný u vah spravedlnosti a váží dohaslé jiskry.

Ne, dohaslé ne! Aspoň všechny ne! Teď se rozzářila ctnost, která si nezapomněla už na zemi rozsvítit pochodeň víry do záhrobí. A

vizte! Nerezaví, nečerná a nemění se, jen nadějí se opájí a touží být
vpuštěna s trofejí vítězství – vždyť přemohla smrt – k zdroji své Lásky.

Hřbitov, stará komora, klenotnice. Vše se sem ukládá. Ale jen
ctnost bývá tak vyzvednuta, kterou ani rez, ani mol nekazí!

F. Xaver, Praha.

Česká píseň

Česká píseň,
dvě milá slova ze srdcí vzkvetlá
v modravém nádechu pomněnek
vytrysklá z fontány duší a citů...
lidu je skřivánkem nad zlomem polí
v zátopě světla, v koberci luk
vznáší se k trůnu věčného Tvůrce
rozkvetlá díkem
vonící šepotem rozmarných snů
Česká píseň...
je úzkou pěšinkou od srdce k srdci
stužkou je rudou bratrské lásky
zlacená nad mořem obilí
vlní se hebce v polibcích vánků
nevchází do rudých západů
braje si s hvězdami
noří se v modravou tůň
nezmlká... jen někdy sní
Česká píseň...
kytice zpestřená slzou i smíchem
chrvěje se v radosti
sklání se v žalu
je denním chlebem tuláka
bloudí s ním po cestě krve
když měkce zazní mu na rtech
radostí vznáší se dál
vzpomínkou vrací mu
otcovský ztracený ráj
Česká píseň...
dědictví otců a matek
svěcené radosti, slzou i žalem
rozvité z poupěte do bílé růže
zpeněné v potůčcích s tvrdými břehy
vlní se v odlesku mládí
přináší vzpomínky, dotekem hladí
vráscité tváře, mozolné ruce
noří se v kolébku nad novým snem
Česká píseň...

Jindra Javořský, Hradec Králové.

Sv. Václav v Porta coeli. Archiv Musea.

Otázka panictví sv. Václava

Otázku tuto rozvířili u nás v poslední době prof. Josef Pekař a prof. Josef Vašica. Vznikla však již na počátku XX. stol., kdy byla vydána tiskem od ruského učenice Nikolaje Nikolajeviče Nikolského tak zv. mladší nebo *druhá slovanská legenda o sv. Václavovi*, která přinášela zprávu o Václavově synu Zbraslavovi.¹ Zove se též po svém vydavateli legendou Nikolského. Druhou legendou, která podle některých učenců potvrzuje manželství Václavovo, je *legenda Křišťanova*.

Mezi legendami svatováclavskými kromě těchto dvou zaujímají některé jiné místo vyznačné. – V první řadě je to *první církevně-slovanská legenda o sv. Václavovi*, která byla sepsána již před r. 940, nedlouho po smrti sv. Václava.² Pisatel této legendy, ač měl blízký poměr k jednáncím osobám, ač náležel k družině Václavově a jinak české poměry dobře znal, nezaznamenává žádné zprávy o manželství Václavově nebo jeho synovi Zbraslavovi.³ Prof. Weingart přiznává proto zprávám této první legendy přednost před všemi ostatními pro její autentičnost a soudí, že kritika událostí má vycházeti z této legendy podle tří pravidel: Tam, kde její zpráva je potvrzena i latinskými legendami, jest jí beze všeho omezení přijmouti. Tam, kde její zpráva není potvrzena latinskými legendami nelze ji zavrhnouti. Tam, kde je zpráva dosvědčena jen latinskými prameny a nikoliv též první církevněslovanskou legendou, jest na místě *pochybnost* a podrobnější ohledání. Tak lze historii Václavovy doby očistiti od pozdějších výmyslů.⁴

¹ Legenda tato byla sice již před 100 lety známa sběrateli rukopisů P. M. Strojevu, ale neuplatnila se, poněvadž nebyla vydána tiskem.

² Miloš Weingart, První česko-církevněslovanská legenda o sv. Václavu. Str. 1002. Svatováclavský Sborník I, Kníže Václav Svatý a jeho doba. Vydal národní výbor pro oslavu svatováclavského tisíciletí. Praha 1934.

³ Tamtéž str. 1002, 1005, 880.

⁴ Tamtéž str. 1032.

Po ní následovaly časově *legenda o sv. Ludmile* (Fuit in provincia Boemorum), *Privilegium církve moravské*, *Diffundente sole*, *Crescente fide* a lat. *legenda Gumpoldova*.⁵ Žádná však nepřináší zprávy o Václavově manželství a jeho synu.

Další legendou v pořadí je *legenda Křišťanova*, sepsaná latinsky. Je oproti první slovanské legendě bohatější a skvělejší, protože nebyla první, nýbrž až *sedmá*⁶ a tvořila doplňky a opravy svých předloh.⁷ Celá se nám zachovala ve vzácném rukopise kapituly pražské z let 1320–1342 kromě zlomků v jiných knihovnách. Sepsání její klade Pekař mezi r. 992–994, po návratu sv. Vojtěcha z Říma, na jehož rozkaz ji Křišťan sepsal.⁸

Tu jest onen nejasný text v kap. VI., v němž vidí Pekař potvrzen svůj názor o řádném manželství Václavově: „...castitatem amplectens, *quamvis hec rara avis uxoris*, martirio presentem in hians finire vitam...”⁹ (...oblíbiv si čistotu, ačkoliv řídká je u ženatých, život pozemský touže skončiti mučednictvím...). Místo, na které se odvolává Pekař (*quamvis hec rara avis uxoris*), je skutečně porušeno. Není totiž jasné a zaručené slůvko „avis”, které četli různí badatelé též jako „vis”, „vix”, „ius”, „viris”, „vi”. Nejnověji je emenduje Ryba na „avis”.

Nejzávažnější legendou v této otázce je konečně ona *druhá církevněslovanská legenda o sv. Václavovi*, která se nám zachovala ve dvou pozdních kyrilských rusko-církevněslovanských opisech ze stol. XVI. Originál vznikl asi ve stejnou dobu nebo krátce před legendou Křišťanovou na konci stol. X.¹⁰ Není to práce původní, nýbrž je to překlad z vadného a přepracovaného opisu Gumpoldovy latinské legendy do staroslověnštiny. Překlad tento jeví od originálu Gumpoldova četné odchylky¹¹ a kromě toho později častým opisováním a glosováním byl text porušován od nevědomých nebo povrchních ruských písařů.¹² Legenda tato, poněvadž používá pramenů pozdějších a ne prvotřídních, není již tak spolehlivá.

⁵ Václav Chaloupecký, *Prameny X. století legendy Kristiánovy o sv. Václavu a sv. Ludmile*. Str. 240. *Svatováclavský Sborník II*, 2. *Svatováclavská tradice*. Vydal Národní výbor pro oslavu svatováclavského tisíciletí. Praha 1939.

⁶ Tamtéž str. 240.

⁷ Miloš Weingart, *První česko-církevněslovanská legenda o sv. Václavu*. Str. 1031, 1032. – Též V. Chaloupecký, *Prameny X. stol. legendy Kristiánovy o sv. Václavu a sv. Ludmile*. Str. 280.

⁸ Josef Pekař, *Předmluva k českému překladu sepsání Kristiánova*. Str. 17, 18. *Křišťan, Život a umučení svatého Václava a báby jeho svaté Ludmily*. Národní knihovna sv. 5. Z latiny přeložil Antonín Stríž. S úvodní studií a poznámkami Jos. Pekaře. II. vydání. Vydal Ladislav Kuncíř. Praha 1927. – Srovnej V. Chaloupecký, *Prameny X. stol. legendy Kristiánovy o sv. Václavu a sv. Ludmile*. Str. 277.

⁹ B. Ryba, *Kronika Kristiánova s hlediska textové kritiky*. *Listy filologické* LIX, 1932. Str. 240.

¹⁰ Václav Chaloupecký, *Prameny X. stol. legendy Kristiánovy o sv. Václavu a sv. Ludmile*. Str. 268.

¹¹ Miloš Weingart, *Byzantinoslavica II*. Praha 1930. Str. 456.

¹² Miloš Weingart, *První česko-církevněslovanská legenda o sv. Václavu*. Str. 951.

V legendě této (zv. Nikolského) v kap. XVI. čteme v překladě Vašicově¹³: „Neboť, byv přinucen jednou od svého bratra a svých vladyků, pro zrození synů obcoval s ženou a zplodil z ní syna jménem *Zbraslava*.¹⁴ I řekl k ní: „Hle, již mnoho jsme se Bohu provinili a nepravost jsme učinili, již toho zanechme, přijavše plod podle přirozenosti lidské. My dva mezi sebou: ty měj mne za bratra, a já tebe za sestru.“ A ona na tuto věc přistoupila a zavázala se k tomu před samým Bohem, jednou však zhřešila s milým jeho služebníkem. A světu sám, když to viděl, řekl: „Proč jsi selhala před Bohem? Tobě bylo lze vdáti se nebo nevdati. Ale neopovažte se nyní nikomu, ať je to kdokoli, o tom se zmíniti, dokud já si to nerozvážím.“ A učiniv velkou hostinu, aniž kdo věděl, co zamýšlí, provdal ji za téhož (služebníka), čině ji jeho sestrou.”

Prof. *Pekař* spojuje obě legendy, Křišťanovu a Nikolského, a praví: „Musíme mítí za to, že Václav jako jiná knížata i neknížata svého věku, oženil se záhy, jak žádala příroda, mravní i společenské prostředí doby i zájem rodu knížecího.“¹⁵ Snaží se nás přesvědčiti o správnosti tvrzení, že Sv. Václav uzavřel platné manželství, zplodil s onou ženou syna *Zbraslava*, dědice trůnu, a pak chtěl s ní žítí jen v manželství duchovním jako bratr se sestrou, aby se pak mohl odebrati do Říma a vstoupil do kláštera.¹⁶

Prof. *Vašica* drží se jen legendy Nikolského a vysvětluje, že podle znění legendy nejde o manželský sňatek, a také hřích ženy s panošem Václavovým se neoznačuje jako cizoložství, nýbrž jako porušení slibu, učiněného Bohu. Slova „měj mne za bratra a já tebe za sestru“ značí, že sv. Václav vyzýval ženu, aby spolu s ním učinila slib čistoty, a ona k tomu svolila. I po svém provinění byla povinna dodržovati, co Bohu slíbila, a proto i když ji sv. Václav provdal za onoho dvořana, s nímž zhřešila, zůstala i v manželství vázána svým slibem, což legenda správně označuje slovy, že se stala „sestrou“ svému muži.¹⁷

Rozhodně se staví proti nařčení, že vypravování příběhu tohoto je zmatené a nedává jasný smysl, jak se snaží dokázati *Pekař*,¹⁸ a naopak odmítá jeho názor, že sv. Václav byl ženat, a že by skutek takový bylo těžko uvéstí s mravně náboženským stanoviskem Václavovým.¹⁸ Vytyká dále *Pekařovi*, že zakládá své tvrzení na textě po-

¹³ Josef Vašica, Druhá staroslovanská legenda o sv. Václavu. Str. 106, 107. Josef Vajs, Sborník staroslovanských literárních památek o sv. Václavu a sv. Lidmile. Nákl. České Akademie věd a umění v Praze. 1929.

¹⁴ V legendě jméno *Izbraslav* je patrně nč. *Zbraslav* (V. Flajšhans, Osoby a místa v legendách svatováclavských. Str. 825. Svatováclavský Sborník I.).

¹⁵ Josef Pekař, Svatý Václav. Str. 47 v pozn. Svatováclavský Sborník I.

¹⁶ Tamtéž str. 46.

¹⁷ Josef Vašica, Kniha o rodu a utrpení svatého knížete Václava. Přeložil a kritickým doprovodem opatřil Dr. Josef Vašica. Pourovy edice sv. 14. Vyd. Václav Pour, Praha-Vršovice, Norská 10. R. 1939. Str. 56 pozn.

¹⁸ Tamtéž str. 55 pozn.

rušeném. Pekař se ovšem hájí,¹⁹ že i kdyby text byl jakkoliv porušen, slůvko „quamvis“ ve vložené větě potvrzuje, že Křišťan měl na mysli muže ženatého,²⁰ a nepřesvědčují jej vývody Vašicovy, které se snaží vypravování legendy Nikolského uvést v soulad s právem církevním a znění legendy učiniti jasným; poukazuje na to, že kdyby šlo jen o pouhou soulož beze sňatku, neměl by takový syn nároků na práva rodu knížecího.²¹

S míněním Pekařovým souhlasí prof. Chaloupecký,²² který odůvodňuje neurčitou narážku Křišťanovu o manželství při chvále ctností Václavových tím, že ve sňatku s hlediska mnišské morálky doby se spatřoval mravní poklesek nedůstojný světce, a proto tedy nezaznamenal nám Křišťan ve své legendě bližší zprávy.

Jsou však mnozí badatelé, kteří nesouhlasí s Pekařem. Profesor Dvorník pokládá ono místo v Křišťanovi za temné, a praví, že je vyváženo jiným z téže legendy, totiž, že sv. Václav chtěl vstoupiti do kláštera, toto by se dalo těžko vysvětliti, kdyby byl skutečně ženat.²³ Co se týče legendy Nikolského, tvrdí Dvorník, že její zpráva je velmi pomatena a rázu hodně fantastického, takže rozhodně ani ona nemůže býti brána vážně v úvahu.²⁴

Prof. Slavík²⁵ pokládá vypravování této legendy za nešikovnou vložku, hodně pozdní, patrně nečeského původu. Také Flajšhans nemá valné důvěry k této zprávě vzhledem k tomu, že jméno Václavova syna – Zbraslav – je zapsáno teprve ve století XVI. a že předlohy původní i ostatní prameny o tom mlčí.²⁶ Stejně tak Novotný²⁷ odmítá tuto zprávu jako nepravděpodobnou a legendární.

Shrneme-li tvrzení uvedených badatelů, vidíme, že jsou různé názory; převládá však názor, že je nutno se na místa v obou legendách obsažených o manželství Václavově a jeho synu dívat i *kriticky*. Důkaz Pekařův o Václavově manželství je přece jen na nejasných slovech legendy Křišťanovy velmi obtížný. Sám přiznává, že zpráva Křišťanova není dosti jasná.²⁸ Vašicův důkaz z legendy Nikolského

¹⁹ Josef Pekař, Svatý Václav. Str. 46 v pozn.

²⁰ Je ještě tento výklad: Křišťan ve vložené větě (quam vis...) nemusel míti na zřeteli přímo sv. Václava, ale mohl tak učiniti jen všeobecný poukaz na stav v té době, že totiž tato ctnost čistoty byla tak vzácná, že i lidé v manželství ji málokdy zachovávali. Překlad by pak zněl: „...ačkoliv tato řídka je i u ženatých...“ V témž asi smyslu soudí Stejskal (František Stejskal, Sv. Václav, 1925. Str. 57 v pozn.).

²¹ Josef Pekař, Svatý Václav. Str. 47 v pozn.

²² Václav Chaloupecký, Prameny X. stol. legendy Kristiánovy o sv. Václavu a sv. Ludmile. Str. 274, 338, 347.

²³ František Dvorník, Život Svatého Václava. Vydal Výbor jubilejních oslav světcových. Praha 1929. Str. 46–47.

²⁴ Tamtéž str. 46.

²⁵ Jan Slavík, Svatý Václav a ráz počátků křesťanství u Slovanů. Slovan. přehled. XXI, 1929. Str. 20.–22.

²⁶ V. Flajšhans, Osoby a místa v legendách Svatováclavských. Str. 825.

²⁷ Václav Novotný, České dějiny I. Str. 477 pozn.

²⁸ Josef Pekař, Svatý Václav. Str. 46.

o Václavově synu Zbraslavovi je pak vzhledem k pozdnímu dochování rukopisů dosti slabý, nehledě ke zprávě samotné, která je velmi nejasná.

Proto jest nutno bráti tyto zprávy o našem velikém světcí s velkou rezervou, již i z toho důvodu, že nejpopovolanější historický spis, první česko-církevněslovanská legenda o sv. Václavu, těchto zpráv vůbec nemá a stejně i několik legend, které tuto časově sledovaly.

Nejlepší obranou panictví sv. Václava je s křesťanského stanoviska jeho pevný charakter a ctnostné počínání i v životě erotickém, jak je líčí sám Křišťan v 6. kapitole, která nepřipouští možnosti takového poklesku, jak je zaznamenán v druhé církevněslovanské legendě.

Ph. Mr. Metoděj Sláma, Brno.

Legenda

Vychází rozsévač — — —
hrouda je tvrdá stopou malověrných
a sémě chvěje se na bílé pláni
závratným jasem světél postříbřených
bez slunovratu chystá žeň své zráni.
dál kráčí rozsévač — — —
a pohled jeho zpět se nevrací
hrst za hrstí nevlidné brázdy zlatí
již dlaň znavená setbou krvácí
je třeba sít, Pán každý klas zaplatí.
zapláče rozsévač — — —
vyprahlé stráně setbou pohrdají
a bouří rozpoutanou marně hrozí
dnes nebo zítra plodů nevydají
však věčnou setbu časy neohrozí.
rozsévá rozsévač — — —
své hroby neměří, jen o půlnoci
léčivou rosou protírá si zrak
den večer proměňuje ku pomoci
nešťastným na lodi, z níž zůstal vlnám vrak
pokleká rozsévač — — —
můj Pane, dovol jiným pažím
prohloubit brázdu včera vyoranou
na líše padám marnost kroků vážím
své tělo sbírám v náruč uchystanou
odchází rozsévač — — —
svět volá otázku a nyní odpovím
proč zachvěje se hrouda, proč pláče věrný lán?,
vždyť rozsévač byl knězem Kristovým
a jeho setbu klidí Pán.

Jaroslav Souček, České Budějovice.

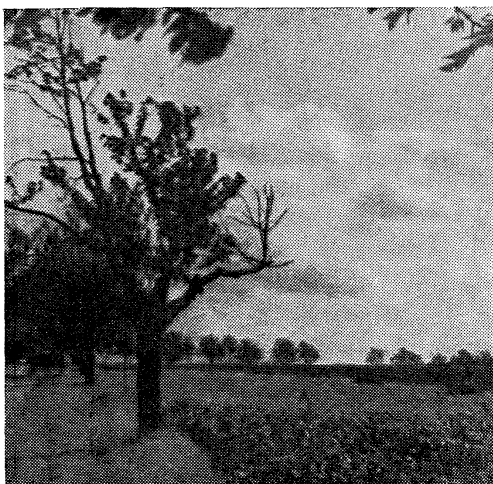

Foto : Ladislav Jurák, Brno. Archiv Musea.

Zrání barev

„Jsem silných zrání slabým zajatcem“.
(Bochořák)

(Neptejte se, proč sadař v přeslaském obcování vypravuje přátelům a milovaným o bolestných dnech, kdy v nejistotě, kruté nejistotě o přezrání ovoce, utrhne plody ještě nezralé, které pak nepřinesou užitek stonásobný, ale přijměte blahosklonně tato upřímná slova bolesti a krutosti citu za brány, okované brány srdce.)

Veliký Bože, ze studnice slov vážím v nádobě zlaté přetékající křišťál díků. Děkuji za letošní zrání podzimu. (Ach, jak je žlutá divizna a nemá ani groše na doktory.) Toulám se tímto krajem, rozmlouvám z růzností barev, ne zelených, ale vpravdě zlatých v mědi, s pruty stříbra z plačících oblak. Nedá se říci, že tvořím, neboť pokud máme tyto neposkvrněné dny, tak se ani nezdá, že bude nutno vraceti se v přehořkém pláči do sadu, který se stal neplodný ztrátou zlatého listu. Avšak osudovému poutníku, kterému láska k rodné zemi dala viděti slávu v kráse dnes pustého kraje, zazáří extatickou visí záchrana v dosažení rozlišovaného listu. A tento návrat z pouště bolesti k radosti neutuchající se stává skutečnou nádobou očištěných snů, jež jsou opravdovou částí našeho života, a to přispívá k jejich realizaci. Snad mnozí nepochopí, protože nešli mým krajem a mou kolejí, ale až jednou zabloudí na tyto cesty, potom vyznají, že nejtěžší bolest je v neznalosti česání podzimních plodů. A sadař, který miluje dozrávající ovoce ne pro vůni dozrávání, ale pro různost zrání nebeské duhy, sází život stromů proti hlubokosti vod a záplavě jen pozlátkových lístků, protože věří, že Dobrý Bůh dá jarní déšť novým kořenům. To jsou poslední příčiny jsoucnosti vysvobození z této bolesti.

Tolik nevyslovené bolesti v přezrání (vinaři říkají tomuto nápoji touha po smrti), tolik radosti v zrání podzimních žnů, kterým Spravedlivý Bůh požehnal.

Eugen Liška, Brno.

Vždy hojnost darů

*Vždy hojnost darů a mořští hadové, jenž učinili zticha
i chtivost snů, faraonů břicha a daly zadost.*

*Do nedávna žiji a mladost neprchá jak život sebevraha,
jež v červen stínů a v půlnoc utéci se zdráhá.*

*A úběl na slunci, jímž bělí den, je nepodoben líci,
jímž zrazen Bůh a políbením sladkým,
jak věčná světla v hladomory skvící
a krokem mdlým, při setkání vratkým.*

*Je touha deště zahubit ta stáří,
rty retem rezavé a jedy natřít
ta místa prokletá, co lhalu v snáři
a v noc i den vsťric měla patřit.*

*Co zůstalo zde z léta je v stopách štír
a vůně dosládlá jak v Gulistánu noc
mi stoupla v zrak a dědic zmatků vír:
teď nezřím tmu a pláči o pomoc.*

*Krok za krokem je hlubší a v pasti lehký vzdech!
Čím, pravíš, je pokora tvá a mír,
čím pokoj kostí mých a láska v chrámů zdech,
čím, řekni, jsem tě usmířil?*

Václav Ara, Brno.

Svět bez slunce

Ubohé slunce. Dokonává svou pout přes nebetyčné velehory, vyprahlé pouště a pustá skaliska. Vyčerpáno se blíží k poslednímu cíli. Těžce usedá na roubení parného dne. Rychle shazuje se sebe veškeru nádheru, rozpíná a odhazuje i trpytný brokátový plášť. Pot se z něho řine. Je rozpáleno. Oči se šíří; horečně planou. Horkost sálá rozpukanými rty. Bosé nohy má namáhavou cestou rozedrány. Z otevřených ran vytéká praménky horká krev, jíž jsou jeho poslední šlépěje silně potřísněny.

Ubohé slunce. Bezradostně nyní odpočívá a netouží po ničem. Hlava bezvládně klesá, víčka mžikají. Ale vzpírá se spánku. Napřimuje znovu zvolna hlavu a otvírá znova ztěžka oči. Ale marně. Hlava se zvrací opět a opět všemi směry a víčka zatížená olovem utrpení se pojednou široce rozevřela. Třeští... Poslední pokusy – a hlava se zvrátila naposled. Svět se kolem zatočil a už se propadá, kolébá, naklání, s rachotem se řítí... Ne, nikoliv! Svět se neřítí, svět stojí, ale u jeho nohou leží mrtvolně slunce! Z otevřených úst vytéká s chrapotem proud krve. Chrlení krve...

Cizí pevná ruka přikrývá je plachtou a odnáší.

Zsinalým světem rozlehlo se obrovské ticho. Země se děsnou hrůzou zachvěla a marně lapá dech k mocnému výkřiku.

„Slunce, ó, – kde jsi, slunce?“ zoufale zaúpěla a vítr divě roznášel všemu světu mrazivou zvěst: Svět je bez slunce.

Není už slunce. Ubohé. Už necítí bolesti. Jen zakrvácené stopy jeho posledních kroků a lesklá kaluž zpěněné krve ještě němě svědčí o jeho přestálém utrpení.

Měsíc, celý bledý smutnou hrůzou, bolestně zavzlykal. Smuten vyšel ze své chudé poustevny mezi skalami temných mračen a trhaně zatahal za provaz prosté zvonice. Stříbrné slzy se mu leskly na vyhublých skráních a vesmírem lkal truchlivý hlas zvonku: Bim-bi-lim, bim-bi-lim, bim-bi-lim...

Ihned se rozsvěcovala okénka příbytků hvězdných světlušek. Jedna po druhé rozhrnuje záclony, otvírá okénko, vyklání spanilou, zlatými kadeřemi zářící hlavičku. Rozespálé a roztomile rozcuchané protírají si udiveně očka. Co se stalo? V košílkách vybíhají některé ze svých světniček. Třesou se chladem a nedbají, že se světlo line otevřenými dvířky ven. Co se tedy stalo? A už se od úst k ústům šíří truchlivá zpráva: Svět je bez slunce. Jako ostrý šíp uvízla ta zpráva v jejich srdcích. Tajemná hrůza. Je to možné? Ta tam je jejich radost, pryč je jejich veselý smích. Bez – slunce?

Horečně se sbíhají a objevují se nové a nové. Už i v zapadlých ulicích temného vesmíru se rozsvěcují okna. Tvoří hloučky a hned se zase zamlkle rozcházejí. Nechápatost a zmátek jim plane v očích a některé zoufale vzlykají: Slunce, slunce... Vzlykot se šíří a šíří, v to se mísí trhavé zvuky zvonku od zvonice měsíce. A hle, Polárka!

Vždy tak ledově chladná ke všemu a nyní se nedá utišit. Prchá do samoty, kde může jen hořce plakat. A nikoho k sobě nepouští a pláče nedočkavě, mučena marnou lítostí a výčitkami, neboť se ničím neprovinila. A pláče už celý vesmír, celý vesmír zní přidušeným, tesklivým nářkem. Celý kosmos se chvěje velkolepou harmonií truchlivých písní. Chvěje se opuštěn... Bez slunce.

Tíživá, svou budoucností děsná opuštěnost. Sférický pohřební pláč zní stále, zní dlouho do noci, zní celou noc. Zní tiše, zádumčivě, zní bez naděje.

Až k ránu usínaly únavou hvězdičky. Světla zhasínala. Měsíc je ještě chvíli se zamlklou nepozorností hlídal, aby je někdo neokradl. Pak usnul též. A ve spánku měl divný sen. Zjevilo se mu slunce. Prožívá s ním opět katastrofu, ale vidí, že nezemřelo, vidí jak je odnáší zázračný a všemohoucí Lékař, jak mu čistí krvavé rány a uzdravuje je pouhým dotekem. A nyní, jak mu vdechuje nový život...

A hle! Je to možné?! Slunce opravdu nezemřelo! Jen pohleďte! Vidíte je, jak vychází opět!? A nemá už krvavé rány, je svěží. Ba, vychází s radostnou nádherou, plnou živého lesku a třpytu, vychází s mužnou, plnou silou!

Ó slunce! Ty žiješ?

Žiješ a už nikdy nezemřeš! Nikdy!

Alois Jemelka, Olomouc.

Domove

*Domove chudý a bohatý,
domove zasněný,
láskou a něhou zavátý,
domove zbásněný.*

*Tvých něžných pohledů okrasa,
tvrdý třpyt poledne,
skřivánek v oblacích zajásá,
v modlitbách prohlédne*

*hloubavý rytmus tvých lesů,
srdečný cit zvonů,
co mám a cítím přinesu
a lásku přidám k tomu.*

*Maminčin růženec, modlitby
prohřátá slova
ve prosbách bolesti úlitby
rty šeptnou znova.*

F. Velíšek, Praha.

Foto : A. J. : Vyšehrad.

Archiv Musea.

Dopis bratrovi

Zapadly dny ve vzpomínkách, zapadly jak popel skrz mříži bolesti. Uhasly, uvadly, usnuly a spí. Neměly života, neměly žírných jiter, cosi jak temná vůně uvadlých růží čpí ze soumraku dnů skropených krvavou rosou nedozrálých plodů. Jen záhadná krása snů, zakřiknu-

tých při samém jich zrození proudí a usíná v tajemných záhybech duše. Vzpomínko, ty, která nám zniš jako zčernalé písničky zaváté vlnami moří a nahou krásou pnoucích se lián, přijď a vypravuj nám pohádku o srdcích bolestí rozoraných, o srdcích, které chtěly žít a umírat uprostřed plavby, uprostřed rozpuku květů na okraji ráje.

Zapomeň! Zavýskej! Je tu ještě Dědic Tvého vítězství, je tu ještě matka s milujícími mozoly. Zapomeň na večery ztracených nadějí, nesmutni ve smutek těžký a temný! Nechej zpívat písni, která se line z kmenů sličných bříz, z milosrdného mechu, z vůní jahod a mateřídoušky!

I když se Ti zdá, že s praskotem se lámou signály, že vyhaslý maják je poslední nadějí, zastav se, bratře, na okraji ticha, které Tě obklopí. Přijmi to ticho bez vzdoru. A slova mnicha, který kolem Tebe půjde s pravicí rozdávající, se srdcem rozkvetlým písničkami smíru, budiž útěchou Tvé bezvýhradné pokory. A až nové poznání Tvých důvěřivých cest Ti vyjasní výhledy a Ty půjdeš ulicí, kterou znáš jen ze snů, pak si o Tobě budou vypravovat lidé, že uprostřed Tvého boje lásky s bídou Ti požehnal Bůh, který byl Bohem otců našich. Tvé štěstí vykvete přímo ze skuliny mezi dlažebními kameny.

Longin, Brno.

Jedno ráno

*Zvečera zasuto úskočnou tmou
kouzelným přísvitem nítí se jítro.*

*Linie obzoru měkce se prohnula
den Šípková Růženka ve snu se pohnula
a procítává...*

*snů útržky ji na řasách zrosených svítí
v krystalech květů se láme chvějivý paprsek vůně
mámící motýly.*

*Strom pomalu proliná tajemné vzbouzení
táhlý vzlyk v kořenech
ponorné řeky po sluncí blouznění
Pták křehce zapípl ze snění...*

*Svět – ? – ten se tím nezmění
není čas na snění...*

*Pod šerým žebrovím platanů jdou lidé do práce.
Myslenky jedněch jsou černé jak pýcha satanů
pro slunce dne jdou jiní do chrámu...
a ti to z posledních poslední
se Silným ve hrudi běh světa promění.*

Jiří Alán, Olomouc.

Na rozplynutí cest

Okapy dní pozvolna zmírají v rezavém potáčení se kolem jasného slunce. Rdousivý výpar zelených doutníků noci zapaluje dálky němým steskem po letícím zalíbení stínů a vůní zarosené země, když se probouzí ze sna. S těžkým údělem zvedáš stísněně hlavu. Chvěješ se uhelnou bází před svištivým letem budoucího poznání klamu v rozevláté příchuti nasládlého smutku.

V ubohém lidském pozdravu večerů, kdy se nad hlavou svíjí vybledlý pokřik hvězd a z hasnoucího západu klesá do nicoty poslední vydechnutí dne, vyzáběl zklamáním ranních nadějí, s nedočkavou zvědavostí zkoumáš ubroušeným zobcem své poutnické hole běh budoucího času, pod jehož dotekem sáhneš volně po zlatých jablcích konečného cíle. Váhavým krokem jdeš za zoufalým voláním nekonečna z přístavů zítřků. Vichřice volá teplem dne a slabostí noci, té velké vychovatelky samotářů.

Ve větrném varu osení plá loupežná nedočkavost polední zralosti a chlebového praskání stébel. Při pohledu na ně sklání se sebevědomě vztyčená mysl a řasnaté roucho oddání se do vůle Boží halí klesající srdce ---.

Už nepícháš blouznivě koncem hole do blátivé cesty a nechceš zapomenout na nalomený hlas své bídy. Víš ---. Až se nachýlí čas v klasech dospělého léta a sníh stařecké šedi skane se žloutnoucím listím podzimu na tvé vlasy zkráceným dechem a vědomím poslední kývnutí vrásčité šije, necháš svou sukovici na rozcestí mezi poli a dáš se klikatou pěšinou úzkostí broušených vteřin. – Volání noci, to tajemné mávání druhého břehu na úsvitu života, dopsalo jediným výdechem bludnou dráhu ráno vyšlého slunce.

A kolem půjde dál s poutnickou hrůzou ve strhaném zraku v nepřetržitém proudu dav hledajících pravdu --. Půjdou kolem --.

Poví jim tvá sukovice, vetknutá se zimničním chvatem na rozplynutí cest, o marném bloudění na pouštích egoismu a o vítězném míru pokory?

Karel Čermák, Brno.

Volání domova

*Kdo pochopí lásku mou k rodnému kraji
kdo pozná písní mých poslední hlas
kdo vyrvé mi zrosený vzpomínek klas
když duše má vpíjí se do srdce země?*

*Zde poznal jsem hudbu mých strání
zde sytil jsem žízeň své touhy
v zakletí vůně zrajičích poli
pod modrým jásofem skrívánčích písní.*

*Večer mě unášel k zářícím hvězdám
do temných hlubin nebeských výšin
když na vlhkých polích usínal den
a květy chvěly se v pohárech rosy.*

*Zmámený touhou zpíval jsem tobě
do stínů stromů zakleté mládí...
a píseň poslední schoval jsi v sobě
světe mých krás.*

*Do klína údolí, do vlnek stříbrné řeky
odešly vzpomínky, zanikly sny...
jen láska tvoje, rodný můj kraji
zapsala do knihy života vzdech.*

Ze sbírky Jindry Javořského „Volání domova“ Hradec Králové.

Blahopřejeme

(31. X. 1940 se dožil šedesáti let Msgre Dr. K. Večeřa, profesor dogmatiky v Brně.)

Těžký, odpovědný, ale slavný úkol Vám byl uložen, když jste přijal stolicí profesora dogmatiky na našem ústavě. Koho více, ne-li Vás, týkají se Kristova slova „jděte a učte všechny národy“? Vždyť právě Vašima rukama procházejí budoucí kazatelé i katecheté, aby jedenkrát jménem nepřemožitelné Církve vedli věřící v boji s tělem, světem a ďáblem. – Credo, ut intelligam! Tak jednali svatí Otcové a Vaše přednášky, které bývají tak často blízké meditacím, jež oživují a snad proto tak vzdálené chladu litery, která zabíjí, jsou nejlepším toho důkazem. Denně nás utvrzujete v tom, abychom zůstávali pravdě věrni, ji stále lépe poznávali studiem i rozjímáním a ji nejen milovali, nýbrž z ní i žili. Monsignore, také Vy jste to byl, který jste nás prvně učil rozumět napomínání sněmu vatikánského, že jen „ratio fide illustrata, cum sedulo et sobrie quaerit, aliquam Deo dante myste-

riorum intelligentiam eamque fructuosissimam assequitur.“ – Jak jsme Vám za to vše vděční a jak jsme šťastni, že právě nám je dopřáno blahopřáti v Museu Vám, bývalému jeho spolupracovníku, k význačnému Vašemu jubileu. – Modlíme se za Vás a vyprošujeme Vám do další práce mezi theology, kromě stále trpělivosti s námi, slovy apoštolovými „gratiam, misericordiam et pacem a Deo Patre et Christo Jesu Domino nostro!“

Vaši vděční posluchači.

Foto : Ladislav Jurák, Brno. Archiv Musea.

Sen sestry Marisstelly

Vyběhla na zahradu jako dítě a cupitala do rohu zahrady ke kamenné lávce. Podél zdí se táhl její břečtan. Přerůstl ve vyschlé kašně dvoumetrový kamenný sloup a rozrostl se po celém umělém svahu lurdské jeskyně. Ohlédla se, aby ji neviděly její spolusestry. Oh, jak se cítila slabou k úřadu, který jí právě složili na dívčí bedra! Míti na starosti vedení šesti duší, které snad byly mnohem dokonalejší než ona!

Svou volnou chvíli spěchala prožít na kamennou lávku pod skalkou, kde vytékal pramen čerstvě zeleného břečtanu. Ten břečtan zasadila ona brzy po svém příchodu do kláštera. Dovolili jí to. Byla to sazenice z domova. Ujala se a do roka už se vypíala hezky vysoko. Kamenná lávka u nohou Neposkvrněného Početí byla jejím místem, a tam ji mohli nalézt ve volných chvílích.

Tu ji nedávno navštívila ctihodná matka představená a překvapila ji tak, že se jí sotva mohla omluviti. Řekla jen, že byla zabrána do velmi egoistické rozmluvy s nebem, a styděla se za růměnec, který jí zbarvil hebkou tvář přes všechno potlačování duševního hnutí. Byla to jistě nedokonalost! Matka představená poodchýlila jen trošku spodní ret a její duchovní dcera tušila, že pod úsměvem, který se ukryl na dně duše, je něco vážného. Už předem se zdráhala na to mysliti a moudrá řeholnice před ní poznala její smýšlení. Pravila: Připravujete se jistě, dcero, na svůj těžký úkol novicmistrové!

Ne, ctihodná matko, jsem slabá, a bylo by jistě nesmírnou pýchou, kdybych na to jenom pomyslíla. Vždyť bych musila býti vysoko, hodně vysoko, kdybych chtěla táhnouti své spolusestry za sebou. Oh ne, ne, myslíte raději, že jste níže, a že budete stoličkou, po které vystoupí blíže k Bohu. A až budou výše, vytáhnou za sebou i stoličku, aby mohly ještě výš. Přirovnání, které nemohlo vésti k pýše. Jak divně prohlédají duše, jejichž jediným bohatstvím je pokora! Víra a láska na kolenou!

Sestra nic nenamítala a jen kousek břečtanu otáčela kolem ruky. Ctihodná matka Amata četla slova na jejích rtech a odpovídala na ně pevně. Jsme všichni jako on, dcero, všichni se plazíme po zemi, avšak pohleďte tuhle. Ukázala na sloupek, po kterém se rozrůstal břečtan do výšky. Nuže, i vás tak vezme Ježíš na svá ramena, jen když budete míti na sobě stále svěží list lásky! Porostete výš! Sestra cítila u srdce divné pohnutí a ve zraku své duchovní matky uzřela plamen lásky. Oh, jak sladce se to cítí! A představená tušila její duši na svých rukou, tak lehounkou a přece tak obtěžkánu pokorou. Ta její duše, to byl obláček, který zářil jako roucho beránka na měsíčním nebi. Ona věděla, že duše se takto dají vzít jen rukama nepřetržité lásky.

Sestra Marisstella opět sklonila hlavu, avšak nejraději by tleskala rukama, ne pro nový úřad, nýbrž pro ten divný pocit ve své hrudi, který ji přiváděl z míry, a nitro proměnil v jediný zážeh. Než se nadála, byla představená tatam. Její útlé tělo dopadlo v sladké bezmocnosti na lávku, srdce jí svírala čísi neznámá ruka. Čekala, že se jí zastaví. Jen šeptala: Oh, oh, nesnesu, Bože, tolik lásky. Zvrátila pomalu hlavu na skalku k nohám sochy Nebeské Paní. Její tvář zářila z tmavého hábitu a břečtan jí utvořil kolem hlavy přirozený věnec. Krása v největší prostotě, o jaké neměl svět za šedou zdi ani tušení.

Sestru neprobudil z její ztrnulosti ani příchod novicky Dagmary. Zůstala státi jako u vytržení, ale potom běžela hbitě pro spolusestry. Volala: Honem, honem, pojdte se podívat na naši ochránkyni! Kdo kdy viděl něco takového! Jistě vidí lurdský zázrak! A velké děti spěchaly do rohu zahrady, kde z tmavého břečtanu dosud zářil květ jemné tváře sestry novicmistrové. To nebyla jen tvář, to byla celá duše, ten bílý obláček, který vystoupil na líce, víčka a čelo. Ano, ve spánku vystupuje duše do tváře, tam se teprve čte její krása, čistota, bolest, utrpení, klid i láska. Sestry novicky jistě viděly lásku a starost! Vždyť právě v tu chvíli proudil pod narcisovým čelem spící sestry podivný sen. Mám říci, že viděla louku? Ne, to bylo něco více! Tak těžko vypověditelné místo a tak krásné! Mám tvrditi, že tam kvetly květy? Ne, vždyť by se mohlo spíše říci, že se celá ta podivuhodná věc udála na korunce jednoho z nejkrásnějších květů. Něže snu jistě stačí korunka nejmenšího kvítku, jemuž měl co záviděti bohatý král z Písma. Uprostřed byl strom, ale jaký strom, kdyžtž jeho větve dosahovaly až k nebi!

Sestra Marisstella by o tom nejraději mlčela, beztak nemohla ani zdaleka vypovědět jak to viděla! Měla na klíně šest bílých holubic, a ty ji obletovaly, hladila je, smála se na ně a holubice radostně vrkaly. Pojednou jí tíseň sevřela hrud', holubičky jí uletěly z klína a zaletěly na strom. Nevěděla, odkud ji strach přepadl, počala se báti o své ptáčky, sepjala ruce a modlila se. Avšak čím vroucněji se modlila, aby se jejím holubičkám nic zlého nestalo, tím ony vylétaly výše, s větve na větev do vrcholku. A čím výše, tím byly krásnější, byly čisté jako krůpěje rosy nejjasnějšího rána, ba zdálo se, že má každá ve svém nitru slunce. Leč srdce sestry bylo jako v kleštích. Bála se, že se k ní její bílé přítelkyně nevrátí.

Přestala se modlit. Netrvalo dlouho, viděla, jak holubičky umdlévají, chtějíce nahoru, avšak při každém mávnutí křídly, klesají s větve na větev dolů – až opět slétly na její klín a byly bázlivé a chvěly se. Znova ji přepadla tíseň a znova sklouzala s jejích hebkých rtů modlitba. Její bílé družky se zase vznesly k zázračnému stromu, vyletovaly s větve na větev, výš a výše, zářily jako dýmantová sluníčka, ale sestru strach nepominul. Po druhé se opakovalo podivné divadlo. Bílé obláčky se opět k ní vrátily a byly ustrašené. Pojednou spatří v trávě hádě, docela zelené s rudýma očima a holubičky se tiskly na její hrud', až její ustrašená ústa nemohla ani dýchat. A po třetí vyletěly bílé perly na strom, letěly výš a byly stále a stále jasnější a ona je viděla vysoko až u nebe. Hrud' se jí dmula, zaslechla smích a – probudila se. Před ní se smálo šťastně šest novicек. Ach, vy jste zde sestřičky? Styděla se, že před nimi spala v břechtenu. Sestry by jí rády řekly, že byla krásná, jako světice. Co hezkého se vám zdálo, matinko? tázaly se, když s nimi odcházela ze zahrady. Až jindy sestřičky. Nezapomenu na svůj dnešní sen a opět cítila, že jí kdosi vzal srdce do rukou a chtěl je zastaviti. Byla to láska. My jsme se přišly zeptati, ctihodná matko, může-li se láskou zastaviti srdce, pravily sestry. Sestra novicmistrová se na chvílku zastavila, jakoby popadala dechu a pravila: Ano, děti, nejšťastnějším okamžikem pro člověka by bylo, kdyby se mu láskou zastavilo srdce. To by byla duše naplněna láskou!

Jan Bárta, Brno.

Jindřich Středa: O rozpětí svaté Církve. Řád, č. 6. 1940:

Rozpětí svaté obecné Církve může pojmut nején osídlený okrsek, nýbrž i hvězdy, nebesa a nebesa nebes; neboť rozpětí Církve není než rozpětí ramen Kristových na kříži; neboť jeho tělem je Církev. Toto rozpětí kříže se na věky zvedá nad zeměkouli: toto povýšení svatého kříže je Řád, který nebude zrušen na věky. Popěrač Řádu ďábel je napjat na mučidlech své vlastní pýchy; Syn člověka je rozpjat na dřevě, na znamení lásky, vítězství a života.

Setkání. Nevím proč si člověk dovede někoho tak vážit a milovat, že chtěj nechtěj i v jeho nepřítomnosti nepřestává vzpomínkou si zkracovat celé ty dlouhé řady kilometrů a myslet si: Však to není na věky. A ten Někdo jistě je u každého jedince jiný, a přece každý Ho uchovává ve svém srdci jako krásnou památku, neskonale cenný dar, samým Bohem věnovaný.

Pěkná doba jsou prázdniny. To již na počátku se bohoslovci rozjíždějí ze svého duchovního domova, alumnátu, tak jako vlaštovky stěhující se do teplých krajů, aby zase se rádi vrátili po nedlouhé době zpět, – a to si téměř všichni nesou cenný kapitál do těch prvních dnů prázdninových, – milá slova a opravdově míněné rady ...a jako od koho?... Oh, není mnoho takových představených, jako nejvyšší náš představený!

Prázdniny! Svět v slunečním lesku je velmi krásný. Síla roste den ze dne a tělo nevydrží zahálet. Pole jsou bílá a zlatá a na vesnicích říkají: Budou žně! – – – Mami, mamičko, hezky mi připravte něco na cestu, a již se jede, a tentokrát tam, kde jsem nikdy nebyl, kde prý je pěkný kraj, kde v neděli jsou přeplněné kostely a kde cesty a silnice jsou vroubeny čistým pohledem kamenných svatých a Panny Marie.

Východní Čechy! Vzpomínám si, ano, bylo to v sobotu, když já, cizinec, odněkud z Moravy, zvědavě jsem hleděl napravo, nalevo, ale to už byl téměř večer a stará hospodyně na statku právě říkala: Ano, do kostela je to právě hodina. A chodíváme na osmou!

Nějak pěkně začala ta neděle. Krajina se koupala v radostném smíchu jednoho z mála příjemných dní. Báň kostela na obzoru mohutněla a první budovy úpravného města svědčily o blízkém cíli.

Jsou zajímavé prvé okamžiky v cizím místě. Tolik lidí, tváří neznámých, – a kde jsou asi spolužáci touto dobou, a kde je asi sám náš pan regens? – – – Ale stane se, že někdy je těžko věřit vlastnímu zraku. A to právě tehdy, když jako z mlhy vyrostlý, jako zvláštní silou přivedený, stojí před námi ten, na něhož jsme právě vzpomínali, i když jsme mysleli, že tato vzpomínka je docela imaginární.

Je možné, že ovečky nepoznají svého pastýře?

A je možné, že pastýř nepozná je?

A pak se řekne: Cizí město, cizí kraj a cizí lidé.

První překvapení bývá největší a radost nejoprávdovější. Je mnoho příležitostí dokázat pravdivost těchto slov, ale nejpříjemnější, nejradostnější a nejkrásnější byla ta, kterou mi nabídl tento slunný den na počátku prázdnin v cizím vzdáleném českém městě.

K., Brno.

MODLITBA

*Modlitbo věčných lamp
v nebesa zavěšená,
prorážíš oblaka posvátných prahů!
Do dlaní hvězdám svít,
tys vyvolena
nést víry pochodeň v prostory chrámů.
Ty touho zdrojů posvátných
na letech zavlažená,
dej skanout v bohaté podnosy smířů.
Ó, rouno milostí!
Zvlaž záchvěv věčných mířů.*

K. Baldík, Brno.

Význam a prostředky katechese. Jak jsme my katolíci šťastni, že jasnou a uspokojivou odpověď na nejdůležitější a nejpálčivější otázky najdeme v malé knížce katechismu! Co by nám pomohlo zabíhat v náboženské výuce do různých i užitečných maličkostí, nepoučíme-li mládež o základních pravdách a prostředcích sv. náboženství? Co nám pomůže mluvit dělnictvu o chybách liberalismu, socialismu a pod., nepřičiníme-li se o to, aby si vstúpili hluboko v mysl i srdce správný pojem o Bohu, o Prozřetelnosti, o utrpení, o svátostech, o jejich správném užívání? Co nám pomůže konat studentstvu přednášky o symbolice v liturgii, o liturgickém umění, jestli stálým opakováním a příkladem nezdůrazníme jim cenu milosti posvěcující a ošklivost k hříchu, nebo jestli čtenář hluboké teologické literatury nedovedl by pomoci umírajícím v nepřítomnosti kněze. Tím nikterak nejsem proti odborným přednáškám, ani proti hlubšímu studiu otázek náboženských, ale zdůrazňuji: není možné prohlubování náboženského života, nemá smyslu zasvěcování do tajů mystiky, nejsou-li zde předpoklady, základní pojmy.

Salesiánská společnost pod vedením svého hlav. představeného rozvíjí nyní rozsáhlou katechetickou akci. Není to něco originálního. Ve skutečnosti je to snaha o provádění přání a nařízení papežů a posvátné kongregace koncilu.

Význam a nutnost katechese vyplývá z toho, že Pius XI. 29. června 1923 zřídil zvláštní officium katechisticum, dále o důležitosti katechese svědčí církevní zákon. Starati se o vyučování náboženství jsou důtklivě vybízeni předně biskupové v kanonech 336 § 2, 2182, pak faráři 1330, 31, 32, klerici a zbožní laici 1339 § 1, konečně řeholníci 1334 a rodiče 1113, 1335, 1372, § 2. Z toho je patrné, že všechno duchovenstvo, zbožní věřící a zvláště rodičové mají přispívat a napomáhat vyučování katechismu. Z toho je patrné, že vyučování katechismu je věcí náramně důležitou, tak důležitou, že kongregace koncilu na svátek sv. Rodiny 12. ledna 1935 vydala zvláštní dekret o účinnější a pečlivější katechesi za souhlasu Pia XI. V něm jsou tato ustanovení, která mají býti všude provedena:

I. Budiž založeno sdružení křesťanské nauky, jak toho žádá kanon 711 § 2! V Chorvatsku toto sdružení je již zavedeno.

II. Budtež zřízeny farní katechetické školy:

a) v nich zvláštní síň budiž věnovaná náležitě přípravě k sv. zpovědi a k sv. přijímání.
b) Rodiče mají být upozorňováni na velmi vážnou povinnost: vyučovat dítky katechismu, jak toho žádá kanon 1335 a Benedikt XIV v encyklice Etsi ze dne 7. II. 1742. Nemají-li k tomu patřičného vzdělání, ať dítky posílají do kostela.

c) Mládež pak sama má býti pro katechismus získávána a k němu zrovna „přitahována“. Také jsou udány hned prostředky, o jejichž vhodnosti však někteří stále ještě pochybují, ač jsou nařízeny z nejvyšších míst.

Jsou to: 1. Mše sv. pro mládež. 2. Katechismové závody s odměnami. Praxe ukazuje, že toto jest velmi účinný prostředek k probuzení zájmu mládeže; bylo by proto mylné domnívat se, že se tím jen podněcuje pýcha a domýšlivost, jež pak vede k neposlušnosti. Právě příklady ukazují, že z vítězů při katechismových závodech stali se praví apoštolové sv. náboženství ve svém prostředí. Ostatně o vhodnosti prostředku svědčí největší vychovatel sv. Don Bosco, nepřímě též sv. Pavel. V jednom listě totiž (II. Kor.) doporučuje křesťanům jakési závodění v dobročinnosti, což by mohlo svádět k marnivosti. Ostatně, jest zde výnos kongregace koncilu, schválený samým Piem XI., ovšem závody třeba dobře připravit a katecheta nesmí se spokojit pouhým poučováním, ale musí být též vychovatelem, otcem, přítelem. (Tyto katechismové závody šířili všude s velkým uznáním salesiáni.)

III. Konečně jsou to zkoušky při visitacích.

Nesmí se však zapomínat ani na katechisiaci dospělých. Podle encykliky Pia X. Acerbo nimis, měl by se katechismus Tridentského koncilu probrat ve čtyřech až pěti letech. Ve zmíněném již dekretu jsou také uvedeny i vhodné prostředky: 1. Zřízení zvláštního diecesního katechetického odboru. 2. Jmenování kněží visitátorů. 3. Den katechismu, v jehož programu jsou: Modlitby, sv. přijímání, přednáška, rozdávání letáků a knih, sbírka. 4. Vyškolení schopných katechetů i z řad laiků, hlavně členů katolických spolků a katol. akce. Úspěšné vyučování katechismu vyžaduje totiž rozdělení mládeže na skupinky podle věku, stavu a pod., z čehož přirozeně vyplývá potřeba většího počtu katechetů. Tak to dělal Don Bosco. A jak si pomáhal, zvláště

když byl v začátcích? Vybíral si schopnější a hodnější chlapce z členů družiny sv. Aloise. Vypomáhal též hrabě Fossati. Jednou Don Bosco požádal nevědomky i slavného filosofa Rosminiho.

Jako další vhodné prostředky mohli bychom dodat: katechetické výstavy, zřízení katechetického musea, odborný katechetický časopis a pod.

Nakonec poznamenávám: Náboženské vzdělání a výchova je tak důležitá, že třeba katechismu učit dle příkladu Don Bosca všude a vždy: na ulici, na hřišti, ve škole, na kazatelně. Don Bosco vštěpoval odpor k hříchu i anekdotami. A tímto prostým, ale i účinným způsobem může vést naději národa k pramenům pravdy a života každý. Ovšem nesmíme zapomínat, že nejúčinnějším kázáním je příklad.

F. J., Salesián Mor. Ostrava.

ODCHÁZEJÍCÍ

Svatozáří září zlatě září
slunce pálí světlem o poledni
a darmo člověk chytá jas
čas svěsil plášť
blas ztratil páv
vaz zlomil vzlyk
nás zradil sen
zas proudí noc
vás slaví den
Bezbřehá je bolest zmrazující
most za zády padá do hlubiny
a darmo člověk otáčí se zpět
Nevrátím se víc
ani jedenkrát
ani v zoufalství
ani v nemoci
ani o berlič
ani po smrti
Až Slunce oslepí můj zrak
až Ticho ohluší můj sluch
až Krev naplní síť cév
navrátím se zas
ani zoufalství
nemoci, berle, smrt
nevymrskají mne odtud
Svatozáří zářit bude zlatě září

*, Brno.

Ideál. V podobě zápalného ohně --- viděl jsem jej.

Plápolal v šedé podzimní mlze.

Tenkrát jsem byl malý ---

Potom studil: --- plápolal zase --- poněkud jasněji --- pak si s jeho plameny pohrával větřík --- napřed mírný, laškovný, potom dováděivější, silnější, neúprosnější --- mlha zhoustla, matné světlo plamene jen slabě pronikalo neprodyšným závojem mlhy --- pomalu se ztrácelo --- Septima.

Kolem pusto.

Těžké kapky mlhy usedají na zeleň --- tráva pláče --- Proč?

Má se mnou soustrast? ---

Jsem sám --- V duši cítím jako by se někdo za mne modlil.

Opravdu?

Krátká úvaha, pevné rozhodnutí, úsečné „chci“ a odhodlaná noha se vydává na cestu znovu hledat prchající ideál.

Našla jej ---

Hořel v zahradě.

Obklopen, krásnými květy omamující vůně ---

Tiché otevření zahradní brány, několik neslyšitelných kroků a jsem v jeho blízkosti, v jeho podmaňující záři. ---

Ještě opatrně rozhrnout, nepošlapat bílé, liliové květy kolem --- a je mi na dosah ruky, budu jej mít.

Ano, budu jej mít!!

*

Domove! Tajemný usíná večer. Zahalený černými mraky. Černějšími než noc --

V popředí usínajícího hrozivé, temné siluety velkoměstských kolosů, snoubících se s neviditelnými vzdálenými stráněmi táhlých vrchů.

Olovená víčka podunajského obra se zvolna blíží.

Město usíná ---

Jeho tep mísí se s tichem noci.

Zvuk tramvajového zvonce zmírání v temných stěnách ulic.

Na dlažbu usedá únava --- tíseň.

Působí nakažlivě.

Tísni i mou hrud.

Záludně se vkrádá do duše. Vyvolává ze záhrobí fantasmie řadu představ, vidin, vzpomínek na domov.

Tesknota!

Reflexivní, zdilouhavý pohled vzhůru --- hledám sever --- polárku ---

Marně --- Jen černé mraky.

Melancholie hraničící s úzkostí spoutává mé údy.

Domove! Pohádková vesničko přikrčená na břehu dávného, vysušeného jezera, rodná střechy usínající ve stínu topolů, nasycená vůní zorané půdy, --- mluv!

Řekni, proč tvá magnetická síla působí na tvé nejvzdálenější syny! Řekni mi, proč tvé letité lípy, střezící střechu svatyně zpívají při bledém svitu měsíce dětem nejkrásnější kolébavky! Proč právě tvá kostelní věžka shlíží tak vlídně, usměvavě do spleti uliček?

Domove!

Výška paláců, rozsáhlost zahrad, krása divadel, díla umění, technické zázraky, ležící nyní u mých nohou, zahaleny hedvábným hávem noci, nedovedou tak potěšit, osvěžit!

Domove!

Tvá síla --- !!

Tvá něžná náruč hřeje nejmileji, tvůj polibek pálí nejdéle!

Domove!

M. Elgan, Brno.

Jde podzim... V posledních, umírajících polibcích slunečních se roztránila vzpomínka na zašlý úsměv. Touha odlétla do dálek na křídélkách švitorných vlaštovek, kamsi až do smavých údolí pěvných vod, aby tam zmlkla ve velebném chrámu Boha.

Staleté jeřáby se do krve zarděly, že vítr jim do tváře hrst prachu se silnice vmet', líčko lípy zbělalo úlekem, že dávno už vydechlo vůni, jíž vábilo k sobě. Rozmarné břízky na slunných mýtinách zachytily poslední náruč zlata, jež se rozlilo na perlách hořkých, zrazených slzí.

Syrový van začísel s polí, nad nimiž umkl skřivánek, po kterých chodil člověk na čele s vráskou a rozsával chléb. Z pod řas, jež slepila krupěj slaného potu, konečně jiskřička zaplála a v prsou se rozpišelo blaho, že nadějí zakrátko rozkvete černá země.

Zorávám duši svou modlitbou, orám a vláčím. Čekám - a Hospodář přijde zasije símě své Lásky. Život se rozvlní v srdci, zalíván nebeskou rosou, zelenou barvou se zaskví mi naděje, Bohu že v obět svůj přinesu Klas.

-mf- Praha.

Pražská „Růže Sušilova“ zahájila činnost 6. října úvodní schůzí, jež měla slavnostní ráz. Program byl zahájen promluvou Msgre rektora Berana, který vybízel své svěřence laskavými slovy, aby v sobě vytvořili pravý, ucelený a ryzí charakter kněžský. Hlavně zdůraznil, abychom při své vnější činnosti, k níž nám přál Božího požehnání, nezapomínali na ono jediné „potřebné“, totiž na řád nadpřirozený. Kněžská práce může jen tehdy působiti opravdově a naplno, bude-li prameniti z dobrého duchovního života dělníka Páně.

Pak nastínil předseda program „R. S.“ pro správní rok 1940-41. Má jím být poznávání Církve Páně v rozmanitých projevech jejího života.

V příští schůzi byly stanoveny jednotlivé pracovní kroužky „R. S.“ a zároveň byla provedena volba jejich předsedů. Některé z nich již zahájily činnost.

Stav kroužků je tento:

Kroužek Dobrého umění s předsedou Heidlerem má 16 členů,

Liturgický	„	„	Kurkem	„	17	„
Unionistický	„	„	Ťupou	„	18	„
Misijní	„	„	Soukupem	„	13	„
Pedagogický	„	„	Hovorkou	„	22	„
Tělocvičný	„	„	Vavrečkou	„	30	„
Technický	„	„	Bosáčkem	„	8	„
Sociologický	„	„	Šemíkem	„	15	„

Na členské schůzi 13. října bylo oslaveno přednáškou „Vznik pražské R. S.“ její 45leté jubileum.

20. října byly již zahájeny členské přednáškové schůze.

S. N.

Bohoslovci diecesních seminářů Čech a Moravy ve školním roce 1940-41.

Seminář	Národnost	R o č n í k					Celkem	Cizí fakulta	V š e c h	
		I.	II.	III.	IV.	V.			letos	loni
Brno	Češi Němci	59 —	36 —	30 —	17 1	19 —	162	Řím 2	164	134
České Budějovice	Češi	13	20	16	9	6	64	Řím 2	66	66
Hradec Králové	Češi	31	23	16	15	21	107	Řím 7	114	94
Olomouc	Češi	46	31	41	26	23	167	Řím 2	169	151
Praha	Češi	30	31	21	16	14	112	Řím 14	126	115
Praha za lito- měř. diecesi	Češi	4	1	3	2	8	18	—	18	18
Celkem							630	27	657	578

Uhrnem: letos 657, loni 578.

Řádoví bohoslovci z Čech a Moravy ve šk. r. 1940-41.

	letos	loni		letos	loni
Augustiniáni	4	4	Milosrdní bratři	1	1
Benediktini	6	7	Minorité	5	7
Bratři Nejsv. Svátosti	7	4	Piaristé	5	4
Dominikáni	20	20	Praemonstráti	16	20
Františkáni	12	7	Redemptoristé	30	31
Jesuité	41	51	Těšitelé	26	31
Kapucíni	35	49	Salesiáni	20	27
Křižovníci	9	8	Salvatoriáni	3	4
			Celkem	240	270

Souhrn:	Na domácích ústavech	578
	Na cizích ústavech (Řím)	27
	Řádoví klerici studující doma i v cizině	240
	Všech bohoslovců v r. 1940-41	845

N o v é k n i h y

ZPĚV ČESKÉHO OBROZENÍ (1750-1866). Vybral, úvodní studií a poznámkami doprovodil Mírko Očadlík. Vydal Českomoravský kompas, Praha-Smichov.

Jako druhý svazek »Českého obrození« vychází »Zpěv českého obrození (1750-1866)«. V knize je bohatý materiál zpěvů našeho obrození. Jsou zde zpěvy duchovní, milostné, společenské, vlastenecké. Porozumění usnadňuje připojená studie. Úplnost díla trpí však vypuštěním (odůvodněným) politických zpěvů, které by jistě zaujaly největší část díla. Několik notových ukázek charakterizuje hlavní písňové typy. Dílo by bylo dokonalé, ale též i nákladné, kdyby byly uveřejněny nápěvy všech písní. A. S.

Ve »Vzdělávací knihovně katolické«, kterou vydává Kotrbovo nakladatelství za redakce dr. Jana Mellera, vychází práce Emanuela Žáka: »Písmo sv. jako četba laiků« s kapitolkami dr. Jana Mellera o kráse Pisma sv.

Prvnísešit pojednává o základních pravidlech pro výklad a četbu Pisma sv. Dočteme se zde i o jeho výchovném významu. V době, kdy zvláště u laiků jest

zájem o Písmo sv. mimořádně veliký, přichází toto dílo jako na zavolanou. M.Č.

Dr. Frant. Cinek: DĚJINY ODBORU PRO ZAKLADÁNÍ VENKOVSKÝCH KNIHOVEN V OLOMOUCKÉM SEMINÁŘI 1860-1899.

Otisk z Hlídky 1939, 1940 podává přehled dosud neoceněné práce bohoslovců o zachování katolického a národního ducha na Moravě. Správně ukazuje, že nadšení bohoslovců bylo provanuto duchem cyrilometodějským.

SBORNÍK VELEHRADSKÝ, číslo 11, r. 1940, cena 20 K. Archeologický spolek Starý Velehrad uveřejňuje ve svých Sbornících přehled své práce. Toto číslo je obzvláště bohatě vypraveno. Mimo archeologické nálezy uveřejňuje i zajímavosti z nejstarší literatury (Křišťan, Kosmas, Dalimil) týkající se Velehradu.

Emanuel z Lešehradu: BÁSNÍKŮV ROK. Orbis, Praha 1940.

Veršem zachycena krása, dojem a nálada měsíců. Ucelené obrazy, barva i lehkost verše jsou milým kouzlem náladové sbírky. Bt.

Joseph Luska: DE ARGUMENTIS EUGENII AKVILONOV CONTRA CONCEPTUM ECCLESIAE PROUT EA EST SOCIETAS. Olomucii 1940. Nákladem Velehradské akademie. Tiskem arcibiskupským v Olomouci. Str. 120.

Autor črtá nejprve historii snahy ruského theologa Akvilonova (†1911) o podání výstižnější definice pojmu Církev. Hlavně ve spise »Cerkov« napadá Akvilonov definici katolickou, nedrží se ani tradiční nauky pravoslavné, nýbrž podává synthesu této a laického theologa Chomjakova a celkem nesamostatně dokazuje argumenty, vzaty mi od protestantů a ortodoxních a citáty, hl. ze sv. Pavla a Otců, že Církev není společnost. Tyto argumenty podrobuje autor klidné katolické kritice v 2. části průhledně psaného spisu. Účelem je přispěti k vyjasnění mezi východem a Západem v otázce o Církvi.

JAROMĚŘICKÝ PAMÁTNÍK vydaný na památku dvěstěletého výročí vysvěcení chrámu sv. Markéty v Jaroměřicích n. Rok. a desetiletého výročí smrti básníka Otokara Březiny. Tiskl Josef Peksa v Jaroměřicích n. Rok. Nákladem místního farního úřadu.

Málokteré město se může pochlubit takovou publikací své minulosti, jako Jaroměřice n. Rok., město krásných barokových staveb, památek a hudební tradice.

Památník jest psán skutečnými odborníky, kteří toto město vroucně milují. Jen takto pochopíme důkladnou a nenáročnou práci, která předcházela sepsání této knihy.

Celkové uspořádání od P. Jana Podveského je velmi pěkné. 35 vhodných obrazů na křídovém papíře provází text.

Knihu doporučujeme každému, kdo chce lépe poznati soukromý život Otokara Březiny, který v Jaroměřicích působil, a zvláště těm, kteří se zajímají o dobu baroka v našich zemích. *A-is.*

Karel Schulz: PENÍZ Z NOCLEHÁRY. Naklad. »Vyšehrad«, str. 112, cena brož. K 18.-.

V básnických povídkách Karla Schulze vystupují na podiu lidského života individuální postavy, obklopené hrůzostrašnou sférou zklamání a pronásledované nevyzpytatelným tajemstvím osudu. Analýsa lidského citění, vyličená obratným básnickým perem dodává povídkám zvláštního rázu a kouzla. *bva.*

Ernest Thompson Seton: KATUG, DÍTĚ SNĚHU. Román lišáka. Z amerického originálu The Snowchild přeložil Miloš Seifert. Ilustroval Gordon Browne. Obálku navrhl Jaroslav Šváb. Str. 72, brož. 10 K, váz. 22 K. Praha 1940, Václav Petr, Ječná 32. – Kniha líčí čistý a statečný život bílé lišky daleko v severních krajích, její radosti i strasti, život plný nástrah a neštěstí, i její šťastné chvílky a tragickou smrt. Autor vyličil lišáka jako bytost čistší než je jeho bílá srst a opravdovější než ty, které se naparují v nádherných kožišinách lišákových druhů. *-L.*

Janko M. Veselinovič: HAJDUK STANKO. Nakl. Sfinx – Bohumil Janda, Praha 1939. Str. 276, brož. 25.- K.

Sedlák Stanko, vypuzen ze své rodné vísky intrikami správce, utíká do nepřístupných hor, zanechávaje doma svou milou, aby se pomstil za bezpráví. Pro své vynikající osobní vlastnosti stává se náčelníkem hajduků, statečných hochů, které pak sám vede k hrdinnému boji proti Turkům, když celý národ se zdvihá k zoufalému odboji proti strašné přesile. Kniha líčí mohutné hrdinství chrabrých Srbů, bojujících za svobodu. *Sk.*

Josef Petzný: BERCEUSE. Pro housle a piano. Nakl. Ol. Pazdírek, Brno. – Skladba tato poskytuje příležitost pocvičit se v brilantním přednesu a částečně ve flagioletech. Pěkně působí i krásná kadenza, která vyžaduje již dosti značnou techniku prstů. Uspokojí i náročného houslistu. *h*

OBRAZKY Z DĚJIN HUDBY. Napsal Dr. Rudolf Fikrle. Vydal A. Neubert v Praze. Stran 80. K 9.-.

Kniha podává velmi stručným a přitom přehledným způsobem obecné dějiny hudebního umění od starověku až po dobu současnou. Se zvláštním zřetelím si všímá autor vrcholných zjevů hudebního umění českého a jejich významu ve vztahu k obrovskému komplexu hudby evropské. Na konci knihy jsou připojeny nejzákladnější definice hudebních forem, rozdělení hudebních nástrojů a lidských hlasů. Začátečnickům doporučujeme. *bva.*

KATOLICKÝ POHŘEB DOSPĚLÝCH A DÍTEK. Nakl. Kropáč a Kucharský, Praha II. Váz. 28 K.

Vkusná knížka – pohřební agenda v českém překladu s celou řadou nových modelů za zemřelé. Na Moravě jí však nelze používat, neboť je pro církevní provincii Českou. *fk.*

Gertrud von le Fort: MAGDEBURSKÁ SVATBA. 2. vyd. Str. 284. Brož. K 27, váz. K 37. Nakl. »Vyšehrad.«

Dobyť Magdeburku »Magdeburská svatba«, viděné v představě prot. pastora jako den posledního soudu, odhaluje temné síly, které působí v dějinách jednotlivců i celku – souboj pýchy a lásky, hněvu a rozvahy – s plastickou drsností skutečnosti právě v okamžicích, kdy »pyšná panna Magdeburská« se hroutí v ssutiny a pochovává ve svém rumišti dosavadní úspěchy generalissima Tillyho. kam.

Jan Knob: Z PLAMENŮ ROSTE. Román 270 stran, cena 30 K, 42 K. Nakl. Novina, Praha.

Jako u většiny nově vycházejících románů, odráží se i v tomto románě myšlení dnešní doby. Zklamání, neštěstí a bolest nad spálenou rodnou vesnicí semkne všechny občany ke společné práci k vybudování nové vesnice. Sympaticky je líčen mladý, vlastenecký kněz, který svému lidu, uvolněnému z pout roboty a hledajícímu těžce nový způsob života, ukazuje pravý význam – svobody. Je to jeden z mála dobrých českých, kněžských románů. ž.

Jan Ryba: S BOHEM, MÁ KRAJINO. Poesie, vyd. edice »Jitro« v Praze 1940, brož. K 10-.

Kdo čte studentský časopis »Jitro«, jistě mu bude známé jméno Jana Ryby, jednoho z mnoha mladých přispívatelů katol. student. časopisu. Dnes můžete mít v rukou prvotinu tohoto básníka, který »zpívá svou touhu, lásku, bolest a bídu«. Zdá se, že Ryba půjde pevnou cestou našich katolických básníků. Obálku sbírky zdobila Gerta Göpfertová, známá z uměleckých kreseb stud. čas. »Jitra«. Bt.

Antonín Veselý: ČESKÉ KRAJINY. Vy-dala Topičova edice, str. 189, cena 22 K brožov.

»A to je ta krásná země!« Jakoby autor chtěl rozvést tato slova naší hymny v knihu. Vodí nás on, lyrik s bystrým postřehem po vlasti, místy, jež jsou větší-nou spojena se jménem některého z velkých mužů národa. Jakoby namátkou brané momentky, ale plně slunečního jasu a tepla, a prokreslené světlem i stínem. Škoda jen, že půvabná literární růže má i sem tam bodlinku, kterou katolík musí ucítit. = zl.

ANTIFONY, HYMNY A SEKQUENCE. Z lat. náboženských písní čtvrtého až devatenáctého století vybral a přeložil O. F. Babler, Edice Hlasy.

Gotická záře a jistota vane z těchto slov, zapálených vírou a uměním. Ejhle poklad Církve, skrytý tolika srdcím! Auto-ři, oddělení od sebe vrstvením dávného času, chvalořečí vroucím jazykem Věčné Slovo a jeho Svaté Křesťanství mluví zde různými ústy, ale vždy stejnými slovy, jež znějí vzácnou čistotou a ryzostí. Vnitřní pravdivostí thematic vy-niká Jacobus de Benedictus Tudertinus, jehož eschatologická »Marnost světa« je pendantem k pozdější básni Bridelově Co Bůh? Člověk? – z

Miloslav Hýsek: ZTRHANÉ STRUNY ZVUK. Výbor předčasně zesnulých českých básníků. Tiskem a nákladem České grafické unie a. s. v Praze 1940.

Co mělo navždy zapadnouti, bylo zachyceno spravedlivou rukou M. Hýska. Z dlouhé práce vyrostlo dílo, které doplňuje českou knihovnu. Nejsou to všichni básníci, kteří se rozběhli do života a smrt jim podrazila nohu, ani nejsou všichni umělci – básníci, jak se poznamenává v doslovu, ale dílo má literárně historickou cenu pro vztah jednotlivých básníků k své době; řeší otázky obecné platnosti dobra a zla, lidské tragiky, sociální nespravedlnosti, národních poměrů atd. V řadě básnických sborníků vaší knihovny doplňuje M. Hýsek opravdovou mezeru. Bt.

Bohumil Vavroušek: JOSEF TULKA. (Román života a dílo.) Topičova edice. Obrázková příloha; cena 45 K.

Pracně konstruován je zde životní boj českého vlastence, geniálního umělce, beze stop zmizelého malíře Josefa Tulky, jenž je přiřazen do počtu nešťastně zmizelých českých geniů: Tyrše, Bozděcha, Knüpfera...

Jeho zmizení zůstává obestřeno závojem tajemství, byť se i autor pokusil srovnávací kritickou metodou odhaliti nebo napovědět co nejvíce. Životní kapitola tohoto českého nadaného umělce je bohatá krutými zkouškami osudu, od dětství až po zralá mužská léta, jak mistrně ji vystihl autor za pomoci četné pozůstalé korespondence hrdinovy, kde se také jeví jeho silně labilní zásady náboženské. Autor z hlediska národního zachytil neobyčejný význam tohoto malíře z generace slavných výtvarníků Národního divadla. esta.

František Kašpar, MUČENKY. Básně. Stran 58, K 15.—. Nakl. Ondřeje Junka v Týně n. Vlt.

Jihočeský básník-kněz přispěchal opět s novou sbírkou svých básní. Jednoduchými a prostinkými verši tlumočí v ní radosti, ale také bolesti denního života. Nejvzácnější přátele zhltila země. A nyní mu odehnal Pastýř poslední ovečku, která mu zbyla – sestru. Přece však nepřestane líbat trestající ruku Boží. Vždyť Pán ho nikdy neopustil zcela, pouze se skryl, když si básník odbýval svůj trest. –mb–

V nakladatel. Václava Petra v Praze II., Ječná 32, vyšla ve Sbírce poesie nová čísla. Rediguje Kamil Bednář.

1. *Karel Jílek*, CESTA KMRAZU. K 12.—. Sbírka čistě a opravdově poesie mladého básníka, který svým vlastním viděním světa odhaluje tajemné vztahy mezi člověkem a přírodou, člověkem a životem, životem a smrtí.

2. *Miloslav Bureš*, ZPĚV NA JUSTINA MICHLA. Básně, K 9.—.

Šest zpěvů s předzpěvem a dozpěvem je věnováno památce Justina Michla, stále žijícího v srdcích lidu na Českomoravské vysočině. Přes formální uhlazenost verše zůstávají mnohé obraty záhadou a myšlenka se rozplyne pod návalem melodičnosti násilně stěsnané do rýmů.

3. *Jiří Suchánek*, ZNAMENÍ VĚTRŮ. Básně. Stran 46, K 12.—

V této sbírce je otisknuta »Píseň o Praze«, báseň vyznamenaná první cenou v soutěži Hlavního města Prahy. Básně se lehce čtou a rýmují, daleko však nedosáhnou hloubky a spontánnosti pravého uměleckého díla.

4. *Klement Bochořák*, JASY. Básně. K 12.

Sbírka pěkných básní, tryskajících z čistého a zralosti prosvětleného nitra, je nejen známkou básnického povolání, ale i vyvolení. Vše zapomenuté a lidmi nevídané chce básník rozhořet ohněm jsočnosti jak hvězdy boží a požehnati tomu, jenž se běře od počátku dní s poselstvím Pána, strasti rozdávaje. –mb–

Josef Trojan: MAMINKA TO ŘEKLA. Družstevní Práce 1940. Cena 33 K.

Matčina slova napomenutí ctižádostivému synu zaujmou každého, vždyť platí nejen Karlu Polanovi, ale každému z nás; – »štěstí nepřináší peníze, ale snaha prospěti bližnímu. K tomu je potřebí jen lásky, práce a obětavosti.«

JARNÍ KNIŽKA NA ROK 1940, otištěná z archivu Scholy cantorum v Praze-Břevnově. Cena 6 K.

Je to knížka pozoruhodná úpravou i obsahem. V předmluvě vytknul ředitel břevnovské Scholy její jedinečný úkol: dáti totiž podnět k praktickému oživení staré české hudební tradice v duchu opravdu křesťansko-národním a v blízkém vztahu ke katolické liturgii. bva.

Fr. Schäfer, OP. 16. – 16 etud (piano 2 mns). Vydal Melantrich, Praha a Ol. Pazdírek, Brno, 1940.

Schäferových 16 etud pro piano je vhodnou průpravou ke studiu moderních skladeb, neboť akordický materiál etud je stavěn v duchu moderní harmonie. V etudách jsou vyčerpány všechny způsoby klavírní hry. Možno je doporučiti jen velmi pokročilým; ne pro jejich obtížnost technickou, nýbrž pro náročnost v pohotovém čtení. A.S.

Tomáš Hudec: PRAVÁ PODOBA KRISTOVA. (Archeologická studie). Palestinský spolek v Brně (Alumnát). Brno, 1940. Stran 82, cena 10 K.

Autor prošel všechny doby, od časů apoštolských; dobou svatých otců, středověkem až k dnešním dnům a pokusil se sepsati, a kriticky oceniti všechny doklady, které by nám mohly ukázat jaká byla tělesná podoba Kristova. Všiml si zpráv Nového Zákona, apoštolských otců, apokryfní literatury starokřesťanské, zpráv a dohadů Sv. Otců i starověkých bludařů a obrazů starého křesťanského umění (katakomb). Popsal a zhodnotil všechny zprávy o obrazech Krista i dosud dochované obrazy, ať lidskou rukou nebo zázrakem vzniklé. Na základě tohoto materiálu přichází k závěru, že záhada božské tváře je zcela neřešitelná a že zůstane pro nás tajemstvím.

Dr. Josef Hronek: DO ŽIVOTA. Učebnice katol. náboženství pro jednoroční učební kurs při školách měšťanských. Nakl. Kropáč a Kucharský v Praze, cena 8.80 K.

Knihu psala láska k těm, kteří se z ní mají učit. Žáci zde najdou vše, co budou někdy potřebovat. Obrazy našich předních umělců, které knihu zdobí, ukazují, jaký zdroj podnětů k práci umělecké dává nám náboženství. M. Č.

Emanuel z Lešehradu: SVĚT DĚTSKÝCH OČÍ. Nakl. Alois Srdce, Praha, 1940.

Není možno přehlížeti, co vzniká z lásky k dítěti a co má opravdu cenu pro jeho duši, pro obohacení jeho světa, citu, srdce. Lešehrad promluvil k dítěti prostě, křehkými veršiky ho vede ke hrám i k pravdě. Neopomeňte dáti dětem krásu, avšak tak prostou, jak je zachycena ve veršované pohádkové idylce »Svět dětských očí«.

Bt.

Dr. Albina Dratvorá: FILOSOFIE A PŘÍRODOVĚDECKÉ POZNÁNÍ. Česká grafická Unie v Praze, str. 316, K 38.-.

Nová kniha univ. doc. A. Dratvoré má být příručkou pro vysokoškolské studenty. Je psána podle vzoru příruček anglických a amerických. Má však pečeť samostatnosti. Nervem pojednání Alb. Dratvoré je vystihnout oboustranný vliv dvou věd: přírodovědeckého poznání a filosofie. Dochází k závěru, že přírodovědecké poznání se neobejde bez filosofie, vždyť problémy přírodovědecké se nedají vystihnout jen měřením, vážením, matemat. formulí. Filosofie úspěšně tu pracuje s hlediska noetického i metafysického. Naproti tomu zase filosofie ochotně přejímá výsledky poznání z přírodních věd. Vždyť úkolem filosofie není jen luštit problémy, nýbrž stavět se pohotově a účinně k moderním otázkám. Konkluduje: Ve vzájemné spolupráci obou věd (přírodověd. poznání a filosofie) je dán základ k pokroku.

Autorka upadá někde do pozitivistických omylů. Kniha však nese ráz upřímné, poctivé snahy, ale je pro studenty na některých místech velmi těžká.

ra.

Demosthenes, POSLEDNÍ ZÁPAS ŘEKŮ O SVOBODU. Přeložil univ. prof. Ferd. Stiebitz, vyd. Jan Laichter, Cena 24 K, váz. 39 K.

Výborný znalec antiky doplnil mezeru našich překladů a nahradil staré překlady, nevyhovující dnešní době vzorným překladem moderním. Nejprve podává neobyčejně jasný přehled Demosthenovy doby, jeho života a činnosti. V druhé části překládá výstižně řeči Demosthenovy a k lepšímu porozumění doplňuje znovu poznámkami časovými a věcnými. Jistě genius antického řečnictví si zasloužil tohoto krásného překladu! *Sejč.*

J. A. Otto: KIRCHEN IM WACHSEN. Verlag Herder & Co. Freiburg in Breisgau. S. 203, Preis RM 3'60.

Kniha byla vydána jako dar k 400 výročí misionářské činnosti řádu Tovaryšstva Ježíšova. Autor, člen řádu, podává nám přehled dosavadní činnosti na poli misijním. Věrně vystihl těžkosti a překážky v rozšiřování Kristovy nauky. Nutno přiznati řádu veliké úspěchy, kterých v misijích s milostí Boží dosáhl. Je však nutná spolupráce všech katolíků, aby světlo víry zasvítlo a mohutnělo na celém světě.

- V. Ch. -

Giovanni Boccaccio: ŽIVOT DANTŮV (1360). Přeložil a vydal O. F. Babler na Sv. Kopečku. Vytiskl K. Kryl, Kroměříž.

Kdo mohl lépe podat životopis Dantův než Boccaccio, jenž mu byl tak blízko a přece měl od něho časový odstup.

Stručně a jak sám praví, slohem pokorným a lehkým kreslí život, studie a povahu, ale i stíny tohoto geniálního státníka, filosofa i theologa a především básníka nesmrtelné Božské Komédie. *R. K.*

KONVENTNÍ A FARNÍ CHRÁM PÁNĚ TITULU NAROZENÍ PANNY MARIE V ŽELIVĚ. Gustav Francl, Praha I., Na Perštýně 14. Stran 75.

Želivský chrám Narození P. Marie je starobylá a umělecky památná svatyně, zbudovaná duchovními syny sv. Norberta. Dosavadní práce o této kulturní památce jsou rozebrány nebo nejsou určeny nejširší veřejnosti jako informativní příručka nebo průvodce. Tento nedostatek vhodně odstraňuje současná publikace. Kdo nebude v této studii hledat více, než k čemu je určena, bude plně spokojen. Svému účelu vzorně vyhoví.

Jiřina Popelová: DĚJINY A HODNOCENÍ. Svazky č. 26.

Pěkná kritická essay, již možno užít jako vhodné průpravy ke studiu smyslu dějin národních i všeobecných.

Karel Svoboda: ANTIKA A DNEŠEK. Svazky č. 27.

Jakási srovnávací úvaha o filosofii antiky a dneška. Plně souhlasíme s autorem v tom, že lidská společnost dnes prožívá svou osudovou krizi a jen rozhodný návrat k Bohu ji vzkřísí ze smrtelných křečí.

Václav Navrátil: O SMUTKU, LÁSCĚ A JINÝCH VĚCECH. Nakladatel. Václav Petr, Praha. Stran 110. Brož. 15 K.

Tato knížka filosofických esejí není myšlena širokému davu. Není knihou na čtení, nýbrž na přemýšlení. Každá věta a myšlenka je jako ostrý drápek, jenž nás zachycuje, drží a nutí, abychom ji domýšleli a rozvinuli. Pro inteligenta-filosofa bude knížka opravdu milým překvapením.

Karel Polák: NÁRODNÍ MYŠLENÍ NERUDOVO. Nakl. Václav Petr, Praha. Edice Svazků úvah a studií č. 25. K 4.

Přehled Nerudovy tvorby, z níž vystane nám postava našeho klasického básníka, jako vzor češství nesentimentálního, realistického a nekompromisního.

Karel Vlček: ČESKÉ DRUŽSTEVNICTVÍ. Svazky č. 28.

Poctivé ohodnocení družstevnické myšlenky v českém národě, její vznik a rozvoj. *Mig-non.*

SKRYTÝ MICHELANGELO; básně a listy Michelangela Buonarrotiho, 1940, Toužimský a Moravec, Praha.

Michelangelo, genius renaissance, nezjevuje se nám celým; pravým umělcem své doby, dokud nenahlédneme v jeho básnickou tvorbu – v skryté struny jeho srdce, na nichž se rozechvěl jeho tvůrčí talent, samota i vítězství, jehož dobyl ponořením se v Boha a meditaci. *A-.*

Dr. Vojtěch Martinů: KATECHESE – BUĎ VŮLE TVÁ. Myšlenky ke katechismu z mravouky. Nákladem Kropáč & Kucharský, Praha 1940. Cena 26 K.

Dr. V. Martinů dělí výklad nové látky velmi vhodně na tyto části: příprava, názor, vysvětlení, oživotnění, myšlenky k přemýšlení a myšlenky z Písma sv. Části logicky i obsahově dobře spolu souvisí, takže celá hodina tvoří pěkný celek.

Má zřetel k novým vyučovacím metodám. Myšlenka k přemýšlení nutí žactvo k samostatnému zpracování látky a k promítnutí pravdy na svůj život. Vhodně užívá výroků a událostí z Písma sv. Nezapomíná ani na naše nejlepší spisovatele a básníky. Velkou jeho předností jest znalost studentského života.

Doporučujeme zvláště profesorům náboženství. *A-is.*

DIENER DES NEUEN BUNDES von Eugen Walter. Verlag: Herder Freiburg im Br. RM. 1.70.

Touto knihou skončil Eugen Walter řadu svých spisů o svátostech. Z Písma svatého nám ukáže, že pravé kněžství jest účastí na věčném kněžství Krista Pána. Tato kniha nemluví jen ke kněžím, ale i k laikům, kteří se křtem sv. a biřmováním připojili k věčnému Veleknězi, ke Kristu Pánu.

Jindra Javořský: VOLÁNÍ DOMOVA. Stran 52. K 9-., knihovna revue Český Ráj, Jičín. – Básně prozářené úchvatným pelem lásky k rodnému kraji. Touha po návratu královského úsměvu dětství, těsněná probuzením dospívajícího toku života, obrací se k rodnému kraji a láská se s ním něhou čistého srdce od jara do zimy, od rána do noci a nalézá v něm odlesk Lásky, na nějž nezapomene ani v hodině smrti. – Vzpomenu na Vás zmizelé krásy, / až jiné slunce mi zasvítí v oči. *kam.*

Dr. Jan Vilikovský: ABATYŠE KUNHUTA. Stran 16, K 4-., zvláštní otisk z revue Řád 1939, naklad. Vyšehrad. – Zajímavá studie o vlivu této velké Přemyslovny na náboženskou literární tvorbu v Čechách v prvních desetiletích čtrnáctého století. *kam.*

Dina Schäfer: DURCH CHRISTUS ZUM VATER. Stran XX a 368. Vydal Herder Freiburg im Breisgau. 1940. Cena brož. 5.20 RM, váz. 6.50 RM.

Populární náboženská čítanka, obsahující z hruba celou věrouku a mravouku, slohem krásným a poměrně snadno srozumitelným. Autorka tu uplatnila nový způsob pedagogický. Mravní život musí téměř sám vyplynouti z poznání poměru člověka k Bohu z prožívané věrouky. Je to skutečně důležité poznání a požadavek upevnit základy víry, aby se z náboženství nestala směť nespojených jednotlivých nauk, povinností a úkonů a aby náboženský život neodumíral. Zůstanou-li základní pravdy vždy jasné, budou také ostatní pravdy odůvodněny a celé náboženství bude přehlednější a lépe srozumitelné. Kdo uznává nebo praktikuje tuto metodu, jistě rád sáhne po této knize, která může být pomůckou ve škole i na kazatelně. *S. V.*

Prof. Dr. Bohumil Němec: ZELENÉ KRÁLOVSTVÍ. Knihovny »Věda všem« sv. 9. Česká grafická Unie a. s., Praha II, Svobodova 1. Praha 1939. Stran 149, 25 obr. Brož. K 18.—, váz. K 26.—.

V pěkně vypravené knize od známého pražského učenice-filosofa předkládá Unie populární vyličení onoho tajemného života rostlinných tkání, aby nás nakonec poučil o plodinách, které jako »chléb náš vezdejší« dostává každoročně na polích lidský organismus k svému zachování od svého Tvůrce. S. M.

Ant. Šrámek: HOŘKÁ LĚTA. II. díl. trilog. Dubrovník. Vydav. Václav Petr, Praha. Brož. 30 K.

Vracíme se do minulosti k letům 80. stol. XVII. Vidiš rej slavností, nádheru senátu, skromnost mnichů a zbožnost lidu. Prožíváš s malou republikou Dubrovničanů její těžké boje za svobodu; udivuje tě svornost a horoucí láska občanů k vlasti která korunuje boj vítězstvím.

HOMÉROVA ODYSSEIA, přel. Otmar Vaňorný. Vydal Jan Laichter v Praze 1940, cena K 65.—.

Největší umělecký klenot řeckého národa Odyssea, znovu přichází na náš literární trh ve zdařilém překladě výborného našeho překladatele - básníka Otmaru Vaňorného, který po dlouhé době poctivé práce na svém dřívějším překladě znovu jej vydává. tentokráte, jak sám svědčí, očištěný ode všech jazykových chyb a nedostatků. Dílo je korunou našeho překladatelství. — ský.

Miloš Srb: ŽIVÁ SKUTEČNOST. Filosofický pohled na život a svět. Naklad. Orbis, Praha XII. 1940. Stran 192, brož. 34 K.

Autor nepřináší v podstatě nic nového. Tvrdí, že mu jde o pravdu a vyrovnání se svými životními otázkami. Zahazuje skepticismem. Nic nelze dokázat, ani vyvrátit. Rozum dovede dokázati i soud protivný k prvnímu soudu. Etika je potřebná, je v ní však plno problémů. Jeho etika je subjektivistická.

Co se týká jeho poměru k náboženství, je negativní. Jeho náboženství je filosofické, estetické. Jeho názor je v této důležité otázce hodně unešený nesprávným uvažováním. Z knihy vane moderní neútěšnost, tápání. Filosofie je hledání. Je to pout za pravdou. Kniha daná do rukou nezkušených, nepůsobila by dobře. ra.

Ant. Šrámek: VZPOURA. III. díl trilog. Dubrovník. Vydav. Václav Petr, Praha. Brož. K 24.

Blahobyť, uvolněná kázeň, nesvornost, vzájemné boje šlechtických rodin a brzy po té konec svobody.

Všední historie pádu oživena zajímavými postavami, z nichž utkví jezuita Barbini, připomínající našeho Koniáše.

Dr. Jan Filip: KULTURNÍ KAPITOLY Z NASEHO PRAVĚKU. Vydala Společnost přátel starožitností. Cena 15 K.

Autor ukazuje na vysokou kulturní vyspělost původních obyvatelů našich zemí.

S politováním podotýkáme, že by rád znovu rozvířil otázku neandrtálského člověka.

Elisabeth Kötter, WEG DES KINDES ZU GOTT. Vydal Herder u. Com. G. M. B. Ol. Verlagsbuchhandlung: Freiburg im Breisgau, 160 str. Cena váz. R. M. 3.20.

Prvním vychovatelem dítěte tam, kde stát dosud nevzal toto přirozené právo, jsou rodiče. Poněvadž náboženství je podstatnou složkou výchovy, je povinností křesť. rodin položit do duše dítěte první jeho základy. Kniha tato je rodičům pomůckou, ukazovatelem cesty v naskýtajících se těžkostech této výchovy. Ukazuje krásu nevinné dětské duše, její touhu po poznání, projevující se stálým vyptáváním, její žádost po Bohu. Proto vychovatel se musí hlouběji vnořiti do náboženských pravd a skutečností, aby mohl dítě vésti k žádanému cíli. Nejde tu však jen o vědění samo, ale též o způsob, jakým možno je dítěti přiblížiti. A v tom je vlastně největší umění výchovy. Dílo Kötterové možno doporučiti nejširším vrstvám. A. L.

E. Przywara, DEUS SEMPER MAIOR (Theologie der Exerzitien), 3 díly, vydal Herder. Cena R. M. 22.60.

Dílo jest odpovědí na volání s několika stran po důkladném propracování duchovních cvičení sv. Ignáce. Není však sbírkou eticko-morálních, nebo asketicky zbožných rozjímání. nýbrž je to systematické zpracování filosofických a theologických základů exercičních. — Kniha jest určena theologům a exercitátorům, kteří nehledají hotové předlohy, nýbrž studium základních otázek; podobně jest určena i laikům, kteří chtějí vniknouti do skutečné theologie Pisma sv., nebo si přejí spatřiti pravou tvář exercitií. A. L.

Marie Strettiová: O STARÝCH ČASECH A DOBRÝCH LIDECH. Vydala Topičova edice Praha XII. Stran 368; brož. K 60, váz. K 75.

Autorka knihy, pravnučka Jos. Jungmanna, zachytila v knize své vzpomínky na slavného českého muže a tím nám jej přiblížila k dokonalému ocenění. Plasticky oživila dějiny města Prahy, s nimiž opět ožila zašlá sláva pražského rodu, v němž kolovala italská šlechtická krev. Směsice jímavých osudů mládí a poženého života. Kniha je hodnotným příspěvkem k poznání kulturního života našeho národa.

-Ch. V.-

»DER CHRISTLICHE OSTEN«, Julius Tyciak a spolupracovníci. Verlag: Friedrich Pustet, Regensburg R. M. 8.5.

Kdo chce mít úplný obraz ritu a nauky východní církve, sáhne jistě po této knize. Neboť kdo lépe vyličí »ruskou zbožnost«, než Reinhold von Walter. Hlavní rysy byz. mystiky od Jiřího Wunderle a Mikuláše Aseniewa »mnišstvo a cesta askese«, jsou znamenitým příspěvkem. O »východním bohosloví« píše Julius Tyciak. Otto Karrer pak úvodem o »křesťanském východu a církvi Kristově« a ještě jiné cenné příspěvky vedoucí k známosti východní církve a jejího ritu.

K. S.

IRDISCHES UND HIMMLISCHES. Herausgegeben von Joh. Braun. Verlag der Buchgemeinde Bonn. 5.80 RM.

Kniha bude čtenáři věrným a spolehlivým průvodcem v církevním roce. Klidně a souvisle líčí liturgii jednotlivých svátků a význačnějších neděl, její dějiny, a podává lehkým slohem jasný výklad příslušných epístol a evangelií.

Karel R.

K. A. Čcheidze, BOUŘI VSTRÍC. Cena 34 K, váz. 48 K. Vyšlo v nakladatelství Jos. R. Vilímek v Praze.

Bouři vstríc je název románu, který zachycuje život Kavkazu předválečné doby v jeho bohatých barvách. Kavkaz, kraj nám celkem vzdálený a v naší literatuře málo známý, se nám objevuje před zrakem v plné kráse hor, obývaných svobodou milujícím lidem. Obsah knihy tvoří dva vzájemně se proplétající děje. Jsou to události před světovou válkou, během ní, jež připravovaly ruskou revoluci. Do těchto politických událostí je zapleten milostný děj, plný orientální žhavosti a prudkosti. Krása knihy spočívá v pěkném líčení kavkazské přírody.

Ma-šek.

G. Hevensi T. J.: JISKRY SV. IGNÁCE. Přel. P. Leop. Škarek T. J. Nakl. »Velehrad«, Olomouc Cena brož. 25 K. Str. 454.

Tato malá knížečka byla vydána k jubileu řádu jezuitského. Na 454 stranách tenkého papíru podává výroky sv. Ignáce s krátkým výkladem autorovým. Hodí se zvláště pro inteligenci jako témata pro rozjímání.

f k

Jiří Jeníček: KRÁTKÝ FILM. Svazky úvah a studií č. 33. Nakl. Václav Petr, Praha. Cena sešitu K 4.—.

Krátký čili kulturní film má svůj vznik v poslední době. Netěšil se s počátku ani velké oblibě. Jeho cena po stránce umělecké byla uznána teprve v letech 1936-37, a tato doba jest též údobím jeho rozkvětu. U nás našel krátký film vděčné obecenstvo a dosáhl značné obliby, díky jeho vysoké úrovni.

V. Ch.

Elisabeth von Schmidt-Pauli: RAINE MARIA RILKE. (Ein Gedenkbuch). Beno Schwabe & Co. Verlag. Basel.

Těžké, opojné víno života je tento životopis největšího německého básníka nové doby.

Mistryni tahy podařilo se autoru zachytit málo radostné mládí Rilkeho i jeho hledání, ztrátu a opětné poznání Boha, kladný vztah básníkův k světu neviditelnému i k přírodě, proniknutí k hlubinám života, lásky a smrti.

Karel R.

Dr. J. Votočková-Joachimová: ANEŽKA PŘEMYSLOVNA. Českomoravský kompas, Praha 1940. Cena 24 K, str. 133.

Typ doktorské práce naší university s nutným a dosti rozsáhlým poznámkovým aparátem. Autorka si zvláště všímá Anežčiných zásnub v politice Přemysla I. a s tím související otázky, zda se Anežka zřekla světa a jeho slávy pro Krista, či vstoupila do kláštera po nezdarech v zásnubách. Další rozsáhlejší část knihy je věnována boji blahosl. Anežky s papeži o minoritskou řeholi sv. Kláry pro klášter na Františku. Zdá se mi, že v této části vynikají nejvíce ctnosti blahosl. Anežky: chudoba a poslušnost k sv. Stolci. V tomto oddíle se zmiňuje autorka o listech sv. Kláry zaslanych blahoslavené Anežce.

Kniha je psána slohem přístupným a může přinést mnoho odborníku svým zpracováním nejnovějšího historického materiálu v této otázce.

Reg.

VÝBOR Z LISTŮ A INSTRUKCÍ SV. IGNÁCE Z LOYOLY. Nakl. Vyšehrad, Praha II. Brož. 120 K, váz. 145 K, str. 352.

Tovaryšstvo Ježíšovo je řád, bez něhož si nyní církev ani představit nedovedeme. I našemu národu dal celou řadu vynikajících mužů, kteří v životě uplatňovali prosté heslo svého geniálního zakladatele. Vše k větší slávě Boží. K 400 výročí založení řádu vyšel v Podlahově knihovně naučných spisů překlad listů sv. Ignáce, jež pořídil P. Jar. Ovečka T. J. Velké toto dílo nám umožňuje nahlédnouti do duševní dílny muže, jakých je málo v dějinách. Kniha má potřebné vysvětlivky a řadu rejstříků, které zvyšují přehlednost této výborné knihy.

f k.

J. R. Vávra: ZEMĚ ZADÁVENÁ ŽÍZNÍ. Nakl. Orbis, Praha 1939.

Obsahem jsou zážitky autora ze dvou cest na Saharu v roce 1931 a r. 1937. Nejtěžší básnické sžití se Saharou ukazuje velikou lásku Vávrovu k této tvrdé zemi. Přečtete knihu s nejvýše napjatým zájmem do posledního písmene a budete prožívat spolu s autorem nejpravdivější život Orientu.

Mig-non.

Román Jaroslava Šulce, CHATA V HORÁCH, byl vydán Edicí »Iskra« v Moravské Ostravě 1940.

Již sám nadpis Šulcova románu nám dává tušit o čem asi román jedná. Dějištěm románu je Ostravsko se svým vábívým okolím Beskyd. Mladý ostravský úředník snaží se po práci dostat se ze stísněného a nepřilíš zdravého velkoměsta na zdravý vzduch horský. Vzhlíží k horám, které ho vábí neodolatelnou silou mladické fantasie, která touží po dobrodružství a horských túrách zimních i letních. Malá dřevěná prostá chata v romantickém okolí, s krásným výhledem je středem děje, který se většinou v ní odehrává. Příběh líčí osudovou lásku dvou mladých, sklamaných lidí.

Jar. Vávra: DĚTI NAŠÍ DOBY, naklad. Čin, Praha.

J. R. Vávra, autor tohoto novodobého románu, dává nám nahlédnouti do vnějšího i vnitřního života dnešních mladých lidí. Hlavními osobami románového děje jsou dva mladí, nadějní inženýři: Jiří Zach a Karel Tomeš. Přičinliví a nadaní lidé, toužící se dostat do vyšších vrstev společenských, ale zklamání a pronásledování neúspěchy a smůlou. Tito lidé zhýčkáni moderními prostředky dnešní vyspělé, ale mravně úpadkové kultury, jsou nespokojeni, ba zoufalí při mnohých svých neúspěších. Jsou to lidé, kteří se cítí oprávněni při svém sociálním postavení užívatí všech prostředků ke svému požívačnému životu, mnohdy chybného charakteru a často otupělého svědomí a osobní nezodpovědnosti, postrádající vši mravní stydlivost. To jsou znaky lidí žijících fantasticky, neboli moderně. Nerádi slyší křesťanské zásady »Zapři sebe sám...«, rád by si jen zahrával, zatím co okolnosti se stávají vážnými. Tak nerozumné je jen mládí, z něhož vytrysknou všechny neodčitelné chyby, jichž se dopouští.

Ig. Herrmann: O ŽIVÝCH A MRTVÝCH, nakl. Topič, Praha, cena K 28.-.

Vzpomínka, - toť květ lidské duše a ozdoba života... Celou řadu takových teplých vzpomínek podává kniha Ignáta Hermannova, sebraných z různých časopisů i novin, kde je autor původně otiskl.

Známý nadaný vypravovatel zachraňuje před zapomenutím pěkné příběhy ze života osobností i básníků a literátů dobře známých i pozapomenutých, představitelů to českého veřejného života z let osmdesátých min. stol. Jistě kniha, jež zaujme (pilně) čtenáře!

256 stran, brož. 28.-, váz. 40.-. Topičova edice Praha XII., Poznaňská ul. 52.

Oldřich Říha, PAGANINI IN MEMORIAM. Pro housle a piano. - Nakladatel. Ol. Pazdírek, Brno.

Rádi vítáme tuto skladbu. Je to opravdu jedna z mála tohoto druhu. Skladatel se zde pokusil vystihnout v desíti variacích čarovnou hru neslavnějšího virtuosa dějin - Paganiniho.

Toto dílko poslouží dobře houslistům jako příprava pro obtížnější skladby.

b

Podzimní literární novinky.

V Akordu: Msgr. Dr. Josef Heger: JEREMIÁŠ. – V. T. Vodička O. S. B.: UMĚNÍ BYTI ŽEBRÁKEM. – P. A. Pelikán: O PŮVODU MRAVNÍHO SVĚDOMÍ. Ve sbírce starozákonních překladů bude pokračováno překladem DVANÁCTI PRO-ROKŮ STARÉHO ZÁKONA v překladu Msgra dra J. Hegra.

Ve Vyšehradě: Jar. Durych: SLUŽEBNÍCI NEUŽITEČNÍ. – J. Vašica: ZRCADLO MARNOTRATNÝCH. – A. V. Florovský: SMĚREM K VÝCHODU. – Th. Hacker: CO JE ČLOVĚK. – J. Kantor: UMĚLCOVA CESTA. ČESKÉ HUMORESKY. – F. Pokorný: VĚŽ PÝCHY. – M. Hýsek: VÝBOR ZE SPISŮ V. KOSMÁKA. – J. Vašica, J. Hobzek: ČESKÉ LETOPISY.

Ve Velehradě: B. Spáčil, T. J.: PSALLITE REGI NOSTRO. – Dr. M. Laros: DUŠE SVATÝ, ÓSVĚT NÁS! LID V DUCHU SVATÉM. ZDE JE EVAN. GELIUM PRO DNEŠEK DÍL IV. – Dr. F. Tomášek: UČITEL A ZÁJEM DĚTÍ.

U Topiče: M. Nováková: BÁSNÍRKA ŽIVOTA A SNU. – Eva Jurčinová: JULIUS ZEYER. Překlady: NOVALIS. MODRÝ KVĚT. – J. Falkberger: RYTÍŘI PRÁCE. – Sillampäa: LIDÉ V LETNÍ NOCI.

U V. Petra: Básně: Fr. Halas: POTOPA. – J. Suchánek: PÍSEŇ O PRAZE. – K. Bednář: VÁNOCE V ČECHÁCH. Próza: M. Bureš: PÍSEŇ NĚMÝCH POLÍ. – Prokop Toman: KOUZELNÍK BAREV. – Překlady: V. Smidtbonn: PLNÝ ŽIVOT. – W. Hoffmann-Hernisch: EVANGELÍNA A DRSNÍ JEZDCI.

U Toužimského a Moravce: V. Schwarz: OHLASY Z ČECH. TA KRÁSNÁ ZEMĚ. – Aug. Vojtěch: PRAHA KAMENNÝ SEN.

U Herder-a (Freiburg in Breisgau): Robert Scherer: CHRISTLICHE WELTVERANTWORTUNG. – Friedrich Schneiunr: PRAXIS DER SELBSTERZIEHUNG. – Erdmann Hanisch. GESCHICHTE RUSSLANDS. – J. M. Camenzind: JUGEND AM SEE.

Vrcholnou organizací
hospodářských družstev na Moravě je

MORAGRO,

JEDNOTA HOSPODÁŘ.
DRUŽSTEV V BRNĚ.

Ústřední kanceláře: Dominik. náměstí 5.
Ústřední skladiště: Komárov, Petrohradská 20.

Vychází pětkrát ročně. – Vytiskla knihtiskárna Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Dohlédací poštovní úřad Brno 2.

(Část nákladu jest podávána též u poštovního úřadu ve Velkém Meziříčí.)

Scuse

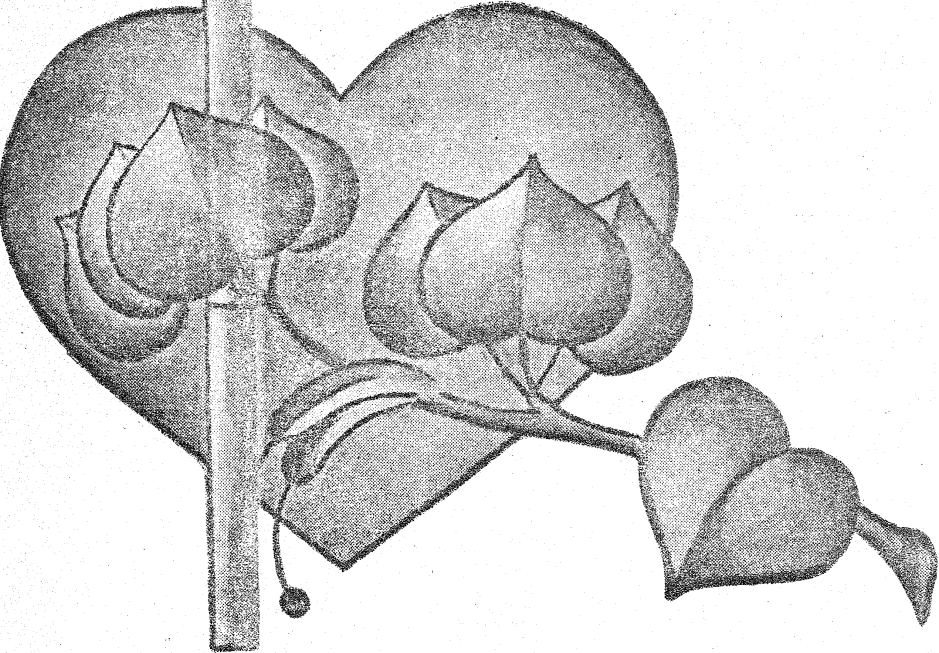
museum

časopis slovanských bohoslovců

číslo 2

ročník LXXII

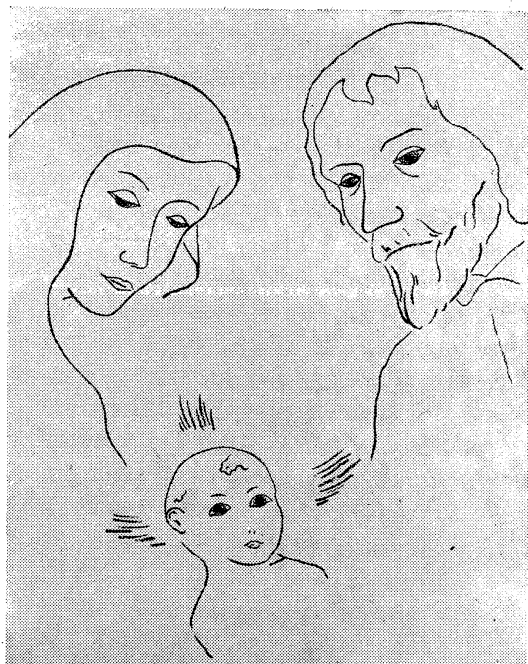
leden 1941

MUSEUM, časopis slovanských bohoslovců, r. 72. – Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. Řídí rektor ústavu Msgr Dr. Karel Skoupý. – Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. – Redaktor Ladislav Jurák. Administrátor Miroslav Čech. – Předplatné: bohoslovci a studující 10,- K, ostatní 15,- K. Číslo šek. konta 102.407 Brno. Uzávěrka 3. čísla: **22. února 1941.**

Obsah 2. čísla

- Br. Ondřej M. Petrů O. P. (Olomouc): O Oriens, splendor
lucis aeternae...
- Ak. Dvořák (Olomouc): Advent
- Vojtěch Samec (Brno): Překladatelské metody Písma Svatého
- F. Veselý (Brno): Modlitba sv. Klementa římského
z jeho listu ke Korintským
- Basilus Grodzickyj, basilián (Olomouc): Vánoce ve vých. Církvi
- Šimon Zuska OFM (Praha): Meditace nad žalmem 22
- Jan Bárta (Brno): Zpívá můj kraj
- Ivan Stránecký (Brno): Sonata zmaru a slávy
- Metoděj Baldík (Brno): Vánoce na horách
- Eugen Liška (Brno): Dětská písnička o písničce
- Metoděj Kalina (Brno): Kretschmerovy typy lidí a křesťanská
psychologie
- Jiří Alán (Olomouc): Věci mluví...
- Pius Peca OESA (Brno): Seznamy hříchů v epistolách sv. Pavla
- Jindra Javořský (Hradec Králové): Tvář země
- Josef Vacík (Praha): Význam Eucharistie v duchovním životě
- Jaroslav Sucharda (Praha): Poutnická píseň
- Karel Čermák (Brno): Tvrdé hory
- Jaroslav Souček (České Budějovice): Křížovatký
- S. N. (Praha): Jen zevšednět mi nedej, Bože
- Novokněžím - Basiliánům
- Fr. Daniel Merth (České Budějovice): Liturgická katechese
v Legio Angelice
- Longin (Brno): Z mého deníku...
- Nový výbor Stojanovy lit. jednoty
- Nové knihy

Kreslil: J. Nádeníček, Brno.

Archiv Musea.

O Oriens, splendor lucis aeternae...

Ve věčnosti, ve světle nepřístupném, přebývá První a Jediný. Nekonečně Jsoucí, nekonečně Dobrý, Dokonalost sama. Otec od věčnosti plodí Syna, a jejich vzájemnou podstatnou láskou – Duchem svatým – uzavírá se nekonečný kruh božské Trojice...

Andělský doktor učí, že dobro svou povahou nutně se rozlévá. *Bonum est diffusivum sui*. Svrchované dobro se tedy rozlévá svrchovaně. A proto před tisícem devíti sty čtyřiceti lety se v čase uskutečnilo nejzávažnější rozhodnutí Boží vzhledem k padlému lidstvu: Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

Božský život vyvřel z nejsvětější Trojice a skrze Ježíše člověka přeplyvá na nás. To znamená, a to je milost posvěcující: Boží život v nás. Lidská duše je oživena tímž životem, kterým žije Bůh sám. On jej má podstatně, my z účasti. Zde právě lépe pochopíme, že jsme Boží děti, které mají účast v samé božské přirozenosti.

Máme ten život v duši, je silný? *Bonum est diffusivum sui*, Rozlévá se také to dobro z nás? Nosíme Boha v svých srdcích. Nepřekážejme mu v jeho působnosti v sobě i navenek.

Láska musí být oboustranná. Bůh nás má nekonečně rád. Chce také v nás rozmnožit vlitou ctnost božské lásky. Je třeba se k tomu disponovat. Toho dosáhneme, když ve svém jednání budeme svou vůlí nahrazovati vůlí Boží. Tak v duši zahyne nezřízená sebeláska, a nic už nebude zabraňovati pravému poznání sebe, to je pokoře. A když v pokoře si uvědomíme poměr velikosti a dobroty Boží k své malosti, bude to nejjistější cesta k lásce. A lásku potřebujeme! Kdybych lásky neměl, nic nejsem!

Z Boha se láska rozlila na lidi, od lidí se musí zase k Bohu vrátit...

Br. Ondřej M. Petrů O. P., Olomouc.

Advent

*Hrobové svítání nocí s přísnou vigilií
dýchají z oltářů kající barvou fialky,
žlutými světly žíhané ze tmy pijí
víření vloček nevinných do dálky.*

*Průsvitným rubášem smrti skloněné hlavy,
zjizvené šátečky dětí milostí ztkány
zas půjdou k domovu jara, kde Hody se slaví,
zde dívka rozitíná závory zamlklé brány.*

*Pod srdcem tišších dnů zrají v plod nadějí,
desátek prvních tajemství rty Evy šeptají
slzami lítosti, zraněné krvácí jasněji
sněhovou stopou těla, jež hříšní netají.*

*Mystickým šerem chrámů smíření vyznání
z rozcestí poutí Pouště Hlas vábí,
pokorou Rorate posledním duším vyzvání,
že království pokoje zrodí Malý a Slabý!*

Ak. Dvořák, Olomouc.

Překladatelské metody Písma Svatého

Úkolem každého překladatele je správně vystihnouti myšlenky originálu a pak co nejjasněji a filologicky co nejpresněji, pokud to dnešní jazyk dovoluje co nejdoslovněji přetlumočiti do nové řeči tak, aby vyvolal v čtenáři tytéž dojmy, které měl prvotní čtenář původního textu.

Tohoto cíle však nelze plně dosáhnout. Není předně vůbec možné filologicky přesné provedení originálu do nového jazyka, poněvadž ani slovní výrazy, ani větné konstrukce původního a nového jazyka se nekryjí. Dále není možno splniti zcela uspokojivě druhý požadavek, aby totiž překlad zprostředkoval v čtenáři tytéž dojmy, které vyvolala četba v čtenáři prvopisu. Změnily se totiž úplně vyjadřovací možnosti a způsoby, význam slov, okruh vědění a myšlení, způsob života a světový i náboženský názor původního a nového čtenáře. Konečně poměr obou těchto požadavků je nepřímý úměrný. Dosáhneme-li uspokojivě jednoho, vyloučíli jsme tím možnost dokonalého splnění druhého. – A tak zdůrazněním jednoho nebo druhého způsobu vznikají dva překladatelské směry. Každý překladatel pak kolísá mezi nimi a kloní se více buď k jednomu nebo druhému. První odpovídá požadavkům vědeckého světa, druhý vyhovuje umělcům. Lze je proto nazvati vědecký a básnický.

Vědecký je veden úsilím – jak výše řečeno – o převedení myšlenek originálu do nového jazyka co nejjasněji a filologicky co nejpresněji, pokud to nový jazyk dovoluje co nejdoslovněji.¹⁾

Takový překlad reprodukuje všechny charakteristické zvláštnosti původního textu. Opakuje i nedokonalosti a chyby, vystihuje i méně vhodné vyjádření i nejasnost výrazu. Nemá vzít čtenáři svobodu usuzování tam, kde původní text připouští dvojí výklad.²⁾

Tento překlad, svou formou nejpodobnější originálu, je těžko srozumitelný každému jinému než čtenáři, který zná dobře původní prostředí a myšlení původního adresáta. Tento nedostatek mají odstraniti poznámky. Umísťují se pod textem na okraj nebo do textu v závorkách. Při hojných a obsáhlých poznámkách, umožňujících dokonalou reprodukci představ obdobných s představami prvotního čtenáře, stává se čtení těžkopádné, namáhavé a méně plynulé. Význam a přednosti překladu spočívají v jeho reprodukční věrnosti a spolehlivosti. Je žádán Církví k účelům bohovědným, historií a literární kritikou k potřebě věd profáních.

Básnický překlad dbá věrného vystižení obsahu tak, aby mu každý člověk dnešní doby – často velmi neznalý dávného života – co nejlépe porozuměl a co nejživěji a nejpůsobivěji obsah si představil. Překladatel tohoto směru nelituje někdy obětovat formu a filologicky přesné převedení originálu, dosáhne-li tím jasné a výstižné myšlenky. Dbá slovní vytríbenosti, živé představivosti a krásného elegantního stylu. Překlad stává se líbivým a proniká nejširší vrstvy. Ve snaze přetlumočit dřívější svět do dnešního myšlení a vyjadřování, ocitá se překlad v nebezpečí parafrází. Není ovšem vhodné a dovolené, libovolné, bezpotřebné měnění textu. Každá, i básnická licence má své meze! Poznámky takového překladu jsou méně rázu exegetického (text sám je hodně srozumitelný), více však upozorňují na kritické znění textu. Překlad zdůrazněním uměleckých hodnot a působivostí dotýká se nejmnocněji srdcí čtenářů. Proto tyto překlady doporučuje pastorálka.

Každý z obou překladů zaujímá své zvláštní postavení k předcházejícím překladům. Vědecký překlad je ovládán konservatismem. Mění co nejméně. Ke změně odhodlává se pokud to žádá vývoj jazyka, nebo pokud hodně získá na srozumitelnosti, aniž by se vzdálil formální shody. Básnický překlad překypuje hledáním nových, působivých, samostatných vyjádření a samostatného převedení do nového jazyka. Tím vzniká různost textů a zdá se, že může vésti k nevážnosti Písma, že ohrožuje víru v jeho autoritu a neomylnost. Tento dohad se zmenší, uvážíme-li, že dnes již není tolik lidí, kteří znají Písmo z paměti, kteří by byli pohoršeni změnami. Je dnes také snázeji upozorniti, že různost textů spočívá v metodě překladatelské a v hledání lepšího převedení. Ovšem i básnický překlad musí dbát

1) Tím se nemyslí otrocký překlad přehlízející ducha nového jazyka.

2) Správný smysl, pokud je možno určit, označuje poznámka.

vážnosti textů posvěcených liturgií a všeobecnou tradicí, na př. modlitba „Otče náš”.

Rozhodovati o přednosti toho neb onoho překladu je nesnadné. Tomu, kdo žádá spolehlivost a věrnost převedeného textu, vyhovuje vědecký. Překlad básnický je jistým způsobem překlad tendenční, zaměřený k dosažení určitého cíle – umělecké formy, pastoračních účelů – ale v tomto právě někteří vidí jeho přednost. Je jisté, že každý je svým způsobem potřebný, a svému účelu vyhovující.

Vojtěch Samec, Brno.

Modlitba sv. Klementa římského z jeho listu ke Korintským

Modlitbu tuto nemá Sušilův překlad listů sv. Klimenta z r. 1837, neboť až do roku 1875 byly listy sv. Klimenta známy jen dle kodexu Alexandrijského, v němž se zachovaly velmi porušené. Zvláště z prvního dopisu ztrátou devátého a desátého kodexového listu byla 59–62 kapitola neznáma.

Tyto kapitoly byly však doplněny po vydání kodexu Cařihradského r. 1875, který byl nalezen nedávno před tím metropolitou Bryenniem v Jerusalemě, a který obsahoval téměř neporušený text listů sv. Klementa. Byl proto sestaven z obou textů text nový, t. j. mezery v textu kodexu Alexandrijského, jakožto staršího, byly vyplněny textem z kodexu Cařihradského. Jím byly také vyplněny ony dosud neznámé kapitoly v I. listu, obsahující krásnou modlitbu.

List ke Korintským napsal sv. Klement asi r. 96.¹⁾ Jest to vlastně skvěle sestavené kázání, mající za účel urovnat nesváry v korintské obci. V kapitole 59. přechází sv. Klement dle starokřesťanské kázatelské praxe z kázání v modlitbu, která jest asi původu liturgického.²⁾ Jako „spočtený” zástup Bohem vyvolených, staví se křesťané nepředpojatě k řádu v imperiu římském. Jejich kladný poměr nebyl otřesen ani nedávným pronásledováním za Nerona a Domitiána a jest vyjádřen v druhé části modlitbou za císaře.

Kap. 59. Jestliže však někteří nebudou dbáti napomenutí, jež Bůh zjevuje naším prostřednictvím, nechť tedy poznají, že upadnou do nemalého nebezpečí. My však nebudeme vinni tím hříchem. Budeme se modliti vytrvale a pokorně, aby Tvůrce všehomíra ráčil po celém světě bez pohromy uchovávat společný zástup svých vyvolených, pro Ježíše, svého milovaného Syna, pro kterého On nás povolal z temnoty k světlu a z nevědomosti k poznání velebnosti svého jména. Abychom doufali ve jméno Tvé, který dáváš život všemu stvoření, abychom poznali Tebe, který otvíráš brány našeho srdce, jedině nejvyššího mezi nejvyššími, svatého, spočívajícího upro-

¹⁾ Der Klemensbrief, Herder, Freiburg in Breisgau 1940.

²⁾ Schuerer Theol. Ztung 1876 Nr. 4. p. 13.

střed svatých, jenž pokořuje pýchu chlubných, maří úklady pohanů, povznáší pokorné a ponižuje vznešené, činí bohatým i chudým, usmrcuje i život tvoří, jediného dobrodince duchů a Boha všeho stvoření.

Který shlíží do propastí, přehlíží díla lidská, pomocníka těch, kteří jsou v nebezpečí, spasitele zoufajících, stvořitele a pastýře každé duše.

Ty, který na svět přivádíš množství národů, a z nich jsi vyvolil ty, kteří Tě milují, pro Ježíše Krista, Svého přemilého Syna, skrze něhož jsi nás vychoval, posvětil a vyznamenal, prosíme Tě, ó Pane, buď naším pomocníkem a ujmi se nás.

Zachraň, kteří z nás jsou v nesnázích, smiluj se nad utiskovanými, pozvedni padlé, ukaž se chudým, uzdrav nemocné, bloudící ve svém národě znovu přiveď na cestu pravou. Nasýt hladové, vysvobod' naše zajaté, povzbuď slabé, potěš malomyslné. Nechť poznají všichni národové, že Ty jediný jsi Bůh, Ježíš Kristus Tvůj Syn a my Tvůj národ a ovce Tvého stáda.

Kap. 60. Ty jsi ukázal, že světový řád je neměnný, Ty, Pane, položil jsi základy země, jenž věrný jsi všem pokolením, spravedlivý v soudech svých, podivuhodný silou a velebností, ve stvoření moudrý a důmyslný v zachování stvořených. Dobrý ve viditelných darech a laskavý k těm, kteří v tebe důvěřují. Milosrdný a milostivý, odpusť nám naše viny, nepravosti a pochybení. Nepřipočti žádného hříchu sluhům a služebníkům svým, nýbrž očisti nás očisťující silou své pravdy a učíš kroky naše přímými, abychom ve svatosti srdce kráčeli a činili, co dobré a příjemné je před Tebou a knížaty našimi.

Ano, Pane, zazáříš nad námi ke spáse v pokoji tvář Tvá, abychom byli chráněni Tvou silnou rukou a uchováni ode vši nepravosti vznešeným ramenem Tvým. Ochraň nás před těmi, kteří nás nenávidí bez důvodu. Dej svornost a mír nám i všem obyvatelům země, jak jsi dával otcům našim, když se Tě ve víře a v pravdě dovolávali. Popřej, abychom byli poddáni Tvému vševládnému a vznešenému jménu a našim pánům a knížatům na zemi.

Kap. 61. Ty, Pane, dal jsi jim královskou moc z velké a nevyslovitelné moci své, abychom uznávali vznešenost a čest, kterou jsi jim dal a nemuseli se jim podrobiti v ničem proti vůli Tvé. Dej jim, Pane zdraví, svornost, mír a pokojné poměry, aby bez pohromy spravovali říši, kterou jsi jim propůjčil.

Neboť Ty, Pane, nebeský králi věků, dáváš lidským synům slávu, důstojnost a moc nade vším na zemi. Obracej, ó Pane, k tomu jejich pozornost, co jest dobré a příjemné před Tebou, aby v pokoji a mírnosti zbožně užívali moci, kterou jsi jim dal a měli tak účast na milosti Tvé. Vždyť Ty jediný můžeš nám učiniti toto a ještě více dobrého.

Chválíme Tě pro Ježíše Krista, velekněze a ochránce našich duší, skrze něhož Tobě čest a sláva nyní i od pokolení do pokolení na věky věkův. Amen.

Z řeč. přel. F. Veselý, Brno.

Vánoce ve východní Církvi

Dva velké svátky, Narození Páně a Velikonoce, mají svou zvláštní krásu a půvab. Jsou to dva sloupy církevního roku, u nichž se musí každý zastavit, aby se podíval jejich velikosti a kráse. Církev předpisuje věřícím delší přípravu na tyto svátky, aby je mohli prožít s větším užitekem pro duše. Oba svátky mají svůj zvláštní ráz. Zatím co Velikonoce jsou spíše svátky společné, Vánoce se slaví více v kruhu rodinném. Vánoce se slaví v různých krajích různě. Všimneme si způsobu oslavy Vánoc u východních katolíků v Haliči.

Vánoční svátky předchází půst zdrženlivosti od masa v pondělí, ve středu a v pátek zvaný „filipivka“. Jmenuje se tak proto, že začíná svátkem sv. apoštola Filipa 27. listopadu a trvá do 7. ledna, t. j. do Narození Páně. V té době se připravují věřící svatou zpovědí a svatým přijímáním na tak velké svátky. Čím blíže k svátku Narození Páně, tím více v církevních bohoslužbách, zvláště v nešporách a v jitřních hodinkách jsou zmínky o příchodu Spasitele světa na zemi. Poslední neděle před Narozením Páně se jmenuje neděle svatých patriarchů. V bohoslužbách tohoto dne se opěvuje radost nad příchodem Spasitele, nad jeho zjevením všem lidem, radost, kterou cítili již Adam a Eva, Abraham a ostatní svatí patriarchové. Od této neděle začíná bližší příprava na vánoční svátky. Tyto poslední dny se jmenují „predprazdenstvo“ (předsvátky). Ještě více vybízí bohoslužba k přípravě na příchod Messiaše. Na příklad: „Nezapadající Slunce panenského lůna jde, aby posvětilo a osvětilo veškerenstvo. Proto pojďme mu vstříc čistým zrakem a čistými skutky.“

Ve svatevečer Narození Páně je přísný půst. V tento den před polednem se zpívají „královské hodinky“ (carski časy). Jmenují se tak proto, že jim býval přítomen celý královský dvůr. Liturgii tvoří messiánské žalmy, lekce z proroků Micheáše, Jeremiáše, Isaiáše, lekce sv. Pavla a úryvky o Narození Páně ze všech čtyř evangelií.

Nesterov: Bogorodica.

Archiv Musea.

V den Narození Páně časně zrána kolem 3.-4. hodiny se zpívají ve všech kostelích „veliké chvály“ (velyke povečerije), při kterých se zpívá krásná píseň proroka Isaiáše: „S námi Bůh“. Kněz stojí před „královskou branou“ a zpívá „stychy“ (verše), na něž všichni věřící odpovídají: „S námi Bůh, pochopte to národové a poddejte se, neboť s námi Bůh.“ Tuto píseň má náš lid rád a na tuto bohoslužbu přicházejí všichni, staří i mladí. Po hodinkách se slouží mše sv. Odpoledne jsou slavné nešpory.

Tak jsem Vám krátce vylíčil, jak východní církev slaví Narození Páně. Jak prožívá prostý lid tyto svátky?

V rodinném kruhu chce prostý lid vytvořiti obraz Narození Páně tak, jak se kdysi udál. Každá rodina se snaží vzájemně prožítí tento svátek, proto jsem podotkl na počátku, že u nás má ten svátek ráz rodinný. Členové se cítí opravdu jako jedna společnost.

Ve vigílii Narození Páně je přísný půst. Všichni jej zachovávají, neboť teprve večer, až se zjeví na nebi první hvězda, bude společná večeře, zvaná „svatá večeře“. Před večeří přináší do jídelny otec rodiny snop žita a postaví jej v koutě na lavici. Na stůl klade seno a přikrývá je čistým ubrusem. Něco sena dá také pod stůl. Světničku okuřuje příjemným kadidlem, zhasne světlo lampy a rozsvítí svíčku, která má shořet do konce. Uprostřed jídelny je trochu slámy, takže celý byt vypadá jako betlemská jeskyně. Pro děti je připraven stromek, který přináší maminka před večeří. Děti se dívají z okna a čekají, až se objeví na nebi první hvězda, neboť tehdy má začít večeře. Všichni členové rodiny jsou již pospolu. Nejstarší člen rodiny – obvykle otec – začne modlitba před večeří. Nejprve zpívají „Tropar“ (píseň) o Narození Páně: „Narození Tvé, Kriste, Bože náš, zasvítilo světu, světlo rozumu, neboť v něm ti, kteří hvězdám sloužili, hvězdou se naučili klaněti se Tobě, Slunci pravdy a viděti Tebe, východ s výsosti, Pane sláva Tobě.“ Pak se modlí za zemřelé členy rodiny. Po modlitbě blahopřeje otec všem a začne večeře. Podle starého zvyku má být 12 chodů. První je tradiční t. zv. „kuťa“, uvařená z pšenice, maku a medu. První lžíci bere otec a hodí ke stropu. Potom děti počítají kolik zrněk je na stropě, neboť kolik je tam zrněk, tolik bude mandelů pšenice toho roku. Při večeři se zpívají vánoční koledy. Nejstarší a nejvážnější a též všem známá je u nás koleda „Bůh předvěčný“ (– se narodil, přišel s nebe, aby spasil veškeren svůj lid a utěšil). Po večeři se všichni modlí a začne rodinné besedování a zpívání koled. Sousedé se navzájem navštěvují a blahopřejí si. Od tohoto dne až do 15. ledna se pozdravují věřící slovy: „Kristus se narodil“ – a odpovídá se – „oslavujte ho“.

V den Narození Páně je zvykem, že večer chlapci chodí hromadně po dědině a zpívají a hrají pod okny koledy. Jeden blahopřeje hospodáři, který vyjde z bytu, poděkuje jim a obdaruje je. Tento tichý, zimní, hvězdný večer se zpěvem po celé dědině, připomíná betlemskou noc. Chlapci také chodívají průvodem a hrají krátká vánoční divadla. Lidé je rádi vidí a štědře je odměňují.

Druhého dne je svátek Nejsvětější Panny Marie a sv. Josefa. Ráno bývá jitřní, večer pak nešpory, které zpívá lid. Den na to slaví se památka sv. Štěpána. Není to církevní svátek, ale lid jej slaví. Toho dne ráno se pálí sláma, která byla v jídelně o vánočních svátcích. Po celé dědině je viděti vatry – znamení, že milé vánoční svátky jsou u konce.

Basilius Grodzickij, basilián.

Meditace nad žalmem 22

PÁN JEST MŮJ PASTÝŘ...

Tonsura. V ní došlo vyplnění a uskutečnění naše vyvolení od Pána. Již mnoho let napřed působil v naší duši, aniž jsme si toho byli vědomi. Úvahy nad uplynulým životem nám ukazují mocné zásahy Pána. Zde teprve vidíme jako na obraze, že nebýt oněch úspěchů či neúspěchů při studiu, silného vnukání ve chvílích pokušení, styku s jistými osobami atd., nebyli bychom tam, kde jsme dnes. Každý z nás šel jinou cestou a za jiných okolností, ale všichni jsme šli jistě, vedeni pevnou rukou svého Pastýře.

...NEMÁM (PROTO) NEDOSTATKU. ZAVÁDÍ MNE, KDE JE HOJNOST PASTVY, VODÍ MNE K VODĚ, KDE SI MOŽNO TÉŽ ODPOČINOUT, A TAM MNE OBČERSTVUJE.

Nikomu z nás nescházelo potřebného. On dodal ze svých nekonečných pokladů, čeho se nám nedostávalo. On rozvinul v nás schopnosti, jichž potřeboval pro své plány s námi. Ukázal nám poklady nevyčerpatelné a dovolil nám z nich brát. Jen na nás záleželo, chceme-li si vůbec něco vzít a kolik si chceme vzít. Každé z nižších svěcení bylo novým pramenem milostí v poušti Boží dobroty, k němuž nás náš Pastýř přivedl. Však co z tohoto pramene vyteče a nezachytí se, zanikne v písku pouště. Duše může ty milosti zachytiti, je-li pro ně připravena. V takových chvílích dochází největšího uplatnění slova, vyjadřující plně evangelickou chudobu – „nihil habentes, sed omnia possidentes.” Čím více je duše zbavena všeho tělesného, čím více uniká ze závislosti a moci věcí smyslových, tím více jest v ní Bůh se svými milostmi. Kde ustupuje svět, nastupuje Bůh ve své plnosti. Či lze jinak vysvětliti radostnou chudobu sv. Františka, způsob života Šimona Stylity, sv. Antonína poustevníka, uzavřený život Kartusiánů, Karmelitek, Klarisek, kteří nic neměli a všechno jim náleželo?

VODÍ MNE PO STEZKÁCH SPOLEHLIVÝCH K VŮLI SVÉMU JMÉNU. I KDYBYCH MUSEL JÍTI ÚDOLÍM STÍNU SMRTI, NEBÁL BYCH SE ZLÉHO, PROTOŽE TY JSI SE MNOU.

Vzdání se Bohu, úplné a bezvýhradné, jest jen a jen výhodou pro člověka. Zříkám-li se něčeho pro někoho, pak od něho s jisto-

tou očekávám, že mi dá za to nějakou náhradu. A tou jest u nás jistota cest Božích. Jistota ve studiu, ve zmatených názorech světa, v životě mravním, v cestě za naším cílem – kněžstvím. V této jistotě, jejíž zárukou jest spravedlnost Boží, vstupujeme přijetím podjáhenství v první stupeň přátelství s věčným Bohem. Jest to závazek nezníčitelný a bez silné víry a důvěry jej těžko vyplnit. Vyšší svěcení staví nás před ostatní lidi, kde útoky ďablovy jsou silnější. Doráží na nás ve všech možných podobách a zahrnuje naši duši námitkami. Všeho používá, aby nás zmátl a dostal se do naší duše. Ale marně, protože

TY JSI SE MNOU, TVŮJ KYJ A TVÁ HŮL JSOU MI ÚTĚCHOU.

Kyjem svým odrážíš útoky nepřátel. Holí svojí udržuješ nás na svých cestách, když snad svoboda doby nás více vábí.

STROJÍŠ MI DOKONCE HOSTINU PŘED OČIMA TĚCH, KDO MNE NENÁVIDÍ.

Jáhenství... druhý krok na cestě k přátelství s Bohem. Již smíme otvírati Jeho svatostánek, brátí Jej do svých rukou a dávatí jiným. Smíme hlásati Jeho slovo, které jest mnohdy zdánlivě tvrdé v jasnosti své pravdy a těžce zasahuje Jeho nepřátele. Přes nástrahy, jež nám strojí, převádí nás náš Pastýř bez úrazu. A mnohem více: On provází požehnáním náš život a to tím větším, čím větší je zloba našich nepřátel.

HLAVU MI POMAZÁVÁŠ OLEJEM A MOJE ČÍŠE AŽ PŘETÉKÁ.

Na důkaz svého přátelství nám vtiskl Bůh znamení nezníčitelné ve svátosti svěcení kněžstva, které nikdo z lidí nemůže nám odníti. Pomazal sv. olejem naše ruce a vyvýšil nás nad všechno tvorstvo, že ve svých rukou můžeme nosit každodenně svého Boha. Dal nám moc otvírati hříšníkům nebe a naplnil nás tak svými milostmi, že duše naše přetéká. Posílá nás jako své apoštoly..., abychom dávali z přebytku svého srdce. Apoštolát, to je dávání sebe, ne pouhá slova. Co nemáme sami, jiným nemůžeme dáti. Kněz, který jen káže na př. o milosrdné lásce a nemyslí při tom na svůj vlastní příklad, připadá mi jako varhany, na něž Duch sv. zahrál nebeskou melodií. Poslední akord dozněl, slova zmlkla, lid řekl „Amen. Staň se.“ A když si pak všimali svého kněze, lásku milosrdnou u něho nenalezli. – Je třeba stále se modlit a stále prosit, aby duše přetékala a zavlažovala okolí. Potom

JEN DOBRO A ŠTĚSTÍ MNE BUDOU PROVÁZETI PO VŠECKY DNY MÉHO ŽIVOTA; TO PROTO, ŽE SMÍM PŘEBÝVATI PO CELÝ ŽIVOT U TVÉHO SVATOSTÁNKU.

(Překlad žalmu od Dr. Josefa Miklíka CSsR.) Šimon Zuska OFM., Praha

Zpívá můj kraj

*Snad zase skočný verš mi srdce rozezvučí
až mezi stužkami dvou rtů se zjeví perly na šňůrce úsměvu,
až do jizby se vrátím, kde vše mne zpívat učí,
kde najdu staré věci při novém záchrvěvu,
jak spolu hovoří v bratrské řeči přímé
o první radosti, když rozpukely se rty mé
a ukázal jsem všem, že nepřišel tvor němý
ač jsem byl všemu dál než rozkývaně zemi.*

*A nejdříve s trnoží jsem v přátelství se bratřil
než na stůl dosáhl jsem rukou a za nimi poslal oči zvědavé
(jak chtěl jsem mítí všechno, co po prvé jsem spatřil!
jak za vším vztahovalo se mých drobných rukou dvě!)
Až jednou směl jsem sám si z vonného chleba krájet,
na kterém byl můj pot a píseň mého máje,
ta píseň naší jizby; vždyť všechno u nás zpívá:
kerb zelený i stůl i potok, keř i niva.*

*Zní zpěvem dívčí krok a šohajovy koně,
lesk radlice a klečí, rukama hlazených, vůz, který cestou jede.
Kdo písní neznáte, ó jděte k věcem pro ně!
Písněmi zpívají zde děvčat líce snědé,
kroj zpívá výšivkou a mluví jemnou básní,
žní plavých písněmi se zlatá pole jasná
a lištná hezkým vzorkem talířků z dobré hlíny,
tu písní réva zrá a cesty v zátočiny.*

*Je vážnou písní chléb a vážný úděl dceřin
když domov opouští a všechno jinam jde, co poutalo ji písní
k zdi malbám důvěrným a jasná píseň peřin
se vzorkem hřejivým už na voze se tísni
v dojemném čekání, slz přisvit na výbavě
se tajně zachvěje; zní píseň slz tak žhavě!
Má píseň naše krev i víno ve své sloce,
stesek země tajemný ji časem zašepoce!*

*Ej, pole rozoraná, děd píseň do vás vséval
pro ty, kdož přijmou pluh, a pro budoucí ženě doupatu ponrav obrátí
v pokřiku vran, až tam, kde pne se vinná réva,
kde výkřik božích muk svým stínem měří úvratí
zrá píseň v tichu žit a v tvrdé zrno vrůstá,
pak v chlebě přijmou ji bratrsky rodu ústa;
tak zase do jizby se dědictví to vrací,
ta píseň otcovská se nikdy neutrácí!*

*Sín s jizbou v poskoku si dupnou pevnou nožkou
o svatbě synové a okna jasně zavýsknou pod kápí dochovic,
tu k písni připojí se každý se svou troškou
až stoly zpívají veselím z plných plic!
Když jizba utichne hlas úst se střídě tenčí
a večer podivný už oknem padá z venčí,
hle, píseň nejvážnější, stařeček oknem hledí
a překročení prahu mu bude odpovědí!*

*Zas přiblíží se stůl a jizba stále větší,
blíž budou trnože a protáhne se kmen i větve staré hrušně,
jež v písni pradávné o svátcích žudrů svědčí,
za nimiž dozní krok tak vzdušně, divně vzdušně,
strop jizby vzdálí se až kamsi za souhvězdí
a zrakům upjatým obrázky zmizí se zdí,
jež tiše odstoupí jak mizí dávní hosté. –
Už bledá jizba, utichlá, ve věčnost klidně roste!*

Jan Bárta, Brno.

Sonata zmaru a slávy

Celý můj život byla řeka. Vlnobití a vodopády, na hladině břízka a v kořenech hlína, hnízda ptáků v koruně, mrtvé tišiny ramen a vzlykot splavů. Nad jasmíny však vysoká voda. Táhla se hladina do šířky. Oblohy těžké a lehké pluly v mých vodách, hloubka a třpyt se hrnul z brázd, zanechaných jejich kýly, plachtami vytaženými, bokem na koso, břeh i obzor byl přeplouván. Měnil se čas a krajiny jeho rukou malovány prchaly neodvolatelně s hladiny. Jen listí pod stromy a otisk ruky na sklenicích zůstal a trn růže, zetlelé v zlatý prach a stužka, již přepásán je její list. Ó vody života mého v rovině stáří usínající, větre času vlny přesypávající, země zaslíbená a úvodí mé, ó slunce a koruno krásy! Pro tebe úbočí a pole hrnčířovo byla vlnami zasuta, pro tebe necháno každémukoli nemocné tělo vtlačit do čistých vod, pro tebe tasen byl meč a pochodeň tvá byla nesena v poušť, jež žízni dun zeslabila pramen a posléze učinila konec! Léta minulá vložila nohu na těžkou pouť, odkud se nevrátí víc a dnešek už nejde vzad, je konec, s včerejšky kráčí na konci vpřed.

A přece je ještě bílo. Hle přede mnou na stole chlípí své okvěti čistec. Dnes ráno byl utržen jako jednoho květnového rána a mdlí jako mdlel zastrčen v dopis Eliščin. *Villeroy, Villeroy, město, moře ryb a mola, a fort bien servi le roi Quillaume, Quillaume...*

Quillaume,

naše cesty se míjejí. Jen stříbrná rýba vzpomínek zůstává za námi. Hledali jsme oba své království a Vaše není

z tohoto světa. Proto ustupuji do ústraní. Mrtví at pochovávají mrtvé, Vy však jděte a zvěstujte radostné poselství svými bílými prsty (ach tak úbělnými a mými slzami popálenými)

Ta, jejíž podpis je

Šťastná Nešťastná.

A je přede mnou sál. Světlem mlh je prostor zastíněn. Neko-
nečné řady tmou rozčísnutých tváří utichají a jen třesk lornonů a
šumění programů je a ticho. Údery kroků ustaly. Uklonil jsem se.
Mé prsty (ach tak úbělné a Eliščinými slzami popálené) se zabořily
žíznivě do trsu tónů. Mrazivý vítr ssaje vzduch a dráha jeho je
rovná, dutá a přímá bez konce. Rovina a moře země, nad níž pláň
mraků a nebe žádné. Je podzim, step hluboká je bahnem, do něhož
se propadne vůz a rez, prach rozpadlé tkáně a smrt lpí na všem
a leptá. Odněkud vylétl pták, baheňák. Vzlétl k nebi a utonul. Tře-
petá křídly, ještě vzmach a pád. Uzavřen je kruh, mlčení přímky
jde dál v táhlý kraj. Beethovenova 15. sonata, zvaná Pastorale. Klá-
vesnice se prolamují, bílá, černá, dvě tři, záhadná je jejich tvář, vždy
se proměňuje. Úbělné prsty žhnou, pot věsí se na ně a spálenina
uprostřed dlaně kvete. Poslední takty první věty. Led stéká mi po
spáncích, vlasy jsou úhozem hlavy nazad odhazovány a oči jsou ve
tmě, mlčí. Vlna vystříkla ke hvězdám a prach záře pomalu padá.
Klávesy jsou tiché a zvuk ještě víří. Scherzo. Do všech stran roz-
růstá se tma. Pojednou světlo. Třetí sedadlo v první řadě je prázdné.
Místo ní leží čtverec papíru a čistec je do něho vetknut. Někdo
mne zlomil. Praskot drceného květu zní a před očima z hlubin
slunce tryskají, rostou a množí se okvětní plátky, do středu záře
míří má hlava a okolo růst koruny růže bez konce. Mé ruce jsou
neviditelné a tóny praskají, dmou se a vzdouvají, umlkají a nakonec
třpytí se. Kovová stěna s rachotem zhmoždila ticho. Úděsný kruh
sevrhel mou hlavu a vyskočil jsem. – Řady a řady, černé a tleska-
jící, stojí proti mně. Volají, neslyším, jsou rudí a na tvářích úsměv,
jsem bled a oči mé žízní prameny uniklých slz. Chtěli mne pod-
pírat, odešel jsem, pro chvalořeč jejich nebylo uší.

Druhou větu už neslyšelo. Villeroy, podivným scherzem vzalo
radost. Krajino zvlhlá tříští od vlnolomů, uličky svítící zástěrami
a páchnoucí stánky matek rybářek, byly jste udiveny náhodným
šílenstvím cizince, avšak srdce jeho bylo přejeto hrůzou smutného
údělu. Nikdy víc jsem nezahrál od té doby Pastorale. Z čistce zbyl
hnědý stonek a potřísněný otisk v bílém dopise a nikdy už nebyl
vyměněn za svěží květ. Až dnes. Nikdy víc nezahrám? Klaviatura
se leskne a podivná bělost a sníh je kolem. Jedna klávesnice se pro-
padla, spočinul na ní prst. (Nikoli úbělný a dávným hořem zraněný).
A vzdech tichý se vznesl. Pak druhý, třetí. Mrazivý vítr vssál vzduch
a dráha jeho je rovná, dutá a přímá bez konce. Rovina a moře země,
nad níž pláň mraků a žádné nebe. Je podzim. Hle prach let je od-
víván a staré ruce zakoušejí umění mládí. Pokojík trojboký nemá

dna, prostor je zborcen dovnitř a pianino zní, chvěje se, tok tmy a bolesti, píseň zní. Běda, poslední takty prvé věty. Zas stříká vlna a záře pomalu padá. Scherzo.

A je přede mnou sál. Třetí sedadlo svítí. Záře na něm sedí, kolem jejích rtů mží úsměv. Eliško, přišlas a zjev tvůj je výmluvný. Zaplašena je nepravda mého života a dopis není víc než hříčkou pošetilého snu. Ó dík za toto pozdní probuzení, ó dík za radost jitra, jež se rozroste v den plný slávy a světla! Jak hrozná je hodina tvého příchodu a jak radostná poselství zvěstuješ! Ó ani tvé království není z tohoto světa! Mlčíš a přece dosvědčuješ, že tvůj podpis ztratil slovo nešťastná. Kde jsi, temnota a tísnivost posledních dnů, ó neútěcho celého života? Kam jste unikly a který jest oheň, jenž ztrávív vás, naplnil veškeren prostor plamenným pláštěm?

Jen řeka plyne, rovina vln rozlévá se do čtyř větrů a od konce až do konce země je voda. Jen vítr je a – mře.

*

Toto vyznání zapomenutého klaviristy Viléma Poura bylo nalezeno v partituře Beethovenovy sonaty Pastorale, v místě, kde končí první věta a začíná scherzo. Jak bylo nově zjištěno, smrt zastihla umělce patrně při hraní této části skladby.

Ivan Stránecký, Brno.

Vánoce na horách

*Zmrskána příbojem rorátních metelic
pevná zem dolétla na rovník snů
splavená úbočí dnem kotlin září
les v bílém zajetí čte časům v snáři.*

*Nebe blízko rojem hvězd bdí
pod křídlem večera chaloupky spí
doznělá koleda klekla si do dveří
ramena zavěsil přes ploty strom.*

*Půlnoci světlo barvy své nítí
fanfáry andělů Gloria pějí
jehlice stříbrné ve větvích svítí*

*K Betlemu po cestách horalé spějí
oltáře radosti v duši jim hoří
Tajemství Zrození v bázni se koří.*

Metoděj Baldík, Brno.

Foto: Edy Koukal, Brno.

Archiv Musea.

Dětská písnička o písničce

(Vypravovala ctihodná sestra
Brunona v nemocnici u Milosrdných bratří.)

Umíral na dvacítku.
Byl ještě tak mlád. Teprve patnáct let. Slyším ho, jak by řekl – sestřičko, už patnáct let. Ani nevím odkud k nám

přišel. Vypravoval jen o zahrádce, o svojí zahrádce. Sestřičko, moje zahrádka má takové pěšinky, takový hebký mech, takovou travičku, takové přístavy pro vzdušné lodě.

Slůvko – takové, vyslovoval tak prostě, skromně a něžně, že nebylo možno se mu smáti. A pak nikdo si nechtěl rozhněvati jeho modré oči, modré jako bez, neboť nebylo věrnějšího posluchače pohádek. Snad právě ty modré oči se libily Michalce, která s ním chodila do školy a k přijímání.

A protože neměl domova, toulal se po pastvinách, vysedával u včel, které velmi miloval, a jeho postavě tolik neslušel zasněný obličej s přivřenými víčky, takže se mu lidé tajně vysmívali.

Bylo to tak krásné, když se mně posmívali. Mlčel jsem, mlčel a myslel, že umřu. A tehdy mě překvapila ta nesmírná touha po ztrátě hlasu, touha věčného mlčení. Mlčet a usmívat se na všechny.

Ale Pán dal mu ztrátu sluchu.

Pravda, ohluchl jsem – říkával. Ale jen pro vás. V mé zahrádce slyším. Nevěříte sestřičko? Bolí mě to, jako mě bolela ztráta Michalky, která se utopila. Víte, mou zahrádkou protéká takový (zase to slovíčko, které vyplaví na povrch naši bolest) čistoučký potůček. Říkám mu Michalka, někdy Zpovědnice, Štoudvičko a jindy Študánko. Přes jeho kaménky dna, očisťující kaménky, dvířka zpovědnice (která pomlčí) odtéká moje dětská píseň. A ten potůček je nejsmutnějším hřbitůvkem. Tam se utopila. A tolikrát jsem ji vyprávěl o princezně, nešťastné princezně, která vešla do pokoje zlatým klíčkem.

Lidé říkali, že se neutopila. Prý to byl sen. Odjela do velkého města na studie. Bláhovi, jak možno věřit těm, kteří ukřižovali i Lásku. Odpouštím jim, protože oni nebyli v mojí zahrádce, kde slyším bzukot včel a zpěv ptactva, kde láska je tak čistá a upřímná, že jsem často plakával. Smáli se mně. Bolelo mě to. Velmi.

(Vim, vy se nesmějete.)

Tak často vyprávěl s široce rozevřenýma očima.

Jednou mu přinesli Milosrdní bratři plástek medu.

Zaradoval se.

Dám si jej do úlu ve své zahrádce!

Usnul.

A když se probudil hořce plakal.

Sestřičko, ctihodná sestřičko, moji zahrádku zpustošili. S pohrdáním a se zlomyslným úsměvem rozhrabali rukama překrutnými takové pěšinky, takový mech... a moje včeličky, včeličky... Má zatoulaná harfo! Můj potůčku bez ryb a bez rybáře! Ubohý! Bouličko, bolestná oděrko z dětství, tvůj zpustošený obraz moje oči tolik zarusí. Sestřičko, ctihodná sestřičko, ptáte se, proč odejdu na poušť a budu bloudit opásán žiněným rouchem a vyprávět jen o lásce? Má zahrádko!

Těšila jsem ho, že to byl jenom sen, bláhový sen.

Říkáte sen? Ne, to nebyl sen. Sen, to je, když pod jabloni vzpomínám a pod úlem se zasním. Vždycky uzamknu oči a pak přijde Královna Panna Maria. Někdy je třeba i bosa a vůbec nenosí korunu. Pohladí mě po vlasech a já řeknu – Má Paní! Královno! Paní! A ona se usměje. Tak krásně se usměje. A znova mě pohladí. Zase bych něco chtěl říci, ale již ji nevidím.

Odešla.

A pak jsem hodně nemocný. Někdy i umírám. Opět přijde a zašeptá. Můj milovaný, chceš do nebe? A zase jen řeknu – Má Paní! Potom skáči do moře. Do moře proto, že je hodně hluboké a rozbouřené. Zachraňuji a Královna se dívá.

To jsou sny, sestřičko. Ale co jsem vyprávěl o zahrádce, nebyl sen. Skutečnost. Opravdová skutečnost. Lidé říkají, že spí. Nikdy nespím. Žiji. Spánek je jen mostem mezi dvěma břehy. Pravda, ohluchl jsem, ale jen pro vás. V mé krajině slyším. Nevěříte? Bolí mě to. Velmi.

Chudák chlapec! Snový chlapec!

Až závažná bolest z pustošení se zmocnila jeho snů a podoben uschlému stromu neměl slz, neměl života, měl jen milovanou, milostiplnou, dobrou, předdobrou Paní.

Panno Maria!

Eugen Liška, Brno.

Kretschmerovy typy lidí a křesťanská psychologie

Kretschmerova nauka o lidských povahách, v níž klíčem k poznání je tělesná konstrukce, proniká stále více do veřejnosti a budí tam značný zájem. S tímto zájmem zároveň však vyvstaly některé vážné námitky, takže neuškodí, když si znovu projdeme Kretschmerův objevitelský postup, abychom pak tím snáze mohli zaujat stanovisko.

Postup v zásadě byl celkem jednoduchý. Předně u každého svého klienta zjistil do nejmenších podrobností stav tělesný a duševní, obojí

zvlášť a nezávisle na sobě. Záznamy tělesných proporcí byly tak přesné, že umělec by podle nich snadno mohl zhotoviti podobu klienta, aniž ho před tím viděl. – Tak si zjednal přesné tělesné a duševní obrysy u svých přechýtných klientů. – Pak přišel druhý záměrný krok. Srovnával záznamy o tělesném stavu svých klientů a podobné kladl na sebe, takže vznikaly skupiny, které se od sebe lišily některými charakteristickými tahy. A názorně řečeno: obrysy tělesného stavu u jednotlivých skupin srovnával dále tak, jakoby je promítal na plátno najednou a navzájem se pronikaly. Kde se obrysy kryly, tam čáry zesílil, ostatní čáry, které se spolu nekryly, vypustil. Tak před jeho zraky vyvstávaly poněnáhu tři charakteristické obrazy lidského těla:

1. tělo hubené, štíhlé – leptosom (asthenik),
2. tělo tíhnoucí do šíře – pyknik
3. a svalnaté tělo atleta.

Nyní vzal tyto tři schematické snímky lidských těl a vrátil se s nimi mezi své klienty a záznamy o jejich duševním stavu. A zjistil velezajímavou věc, že lidé, kteří měli určitou tělesnou stavbu dle těch tří typů, měli také určitou povahu, čili zjistil závislost povahy na těle.

Krátce si ty tři typy rozvedeme. Leptosom, po stránce duševní zvaný schizothym, co do výšky je sice normálně vyvinut, avšak jinak by všechny orgány trpěly podvýživou, jsou hubené. Malá hlava, bledá a podlouhlá tvář, nos vybíhá trochu více před tvář, poměrně husté a tuhé vlasy vrůstají hluboko do čela, u zvlášť typických případů srůstá obočí. Dutina břišní pokleslá, takže hrudník, jinak útlý, vyčnívá vpřed. Ruce a nohy poměrně tenké, prsty šlechticky dlouhé. Duševně u tohoto typu se často pojívá vyšší inteligence se značnou melancholií, náladovostí, nestálostí plynoucí z jakéhosi vnitřního napětí. Snáze abstrahuje než pyknik, proto zájem o filosofii, matematiku, v umění dává přednost tvaru před barvou, odi profanum...

Pyknik po stránce duševní zvaný cyklothymik, tělesně i duševně bývá harmonicky vyvinut, tělo mu kyne do šíře. Široká, načervenalá tvář, jemné vlasy, tíhne k plešatosti. Hrudník směrem dolů se rozšiřuje a v rozšiřování pokračuje i dutina břišní. Údy vzhledem k ostatnímu tělu jsou slabé, prsty krátké. Duševně patří mezi spokojené, ba veselé lidi, jen někdy ho trápí deprese. Jest realistou a naturalistou, pěstuje vědu empirickou, smysl pro barvu má vyvinutější než pro tvar, neabstrahuje tak snadno jako leptosom.

Tělesná stavba a výkony tělesné i duševní atletů jsou známy. Je to více méně přechod mezi leptosomy a pykniky.

Tyto tři velké typy lidí uvnitř se dále dělí na menší charakteristické skupiny. Vedle toho stojí tu celá řada typů všelijak křížených, chorobných, atd... věc je úžasně složitá. Nejlepším však na celém systému je, že to není jen nějaká šedivá theorie, nýbrž že se s těmito typy neustále setkáváme v praktickém životě, že se prostě dá všechno ověřit.

Problém se úplně zaostří, když si uvědomíme, že lidské tělo, na němž duševní vlastnosti tolik závisejí, je vlastně z veliké části výslednicí činnosti hormonů a mozku, jak tomu učí hormonologie. Hormony jsou jemné šťávy, vylučované žlázami s vnitřní sekrecí do krve a ty společně s mozkem mají na starosti vývoj a tím i útvar tělesného ústrojí. Když tedy přirozená povaha závisí na tělesné konstrukci a tělesná konstrukce zase na hormonech a mozku, závisí vlastně přirozená povaha člověka na hormonech. Hormony společně s mozkovou centrálou jsou to, které tvoří naše známé typy: leptosom, schizothymik, pyknik, cyklothymik a atlet. Avšak bedlivému zraku neujde, že vlastně svoboda lidské vůle a vůbec existence jednoduché duše již by zde neměla místa, když i eminentně duševní vlastnosti, jako na př. stupeň myšlenkové abstrakce závisí na hormonech – na hmotě. Přece však zásadního rozporu tu není. Vždyť chemické hormonální přípravky, mrtvá to hmota, nemohou ani uvnitř člověka samy od sebe žít, tím méně myslet a chtít, nýbrž musí za nimi stát nějaký životní princip, podstatně odlišný od mrtvé hmoty, který je oživuje a skrze ně myslí a jedná a to tím více, čím příznivější je množství a skladba hormonů v krvi a jejich souhra s mozkem.

Tři jsou tedy články v poznávacím procesu člověka: princip, který poznává, hormony (mozek a nervstvo), skrze něž poznává a svět, který je poznáván. Když pak i nástroje i předmět poznání je hmotný, složený (compositum) a když přece životní princip člověka při jejich poznání vytváří abstrakci idee ve své podstatě jednoduché (ens – simplex), pak nutně životní princip člověka není složený, nýbrž ve své podstatě jednoduchý, nehmotný. Nemo dat, quod non habet. Hmotné nástroje a hmotný svět nemohou principu dodat jednoduchosti. Tento jednoduchý princip jinak se nazývá duše. A když je duše jednoduchá, je také nesmrtelná, poněvadž jednoduché se nedá rozložit. *Hormonální struktura člověka nevylučuje tedy duši nesmrtelnou.*

Z toho je vidět vzájemnou závislost duše a těla, v níž však duše podržuje primát, protože si může vytrvalým bojem pozměnit skladbu hormonů a tudíž i povahy a protože při důležitých rozhodnutích je si plně vědoma své svobody a zodpovědnosti. Při tom všem duši nic neubírá na její svobodě, když lidé v obyčejném životě z pohodlnosti nemyslí a pudově jednají dle své vrozené povahy.

Abyste tedy vysvětlila činnost hormonů a mozku, musí v těle existovat duše, od těla podstatně odlišná. Poměr mezi duší a hormony dal by se stanovit právě z existence t. zv. duševních nemocí, kdy tělo je celkem zdravé. Duši totiž nemůže stihnout vlastně žádná nemoc, poněvadž je jednoduchá a nepodléhá rozkladu (hřích je pouhé odvrácení od Boha, při čemž podstata duše zůstává tatáž). Proto při duševních nemocech musí býti nemocny takové orgány, které jsou v bezprostředním spojení s duší a skrze něž se na venek projevuje. Z medicíny pak víme, že když štítná žláza vylučuje do krve příliš málo svého hormonu thyroxinu, dostavuje se kretinismus. Podobně dostavují se různé duševní choroby, když pohlavní žlázy,

zvláště v době puberty, vylučují nějak chybně své hormony. Z uvedených příkladů je zjevno, že hormony jsou těmi velmi jemnými hmotnými nástroji duše, které jsou v bezprostředním spojení s duší a skrze něž (a mozek) se duševní vlastnosti uplatňují a projevují.

Nové základy přirozené povahy člověka dají se tedy přijat a dělají psychologii cennou službu: stanoví přesněji hranice mezi duší a tělem, zjišťují také mosty mezi duší a tělem a jejich vzájemné, dokonalé proniknutí. Dávají člověku zase kus odpovědi na Sokratův příkaz: „Poznej sám sebe!“ a to poznej se nejen jako jedince bez ohledu na druhé, nýbrž i jako členek svého rodu, z něhož jsi přijal své tělo.

Metoděj Kalina, Brno.

Literatura: Dr. Ignaz Klug: *Die Tiefen der Seele*. 9. vyd.

Dr. Ernst Kretschmer: *Körperbau und Charakter*. 12. vyd. Berlin 1936.

MUDr. Ant. Hamsík: *Biochemie*. 2. vyd. Praha 1936.

Věci mluví...

Bylo mi smutno, tak divně smutno ten večer. Tesknota spoutala srdce, tesknota palčivá, nemilosrdně leptající nitro. Stál jsem sám, vysoko nad zemí, na verandě – na velitelském můstku lodi, která se potápí do tmy bez světla na přídi. Pod sebou prázdno, nad sebou nejistotu, tmu v sobě. Kdosi mi zaclonil v duši světlo...

Dívám se dolů. Tma prorůstá koruny stromů, vystydlých, bez listů. – Zemi, jak daleko je doba, kdy budu cítit, že bobtnáš jarem... Nevím, zdálo se mi to jen, nebo to bylo pravda – život v ní vzlykl, temně a nejasně, řekl bys – neviditelná řeka se pomalu prodírá k ži-

votu, ke světlu z tmy podzemí. Opřen o chlad omítky cítím písková zrna. Vzpomínám s nimi a za ně na teplou tvář kraje, rodné krajiny přilnulé k mému nitru, na písečný lom leptaný deště a bičovaný sluncem a vichřicemi, včera právě tak jako před tisíciletími.

Podé mnou hluše praskají haluze stromů jak jimi mává vítr – chtěl bych umět číst ty signály dálkám a hvězdám. Tušit tekoucí

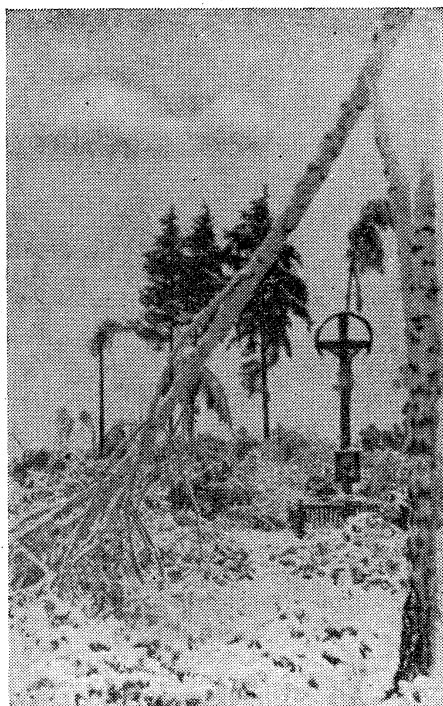

Foto: Lad. Jurák.

Archiv Musea.

vodu, rameno řeky, plavící korytem – pro oči neměnným i když každou vteřinou novým – náklad mraků rozbitých blesky. Zapadly kdesi na horách do lesů, plakaly větvemi sosen, potichu plakaly. Hledaly v sesterském spojení cestu ke stěstí. A našly ji. Daly se zlákat tichým zpěvem pramene zasněně zpívajícího krásu laních očí a samet jejich úst a divokost očí jezinek.....

Bylo mi dobře v hovoru s věcmi, krystaly lámajícími věčnost. Začal jsem rozumět jejich řeči, začal jsem chápat. V nitru se vynořil obraz, podivně prudce jasný. Zaclonil jsem si oči, aby se dívala duše, jen duše. A nebylo tajemství věcí, bylo jen jedno Tajemství – Tajemství nevyslovitelné. Jsem němý. Nemohu mluvit o milosti té požehnané chvíle a ani toho nedovedu. Vím jen, že duše se modlila a zpívala pokorný hymnus se stromy a vodou a větrem a ptáky a ohněm a nebem a zemí a vším stvořeným. Směřem vzhůru.

Jiří Alán, Olomouc.

Seznamy hříchů v epištolách sv. Pavla

Galat. 5, 19–21: 1 Kor. 5, 10ss: 1 Kor. 6, 9–10:
2 Kor. 12, 20s: Řím 1, 29–31: Kolos. 3, 5–8:
1 Tim. 6, 4s: 2 Tim. 3, 2–6.

Ze všech dochovaných listů sv. Pavla není ani jediného, jenž by nesvědčil o péči a starostlivosti velkého apoštola. Již první epištoly k Thessalonickým jsou inspirovány něžnou, úzkostí se chvějící láskou, která prosí, aby nehřešili proti ní a proti spravedlnosti. S jakým asi srdcem psal Pavel své listy ke Galatským a do Korintu? A přece našel tyž Pavel rovnováhu ve svém životě. V jeho zbožnosti je všechno opravdové a hluboké. Modlitba jest jeho životem. Nenalezneme na něm nic malého ani malicherného nebo dokonce ponoření své osoby do jiných věcí než Božských. Přece však v sobě cítí dvojí zákon-tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu, ty pak zajisté se protiví, abyste ne cokoli si zachce činili. (Galat. 5, 17.) – Ale dobře ví (Řím. 16, 25 – Efes. 1, 9 – Kolos. 1, 26), že život jest uskutečněním věčného a nekonečného plánu, který jest velkým tajemstvím, jež Bůh chrání celou podstatou své bytosti (Efes. 3, 3). Tajemství života jest stejně neproniknutelné jako Bůh sám. Ve středu jeho jest však Kristus, Syn Boží (Efes. 1, 6 – Kolos. 1, 13). Proto se Pavel s krvácejícím srdcem táže, jak po tolikerém učení a po tak velkém příkladu Krista Pána mohou býti lidé, kteří nic neví o velkém tajemství života v Kristu. Ještě více, že mu uzavírají svá srdce. Ví, že odpadem Adamovým od mravního řádu jsme se všichni stali hříšníky. Ale jasně připomíná (1 Tim. 6, 10), že radix omnium malorum est cupiditas (avaritia) quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. Pavel jako dobrý vychovatel toto stále připomíná. Ale jak a na jakém podkladě sestavil katalogy hříchů ve svých epištolách? Měl snad určitý seznam, ať již v mysli nebo napsaný, který příležitostně cituje?

Tak exegeté připouštějí: Pavel byl žákem rabínských škol a tak se tam mohl naučiti nějakým pravidlům upraveným mnemotechnicky nebo rytmičky, jak bylo na rabínských školách zvykem. Ale proti tomu namítá Rios: katalogy se mezi sebou liší, nemají žádnou rytmickou ani mnemotechnickou formu. V celé literatuře talmudické nebyl zachován ani jeden podobný seznam, jak jich má sv. Pavel ve svých epištolách víc než jedenáct. Jiní zase označují za pramen „placita” filosofů stoických. Pavel jest vzdělaný občan římský, zná jistě jejich nauku, ale neakomoduje vznešené učení křesťanské, jak to učinil Filo. Apoštol jest dokonce se stoickými filosofy v opozici. P. Lagrange argumentuje takto: 1. Pavel ignoruje jejich základní dělení kategorie

Význam Eucharistie v duchovním životě

„Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši síly své a ze vši mysli své a bližního svého jako sebe samého.” (Luk. 10, 27). Toto jest cíl duchovního života! A kde jsou vyjádřena tato slova krásněji jak v Eucharistii?...

„Pracujte... o pokrm, který zůstává k životu věčnému”, (Jan 6, 27) pravil Pán Ježíš. Pracujte o pokrm – znamená věřte v Syna člověka Bohem potvrzeného (Jan 6, 27) a On vám dá chléb života, který s nebe sestoupil (Jan 6, 41), k životu věčnému. Chléb, který já dám, Tělo mé jest, (které dám) za život světa. (Jan, 6, 52)...

A po roce vede nás Evangelium do večeradla k poslední večeři Páně... Syn Boží bere do svých svatých rukou chléb – bere kalich s vínem, žehná je – a jeho rty s nekonečnou něhou pronášejí slova, která měla stejnou moc jako „slova” Stvořitelova na počátku světa. – – – „Toto jest tělo mé.” – „Toto jest krev má.” – Velebný okamžik prvního Zeleného čtvrtku, kdy Všemohoucí překlenul bezmeznou propast mezi sebou a nedokonalým červem lidským a přiblížil se v nejsvětější Svátosti, aby žil mezi námi a v nás. Stal se poslušným vězněm našich svatostáneků, skrytý pod tak nepatrnými způsoby chleba a vína, do nichž Všemohoucí přivádí celou podstatu živého, skutečného Těla Kristova.

Člověk jest v sobě dokonalý prostřednictvím úzkého spojení s Bohem a to se děje Eucharistií. (S. Th. 1, ad 1). Eucharistie dává v životě vše, aby se člověk zachoval ve víře a v milosti. Nikdo nepřichází k Otci leč skrze Krista (Jan 14, 6). Naše spojení s Ježíšem Kristem, jež bylo začato na křtu a stalo se užším na biřmování, dokonává se v okamžiku svatého přijímání. Z jeho plnosti jsme všichni přijali (Jan 1, 16). Z Eucharistie plyne milost, která zúrodňuje lidská srdce.

Zůstávejte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete činiti nic. (Jan 15, 4-5). Spojení s Kristem jest zdrojem největších ctností, nejsilnějším popudem ke všem dobrům, nejsladší útěchou, studnicí lásky. Láska kvete tam, kde je Eucharistie.

Božský Spasitel varuje před nebezpečím ztráty nadpřirozeného života a proto k nám volá: „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a obtíženi jste a já vás občerstvím.” (Mat. 11, 28). Eucharistie je živým chlebem. Kdo jí Tělo Kristovo a pije jeho krev, má život věčný (Jan 6, 55), přijímá nepochopitelné bohatství Kristovo (Efes 3,8), má v sobě Boha samého. „Já jsem v Otci a Otec jest ve mně” (Jan 14, 10), praví Ježíš Kristus. A jinde: „Já žiji z Otce” (Jan 6, 58). S velkodušnou láskou dává Otec život svému Synu; ač jsou od sebe rozdílní, přece tvoří jedno božství. V pokrmu andělském pak přijímáme jeho svaté tělo – ale zároveň toto jedno božství, a tak se stáváme účastni života božského. Otec přebývá ve mně (Jan 8, 29).

Kde je Otec a Syn, tam je i Duch Svatý – tedy celá nejsvětější Trojice přebývá v srdci přijímajícího.

Kdo ji mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. (Jan 6, 57). Duše se spojuje s Kristem, v něm přebývá a Kristus přebývá v ní.

Svatí Otcové toto spojení připodobňují roztavenému vosku, litému do jiného. Nastane úplné splynutí. Duše se proměňuje v Krista láskou a nabývá tak schopností Kristových, jeho božských vlastností. Stává se chrámem Božím. Máme totéž tělo a tutéž krev.

Jako mne poslal živý Otec a já živ jsem skrze Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude skrze mne. (Jan 6, 58). Jeho láska, naše láska, jeho myšlenka a naše myšlenka se vzájemně prolínají a vystupují jako vonný kadidlový obláček k nebi.

Kdo mne jí, bude žít ze mne (Jan 6, 58). Sv. přijímání je živění. Kristus vstupuje do duše. Tak jako potrava tělesná mění se v živné látky – podobně i tu. Kristus se nemění, mění se tedy duše a mění se v Krista. Proměnění v Krista, jednáme jako Kristus, trpíme jako Kristus.

V něm je všechna milost k životu pravdy. (Přisl. 24, 25) a síla k duchovnímu životu. Eucharistie je mocným prostředkem proti bouřím pokušení a nezřízeným náklonnostem.

V Eucharistii oslavuje Bůh především sám sebe, neboť přítomnost jeho v hostii jest vyvrcholením jeho lásky. A zároveň uschopňuje duše, aby ho již na zemi oslavovaly tak, jako jej slaví andělé a svatí na nebesích. Velebná Svátost, žádajíc veliké víry, oživuje u toho, kdo ji má, veškerý život vnitřní a vede jej výše nežli jiné pravdy, sdělujíc mu duchovní plody vykoupení. Bez víry v Eucharistii není vykoupení, není zmrtvýchvstání, nanebevstoupení, není seslání Ducha svatého ani duchovního života.

Potřebujeme jako Eliáš, jenž prchal před tváří nepřítelovou do pouště, aby nám Bůh posílal denně mannu. Chléb Boží jest ten, který sestupuje s nebe a dává život světu. (Jan 6, 33). Jen tak dosáhneme hlubšího a vroucnějšího života duchovního. *Josef Vacík, Praha.*

Poutnická píseň

*Lada v mé hrudi
zbavena býlí
a přeorána,
také se dočkala
bílého rána,
rána jak křišťál
na okně katedrály,
kde v moři krve
andělé stáli
a nařikali.*

*Zaslzel poutník
a rosa zraku
stoupala k nebi
podobna ptáku
poselství nesoucímú.
V obláčkách dýmu
chorál se vznášel,
v obláčkách dýmu
sebe jsem našel
jak něco neznámého,
zoufale hledaného
a přece zapuzeného.*

Jaroslav Sucharda, Praha.

Tvrdé hory

Život Václava Rouska byl tvrdý jako žulové skály, jež byly jediným bohatstvím rodného kraje. Vyrůstal pod nízkým stropem sešlé doškové chaloupky v zajetí bídy a alkoholu. Otec, co vydělal, to propil. Matka se plazila úporně pro kousek skývy po cizím, neboť by zemřeli hladem. Nepatrné políčko – zarostlé obrovskými balvany – dovedlo nasytit jen nedostatkem a chudokrevností.

Ještě nebylo Václavovi ani šest let, když otec byl v lomě zabit. Dusná atmosféra přestala zasévat odřezky bázlivých pohledů do jeho očí. Matka mu neukládala téměř žádnou práci – celé dny se toulal po polích a lesích. Uzavíral přátelství s osamělými stromy, které ve

své pyšné opuštěnosti hleděly do daleka. I on byl váben mlhavými obzory a byl také tak sám se svou zamlklou a neproniknutelnou dětskou duší – – – S přibývajícimi roky tušil stále víc a víc tajemnou nenávist horalů. Zakazovali svým dětem stýkat se s ním, i jinak mu naznačovali, že je vydědencem lidské společnosti, poněvadž nepracoval. Darmožrout! – Konečně mu řekli do očí, že bude lenochem, pijanem a rváčem, jako byl jeho otec.

Zpěněná vlna opovržení se bolestně dotkla vnímavého dětského nitra a uzavřela úplně Václavovo samotářské srdce. Zůstala mu jen matka, udřená a sehnutá k zemi. Jedině ona znala a dovedla pocho-pit nezlomnou touhu, která ho nutila, aby se odpoutal od těchto skal – být slavný.

Odejde odtud, musí, nesnesl by ty opovržlivé pohledy, jež by ho bodaly po celý život. Je synem nejmenšího baráčníka ze vsi, pijana, rváče!

Po dlouhých prosbách přiměl konečně matku, že ho dala na studie. Na každém kroku musel bojovat s chudobou. Jeho ošumělé šaty se ostře odrážely od oděvu ostatních. Sedával sám v první lavici. Třída jím zároveň pohrdala i jej obdivovala – byl nejlepším žákem. Nepodal nikomu ruku k sblížení, měl jedinou přítelkyni – čarovnou vidinu slávy.

Kreslil: Michal Plánka, Olomouc. Archiv Musea.

Krátce před maturitou onemocněla maminka na těžký zápal plic. Prací vyždímaný organismus nesnesl prudký nápor smrti a podlehl. Tvrdá země, od níž utíkal, přijímala měkce její tělo do svých útrob. Ztratil jedinou bytost, kterou miloval. Klesal pod krvavou ranou. Šedá změt tančila před očima drásavý čardáš opuštěnosti. Chtěl se vyplakat, ale nemohl, zapomněl.

Drsní horalé mu řekli přímo do očí s řezavou ironií, že ho konečně přejdou choutky hrát si na pána. Už prý dostudoval. Stvol života, ohnutý k zemi nesnesitelným smutkem, se rázem narovnal, tvář zkameněla v pevné rysy odhodlání, oči zaplály opět plamenem boje. Výsměch vesničanů ho hnál k tím většímu úsilí.

Dostuduji! – Slyšíte vy všichni, kteří nedáte pokoj ani mrtvým a pasete se na bolestech druhého? – Budu se bít s životem jako lev, budu žít třeba o chlebě a vodě, ale zvítězím!

Odjížděl z rodné vesnice s pevným předsevzetím, že se nevrátí, dokud nebude slavný. S těžkým srdcem dělal křížek na čerstvém rovu, cítil se mnohem chudším – – –

Rouskův Václav se vrátil! – – Bledý, vychrtlý přišel sbírat pohledy zadostiučinění. Jeho vidina se splnila. Je víc než ti, kteří mu kdysi předpovídali, že bude pijanem a rváčem. Stal se věhlasným lékařem. – – – Rozloučí se s mlčenlivými rovy rodičů a odjede zase někam daleko – tentokrát umřít. Má tuberkulosu. Zvěst o jeho smrti však nikdy nepronikne sem do zapadlého kouta hor, bude žít dál v udivených vzpomínkách na syna nejmenšího baráčníka ze vsi, jenž se vlastní silou stal pánem.

Špička kostelní věže posílala lékaři Václavu Rouskovi poslední pozdrav. Představil si kostelík s malým hřbitovem kolem. Tam dřímá pod nádherným křížem, který jí dal postavit, věčný sen maminka. – Její hrob zůstane opuštěný. – Jediný syn zemře v cizině. – – –

Václav se zaklesl očima do neurčita. Její hrob zůstane opuštěný! – Ve vteřinách, znuděných úbělem smrti, bojovaly proti sobě touha po slávě a láska k matce, k rodičům. – Její hrob zůstane opuštěný! – – Láska zvítězila – – –!

Za měsíc kladli do vlhkého hrobu vedle maminky bílou rakev lékaře Václava Rouska.

Karel Čermák, Brno.

Křižovatky

Hnědá a zlatá a modrá je krajina.

Obzor se vlní odchodem a padáním. Poslední nezadržitelný vzlyk zvrásní čelo a těžkou dlaň odleskem naděje. Slzy jsou krásné – .

Vítr sulažený drsnou vůní vřesů a brázd rozkolébá dálky blubokou melodii. Krajem bloudí mnoho cest – na nich jsou křižovatky. Rudé a bílé. Tak, jak je zbarvily oči poutníků. Nebo barevné, jak na nich odpočívaly návraty synů.

I Jaromír zná křižovatku. Hnědá, modrá a zlatá. Tři cesty a bílá křižovatka. Krutá kytice s třemi růžemi. Tu jednu dostanou tuláci světa. Zlatou, nebo jen pozlacenou. Podle oběti rukou a rozmachu srdce.

*Modrou si mohou utrhnout jen ti, jež volá zákon rodného kraje na vánoční slavnost.
A hnědou obdrží všichni, kdož klopýtli ve věrném návratu. Mají snad nejvíce.
Vzpomínky, srdce i slzy.*

*Ten, kdo jde jindy, nepřijde na křižovatku. Jaromír nepřijde – nesmí. Musí jíti
brázdou, aby neporušil zákon lidských srdcí. Být rolníkem? Mít v krvi zem a odkazy
otců, mít v srdci lásku tvrdou jak mozol léta a křehkou jak úzkost dítěte? Je příliš silný
a mlád.*

*Být rytířem světla a meče? Má příliš velkou viru a vznešený prapor. Nebo snad
dělníkem, rukou a očí? Je příliš bohat na mzdu najatých. Půjde sám, s praporem lásky
a mečem srdce, velký a zapomenutý jako odhozené štěstí. Vymýti bloži, utiší ostny, bude
vzpomínkou domova, písni nad pluhem, almužnou vyboštěným, svítáním na poušti. Bude
hlasem všech srdcí, výkřikem. Až poslední píseň doboří na mrtvých ústech, půjde zpět,
tíše, jako zapomenutá, pověst, zelenými paprsky máje, s úsměvem zjasněným syntésou vůně
a síly, půjde ke křižovatce a z dálky zaprosí o dárný návrat. Hnědá a modrá. Nebo
i šedá. Kolébka v prachu silnice se zvrátí v hrob. Sedá a černá.*

V dáli doznívají zmatené kroky. Odešel někdo? –

Chťel mnoho dát a měl jen srdce a péro. Rudá a zlatá.

Jaroslav Souček, České Budějovice.

Jen zevšednět mi nedej, Bože!

Tato slova zvolal v Písničkách kosmických Jan Neruda, když hleděl s výšky svého básnického zápalu na všednost a malost dneška.

Viděli jste už starého zahořklého úředníka? Sedí na pozemkovém úřadě v čísle 6 už patnáct roků; je chudák starý mládenec a ani už k těm Flekům nechodí. (Důkaz naprosté apatie.)

Viděli jsme jej v různých obměnách už všichni a jste mi svědky, že je na něho smutný pohled. Ale vlastně to u takového starého vysloužilce nevypadá ještě ani tak zle, spíše směšně. Uvidíte-li však mladého člověka s tímž pohledem, jemuž „je to fuk“, pak vás to, myslím, opravdu vyděsí. Pak si snad také raději budete přát smrt, smrt desaterou.

Tak tedy vypadá zevšednělý člověk. A je-li všednost u jiných lidí odpuzující, pak snad sami usoudíte, jak na své okolí působí kněz, jemuž se jeho povolání stalo zaměstnáním.

*

Vyjděme si za slunného odpoledne ven za město. Nebe se na nás usmívá svým blankytně modrým zrakem nevinného dítěte a hlučící město nám leží u nohou. Lidstvo 20. století! Vidíte, jak je otráveno tisícerými jedy, jež mu naočkovali, jak se potácí se svými hnisajícími ranami a krví podlitými modřinami?

Lomoznými třídami velkoměsta se řítí silou statisíců koňských sil statisíce lidí vpřed, rotačky se otáčejí vrcholnými obrátkami a chrlí sta a sta balíků večerních vydání do ulic, kde kameloti s ochraptělým hlasem nabízejí čerstvé noviny. K obloze čnějící věže rozhlasové stanice vysílají do éteru svůj odpolední pořad, tam vpravo se ztrácejí poslední vagony mezinárodního expresu a nad naši hlavou brázdí vzdušné moře přepychové letadlo, mající na palubě cestující a poštu do ciziny.

Je doba ohromného tempa a závratných výkonů, doba bohatství a přepychu a doba černé bídy, doba práce a tápání. O svět bojuje Kristus a peklo. Vždyť tuto myšlenku volal do všech světadílů i papež Pius XI. „Dobro a zlo spolu zápasí v grandiosním zápase! – Buďme hrdí, že i my můžeme býti spoluúčinkující v tomto mohutném dramatu!“

Nedávno jsem četl, že je naše doba dobou obří. Myslím, že to je pravda. Miliony duší stojí dnes přece na křižovatce, rozhodují se, do kterých služeb mají postavit svou energii a své vlohy. Jde o to, pro koho bude pracovat celá moderní technika, zda pro Krista či pro satana, a pro koho strhne další miliony lidí.

Miliony rukou nás zapřisahají, abychom jim ukázali, kde je cesta, pravda, život. Tisíce lidí vrhá se do požitků, které je zabíjejí, tam se vrchní odborový rada zastřelil, tam spáchala mladá dvojice sebevraždu, na periferii úpí mladá žena se svým nemanželským dítětem v náručí, že ji vyhodili na ulici.

Ano, to je dnešní lidstvo, nešťastné a zubožené, tápající. Čeká bezmocně na milosrdnou ruku, která je dobrotivě pozvedne.

A tu jako bychom slyšeli Pána, jak opakuje s klidnou vážností svou otázku: „Chcete i vy mě opustiti?“ Chcete i vy složit raději ruce v klín a věnovat se své sbírce kaktusů, zatím co naši nepřátelé podnikají nové útoky na církev?

Ne, dnes nelze zůstat prostředním, minula doba otce Kondelíka a ženicha Vejvary, neodvratně patří minulosti faráři v bačkorách a s fajfkou v ústech.

Je doba obří! Chceme zůstat trpaslíky?

Do boje nás Pán povolal; do boje, jež církev bojuje už tolik staletí a jež konečně vyhraje. Musíme vykonat práci v době, do níž nás Pán postavil. Je nutno jít na 20. století prostředky dvacátého století!

Proti tisku tisk, proti filmu film, proti rozhlasu rozhlas!

Záleží na nás, kteří vyjdeme ze seminářů, zda se tato nadšená slova, jež lze slyšet již z různých stran, stanou strhující skutečností. Potřebujeme více víry, která hory přenáší, víc naděje, jež se ničeho neleká, víc lásky, která zapaluje. Pak nám Pán dá více nadšení a křesťanské velkorysosti.

Až milost Boží prosvítí rotačky našich tiskáren, až Duch Svatý bude promlouvat na vlnách našich vysílačů, až bude Kristus přítomen v našich továrnách a obchodních domech, až bude procházet sevřenými řadami pochodující mládeže na sportovních hřištích, až bude hostem v našich rodinách, až bude středem všeho lidstva, pak náš úkol ještě nebude u konce.

Když tedy vidíme, do jaké doby nás Bůh postavil, myslím, že se každý z nás nejdříve trochu otrese, že to každým z nás trhne, že se začneme víc modlit, svým srdcem a svou prací.

Kristus nechce povídání, chce práci!

S. N., Praha.

Novokněžím - Basiliánům

„Budi imja Hospodne blahoslaveno od nyní i do vika.“ Tak jste volali drazí bratři, když jste dostali od Vašeho biskupa sdělení, že konečně přijede, aby Vám donesl milost Boží – milost svatého kněžství. Vaše toužebné očekávání se splnilo a naplnilo Vás nesmírnou radostí, kterou sdílí plně jen ten, kdo chápe hloubku i výšku tohoto Božího daru. Dobře však cítíme, že s touto radostí se mísila bolest – bolest odloučenosti. A proto přicházíme – Vaši latinští bratři, abychom Vás ujistili, že i tuto Vaši bolest chceme s Vámi sdílet, mírnit ji modlitbami a pokud možná odstraňovat bratrským stykem s Vámi. Při příležitosti Vašeho posvěcení Vám zvlášť vyprošujeme Boží požehnání slovy Vaší liturgie: „I da budú milosti velíkaho Boha i Spasa našeho Jisusa Christa, so vsimi Vami.“

Stali jste se důvěrníky Božími, jimž Bůh prokázal svou lásku, proto až pozvednete při Nejsv. Liturgii Tělo a Krev Páně a řeknete „Tvoja ot Tvojich, Tebi prinosim o vsich i za vsja“, zahrňte mezi ony „všechny“ aspoň jednou zvlášť nás, abychom se i my stali jednou hodnými Ducha sv. a přijali v pravé čistotě srdce svaté kněžství.

Mnohaja lita!

Liturgická katechese v Legio Angelice. Několik těchto řádků chce jen upozornit na krajevou zkušenost s chlapci ministranty, sdruženými v Legio Angelice, jež čím dále tím více jeví na pozadí doby svou důležitost a nutnost v osadě. Nebylo by dobře, kdyby zakládání družinek Legio vyznívalo výsledkem stejným, jako u ministrantů minulých dob. Ti jsou dnes většinou od oltáře, jenž jim měl představovat Krista Pána, tak daleko, že na ně nepůsobí Jeho skutečné Tělo eucharistické. Jak to nesmírně bolí, když družinka ohnivě stmelená v době založení se mění tak, že za dva roky má úplně jiné členy, nebo dokonce dojde k rozpadu. Jak to bolí, když se setkáváme s ministranty, jejichž duše po stránce liturgické je tak tvrdá, že má jen onu známou drzou odvážnost, s níž se pohybuje hoch u oltáře bez rozdílu se dotýká posvátných nádob, nahlas se v sakristii baví, s jistotou vymáhá ve farní kanceláři zapomenutý žold, před knězem si hraje, mladší hochy mistrně ovládá a kazí. To není jen cukrovinková vada dětství, ale osudně přehlédnutý kaz osady pro přítomnost a hlavně pro budoucnost. Dnes, kdy diecéšní semináře nejsou s to, aby přijaly do své výchovy každého hochy, který má schopnosti, aby jednou s pomocí Boží se stal knězem, jest velmi vhodným a časovým, aby tito hoši byli vedeni k oltáři záměrnou výchovou v L. A. Pochopme proto svou povinnost věnovat se svědomitě hochům, „kteří přišli za námi až do sakristie“, (P. Klement), pochopme tuto „péči největší“, jak si přeje Církev (can 467, § 1), toto „gravissimum officium (can 1372, § 2).

Dnes pak mementem pro ty, kdož vede družinku, je dobový symptom – *dis-creditace slova*. Hoch je odevšad napadán slovy, hltá je sluchem i zrakem a přemírou stávají se u něho bezcennými. Způsobila to především obsahová (sémantická) stránka slova, která má dnes jepičí život. Rychlé naučení něčemu a rychlé zapomenutí je charakteristické pro naši dobu. Hle, jak se zde jeví technika liturgie opravdu mateřskou školou. Příkladu symbolů, z nichž se liturgie skládá a důslednému příkladu křesťanského života našeho žehná Bůh podivuhodně. Doprovázejme proto liturgický svůj výklad řečí pomalou, konkrétní, evangelicky obraznou! Vraťme se ke stylu sv. Otců, plnému života a originality: non nova sed nove. Dokážeme to lehce meditací. Připraveni liturgicko-dogmatickým rozjímáním nad složkami liturgie vneseme při schůzkách v srdce hochů opravdovou radost a životnost. Budiž dnes celá naše činnost v Legio liturgickou katechesí! Je to těžké, ale zato dovedeme rychle a přímo hochy tam, kde pochopí tajemství mešní; když sleduje již z misálku církevní rok, vede si jej Kristus Pán sám a i když je od nás vzdálen, z jeho občasného dopisu cítíme, jak hořčičné seménko roste a občasným dopisem mu pak jen ujasňujeme směr...

Chťel bych ze své zkušenosti poradit jak vésti ty nejmenší, kteří vstoupili do Legio. Přijíme je jen málo, ty nejlepší a pravidelně se s nimi scházíme na určeném místě. To první, čemu je budeme učit, je *základní chování v kostele*. Ne ono všeobecné školní vědění, ale novou a novou formou stále a stále opakujeme, prohlubujeme základy liturgie: latinský kříž (učme hochy pořádně tomuto velkolepému kalligrafickému symbolu), pokleknutí (levá noha na místě, pravé koleno k levé noze, hlava vzpřímena, ruce těsně před hrudníkem), pomalé chůzi atd., atd. Katechismem naplňujeme zde novým způsobem techniku liturgických úkonů a všechno to známé, co kostel má, a nikdy neustáváme.

Na druhý stupeň kladu *základy duchovního života*. Nelekejte se, myslím jen na lék proti zlaicisování dnešního křesťanského života, v němž hoch dlí, myslím jen na pořádnější prožívání dne, svátku, období... Právě liturgie to vyžaduje: chlapec, který si nekoná své ranní a večerní modlitby, nezpýtuje svědomí, nežije pod určitým úmyslem, musí-li ministrovat dle předpisů, vždy je směšný. Naopak i malé vnitřní bohatství dodává pohybům chlapce podivné kouzlo (na př. úklony, když kněz přijímá tělo a krev Páně, když kleká při Credo...). Věřte, že duchovní život hochy baví, nesmíme jim však říkat něco, co sami jsme nezažili. Takový obuvnický učeň se pak již sám denně řídí sloupkem z Boylesvovy Myšlenky na den...

Latinským textům učme *velmi* pomalu, s výkladem; učme zhruba latině. Nespěchejme na hochy, stanovme na tiché Mše sv. vždy jednoho, který texty umí a druhého, který je ještě nedovede, ale ví, jak se má u oltáře pohybovat. Ať nemluví chlapci rychle. Budme s ostatními aspoň někdy v lavici, hovořme polohlasně o tom, co právě prožíváme. – Tyto řádky chtějí jen upozornit na několik myšlenek ze zkušenosti a zvláště na radost přátel-studentů, legionistů, kterým liturgie napomáhala, aby bez úrazu prošli ve svém mládí úskalím různých pokušení, ohřála prochladlý kostel a ukázala trpělivou krásu liturgické výše kněžství.

Frant. Daniel Merth, České Budějovice.

Z mého deníku...

„Utrhnouti jablko, nebo přijati šek do banky, jest věc nepatrná, ale zraditi Lásku a ztratit milost Boží jest věc nade všechno pomyšlení veliká. – Tím větší pak, že člověk nezůstává na tomto bodě mrazu, na nějakém rozhraní zimy a tepla, světla a tmy, »jenseits von Gut und Böse« – ne, taková neutralita je pro člověka naprosto vyloučena.” (Jakub Deml).

*

Jednou jsem jel se svým strýcem. Když jsme dojeli na okraj našeho lesa, odkud je vidět daleko – široko, povídá strýc: „Vidíš, tam dole, před námi – na to rád vzpomínám – to byly nejkrásnější chvíle v mém životě, když s puškou na rameni jsme s Ignácem chodili na čekanou... Bylo to pěkné a spokojené... na to rád vzpomínám...” Rozhlédl se znovu, jakoby se chtěl vpít v tento dar rodného kraje. Usmíval se tím smíchem, který je jen jemu vlastní a řekl: „Jenom to nás v stáří těší, co nás stálo oběti, bez nich by to nebyl život.”

*

Je to už dávno. To ještě stařenka byla na světě – nyní je již deset let na pravdě Boží. – Měla mne ráda. V neděli se mnou chodila do lesa – byl jsem ještě malý. Říkávala mi: „Pojď se mnou, za ruce se vezmeme – pojď, půjdeme se podívat jak srnky skotačí v lese, jak mateřidouška dnes voní a zdaližpak jahody se už začervenaly. Jestli ano, utrhnu ti jich kytíčku, sluší tvému líčku. Pojď, neboj se, vždyť je dnes večer, jaký nebyl už dávno, pojď, Panna Maria volá na okraji lesa a v sítinách bříz spí maličcí ptáčci – docela malí – neopeření, pojď, pohladíme je. Pojď, oni rádi uvidí oči, v nichž sluníčko se odrazilo štěstím. Pojď, cestou natrháme kytíčku sedmikrásek – a dáme ji Panně Marii. Pak půjdeme do lesa a budeme mlčet. To je to nejpečnější.” – Byl večer, v lese list za listem padal. – Stařenka těžce oddychovala a když jsme vycházeli z lesa její slovo prolomilo ticho – na nebi hvězdičky se třpytily –: „Zapamatuj si, hochu, že bez milosti Boží ani slovo Ježíš nemůžeme vysloviti, zapamatuj si, že život je číše, kterou bez pomoci Boží nikdy nenaplníme.”

*

Dnes jsem byl na vycházce. Pomalu jsem se se svým kolegou protahoval městem. Tentokrát jsem šel s Ivanem. Šli jsme vilovou čtvrtí. Před každou vilou je malá zahrádka. Zastavovali jsme se u každé a vyprávěli jsme si o květinách, které se rozutekly po uměle upravených skalkách. Tulipány, kosatce, vřesy, zakrslé smrky, velkokvěté sasanky v pestré směsici se proplétaly kapradím a mechem plazícím se po rozpukaných kamenech. A když radostnost této podívané zdála se býti úplná, najednou Ivan, který bez námahy četl v knize přírody, se zastavil, své prsty vsunul v oka mříže, jakoby se před pádem chtěl zachytit, a z úst vyšlo údivným šepem: „Podívej se, hořec!” Hledám mezi květy modrý květ. Už jej mám! Jako neradostný kalich se tulil zimomřivě ke kameni. Hořec! To slovo je zakřiknuté! Hoří, hoře, hořkost! „Hořec roste jen v horách a to hodně vysokých. U nás dole jej málo vidíme,” praví Ivan. Mlčky jsem se díval na tento květ. Hory! Hořec! A pochopil jsem, že výšiny nemohou být bez bolesti. Bůh tam sám zasadil květ, který hořkostí hoře hoří – hořec. Tento modrý květ v zahradě boháčově se krčící mezi dvěma kameny mi v duši vhodil kus pravdy: „Netrpíme-li – nejsme svatí.

Longin, Brno.

Nový výbor Stojanovy lit. jednoty pro správní rok 1940-41.

Zástupcové ročníků: IV. roč.: Al. Jemelka, J. Šimeček, V. Tvarůžek. III. roč.: Mario Dyčka, Ant. Kašpar. II. roč.: Jos. Jemelka, Jos. Valach. I. roč.: Jos. Drozd, Vladislav Hrabec. Výbor Jednoty: Předseda: Vilém Tvarůžek, IV. roč. Místopředseda: Alois Jemelka, IV. roč. Jednatel: Antonín Kašpar, III. roč. Pokladník: Josef Jemelka, II. roč. I. knihovník: Mario Dyčka, III. roč. II. knihovník: Josef Drozd, I. roč. Redaktor „Bakaláře“ a čítárník: Vladislav Hrabec, I. roč. Správce Stojanova musea a archivář: Josef Valach, II. roč.

Členové výboru: Frant. Heger, zást. V. roč. Jos. Šimeček, zást. „Bosny“. Jos. Čechmánek, zást. Mariánské družiny. Lad. Wenzel, zást. KSB (Kroužek slezských bohoslavců). Meletij Solovij, zást. basilánů. Předsedové kroužků: Cyrilometodějský: Bartek Josef, III. roč. Literární: Sečkař František, III. roč. Sociologický: Sklenovský Bruno, III. roč. Pěvecko-hudební: Dolanský Miroslav, III. roč. Tělocvičný: Pělucha Otakar, III. roč. Včelařský: Hejník Bohumil, II. roč.

Nový výbor pro rok 1940-41 slibuje, že za pomoci svých představených povede dále Stojanovu literární jednotu k větší slávě Boží a k vzdělání svých spoluobčanů. Všem Vám, kteří zároveň s námi budete pomáhat jakýmkoliv způsobem tomu, aby Jednota byla a zůstala ohniskem lásky k sv. Cyrilu a Metoději, k drahému Velehradu – svatyni Slovanstva a našemu milému lidu – vzdáváme vroucí Pán Bůh zaplať!

Referent.

N o v é k n i h y

Dominik Pecka: CESTA K PRAVDĚ, Edice Krystal, Olomouc - 200 stran, K 14.

Ten, kdo aspoň zčásti se zabýval studiem scholastické filosofie, najde v tomto díle Peckově vhodnou příručku pro zopakování nejzákladnějších nábožensko-filosofických otázek. Hodnota spisu je v jednoduchoosti. Proto, ač mluví o otázkách theodicee, cosmologie a fundamentální theologie, je přístupným každému pro svoji prostotu. Kniha jest určena hledajícím pravdu. Autor vede čtenáře po cestách sv. Tomáše k poznání Boha, odhaluje mu clonu halící taje hmotného vesmíru a světového řádu a z věcí stvořených ukazuje mu Boha, jaký jest. Od nadsvětlného Boha se vrací k člověku, k jeho náboženství – víře a v třetí části pojednává o Ježíši Kristu historickém, mystickém a eucharistickém.

Kritika právem nazvala toto dílo: apologetické vademecum!

František Šigut: OBRANA BL. JANA SARKANDRA PROTI ÚTOKŮM DR. PRANTÍSKA HRUBÉHO. »Velehrad« Olomouc, 1940, str. 92, K 12.-.

Autor ukazuje, že ani rozum, odborné theoretické vzdělání, bohaté zkušenosti a velké badatelské možnosti vyplývající z mimořádného postavení ve vědeckém životě neuchrání badatele od neuvěřitelných omylů, dá-li se více věsti jinými zájmy (byť je to »ospravedlnění« morav-

ských stavů), než touhou po obhájení pravdy. Fr. Šigut v současné publikaci ukazuje falešné předpoklady, nesprávné závěry a nespravedlivé zaměření, které vedly Hrubého k nesprávnému soudu o bl. Janu Sarkandrovi. – Každý musí mít zájem o našeho národního světce a o to, jak se »měří« katolíkům. – Zdá se, že se opakuje historie sv. Jana Nepomuckého.

MARIÁNSKÁ MISTA MORAVSKÁ. Vydal Vlad. Kučera, šéfredaktor »Dne«, Brno, Dominikánské náměstí č. 5. Tisk Brněnské tiskárny v Brně 1940. Stran 96. Brož. K 7.-.

Praktická a doporučeníhodná knížka, která vedle mnoha obrázků přináší poučení o 18ti význačných mariánských místech protektorátní Moravy (Velehrad není zařazen). Úvodní slovo napsal njdp. biskup brněnský Dr. Josef Kupka. Zvlášť vhodná je knížka tato pro katolíky, kteří rádi přicházejí se poklonit Panně Největější a mají zájem se blíže seznámit s dějinami míst, Moravanům tak posvátných a drahých.

Homiletická knihovna Rozsévače vydává kázání slavného německého kazatele M. Larose. DUCHU SVATÝ, OSVĚT NÁS! DUCH SVATÝ NAD NÁRODY.

Kázání vynikají myšlenkovou hloubkou, ukazují moc Ducha svatého nad jedincem i nad národy.

PŘÍRUČNÍ SLOVNÍK BIBLICKÝ. Vy-
dal P. Škrabal O. P., nákl. Kropáč a
Kucharský, Praha. Stran 735, cena brož.
195,- K, váz. 220,- K.

Slovník je prvním větším dílem českých katolických biblistů. Jeho cílem je podle úvodu »posloužit spolehlivě a pro začátek dostačujícím způsobem. Středem slovníku je Písmo sv., jeho obsah, dějiny atd«. Musíme uznat, že je to práce průkopnická, neboť doposud jsme byli po většinou odkázáni na díla cizí. Určen je bohoslovcům, ale mnohá hesla jsou zpracována spíše pro potřebu katechety nebo kazatele. Bohoslovec tam nenajde mnohá hesla, která se mu vyskytnou při studiu Písma sv., a na druhé straně jsou tam opět různá hesla, o která se snad nikdy nebude zajímat. Také přepisy některých semitských názvů někdy nejsou fonetické (Qarqar). Některé nedostatky hesel se dají vysvětlit účelem slovníku, jiné tak, že jsou zpracována pod jinými hesly. Přesto však je to kniha velmi dobrá, která se jistě dočká několika vydání, v nichž bude ještě zdokonalena.

Dr Josephus Matocha: COMPENDIUM PHILOSOPHIAE CHRISTIANAE. – Tomus III. Critica Sumptibus editionis Velehrad – 45,- K.

Kniha jest dobrým vodítkem pro ty, kteří se nechťejí spokojit jen s málem při studiu filosofie. Příslušné these jsou propracovány rozumovými důkazy, někdy těžšími na pochopení.

Václav Beneš Třebízský: POMNĚNKY VE VÍNEK NEBESKÝ. Vydal Vyšehrad. Praha. Stran 350, cena váz. 55,- K.

Modlitební knížka úpravou i obsahem přizpůsobená dívčím srdcím a vhodná jako dar, třeba k vánocům. Obsah tvoří modlitby sepsané krásným, básnickým slohem ryze českého kněze. Každá stránka je vkusně kolorována ozdobami A. Zábranského, celkovou úpravu provedl Břetislav Štorm.

PŘÍPRAVA BOHOSLUŽBY. Vyšlo ve sbírce »Slovo a duch« v Praze 1940, jako IV.–V. svaz. Vyšehrad Praha. 3 K, str. 52.

Prakticky a přehledně zpracované církevní předpisy, týkající se liturgie. Tato rozsahem malá knížka splní dokonale své poslání, dostane-li se do rukou kostelníků a všech, kteří nějak pečují o chrám Páně.

Těšíme se, že bude zvlášť kněžstvem na tato místa hojně rozšířena. Doporučujeme!

Dr Josef Hronek: VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ V JEDNOROČNÍCH UČEBNÝCH KURSECH PŘI MĚŠTANSKÝCH ŠKOLÁCH. Několik pedagogicko-didaktických poznámek. Vydalo nakl. Kropáč a Kucharský v Praze.

Jednoroční učebný kurs je poslední příležitostí, kdy katecheta může na mnohé žáky nábožensky působit. Proto je třeba řádně využít každé hodiny. Tato knížka je odpovědí na četné dotazy se strany katechetů.

P. Konrád Kubeš T. J.: SBÍRKA HOMILETICKÝCH PŘEKLADŮ. Díl 1., část 1. Nákl. »Velehrad«, nakladatelství dobré knihy v Olomouci, Göringovo nám. 16. Rok 1940. Stran 344. Brož. 40 K.

Již dávno se volalo po nějaké sbírce příkladů, které kazatel tak nutně potřebuje. Každý kněz proto s dychtivostí sáhne po této knize, která vychází jako 1. část: Víra, základ nadpřirozeného života v Kristu, I. dílu velké sbírky, která bude tvořiti 4 díly a pojme několik tisíc příkladů jako ovoce 18leté práce známého nám jezuity P. Kubeše. V knize podává návod, jak příklady (v této části hlavně historické) a obrazy z přírody a přírodních věd užítí na kazatelně, při spolkových promluvách i jinde. Mariánské příklady nejsou do sbírky pojaty, autor odkazuje své čtenáře na svou mariologii (Maria I. a II. díl, III. díl jest v rukopise). Neuvádí taktéž citátů z bible a sv. Otců, výroky filosofů, klas. autorů a příklady z bible, neboť by tím dílo velmi vzrostlo. (Bylo by to také zbytečno, neboť příklady z bible jsou každému známy. Citáty z bible a ze sv. Otců jsou nyní krásně upraveny ve Vaňkově Studnici Boží moudrosti, která vyšla letos nákladem E. Šprongla v Pelhřimově, str. 554, brož. 75 K). Ostatní díly budou obsahovati hesla: Život z víry, Církev a Bůh. Kniha je praktická i po té stránce, že uvádí různé dispoice pro jednotlivá kázání a aplikace příkladů. Ke každému hlavnímu heslu, jichž je 20, je podán cenný vysvětlující úvod. Různých příkladů a obrazů je tu nahromaděno celkem 1134.

SI SCIRES DONUM DEI. Nakl. »Velehrad«, Olomouc. 8 K.

Asketicko-pastorační úvahy pro duchovenstvo od autora knihy: Musí totiž kralovati. Kéž by všichni kněží promeditovali tuto krásnou knížku, jež svými úvahami o svátostech vhodně se řadí mezi knihy šířící liturgickou obnovu.

XVIII. MŠE CHORÁLNÍ Z VATIKÁNSKÉHO KYRIALE. Vydala Schola cantorum, Praha-Břevnov.

Dlouho byl v našich zemích pomíjen chorální zpěv. Ještě tak v klášterích a katedrálách bylo jej lze slyšet. Poslední dobou přichází konečně ke svým právům. Aby jej bylo možno co nejvíce rozšířit i mezi lid, vydala nyní břevnovská Schola

cantorum mši na neděle adventní a postní. Bude-li o tuto mši zájem, mni vydati i mši 11. na obyčejné neděle. Sešitek je upraven tak, že každá strana je vyhrazena jiné mešní části. Latinsko-české proprium pro jednotlivé neděle je na zvláštních listích k vyměňování. Přejeme Schole cantorum, aby naše kůry měly pro její snahy co nejvíce porozumění.

Miroslav Hanuš: NA TRATI JE MLHA. Román. Nakladatel. Václav Petr – Praha 1940. Stran 390, brož. K 40.–.

Autor ve svém díle si vytkl pozoruhodný cíl: postavit se tváří v tvář oně prázdnosti a tmě, která hubí dnešní mladé lidi, kteří se na povrchu usmívají, ale v duši tonou v beznaději a prázdnosti dnešního světa, který si chce řešit každý problém sám bez ohledu na Boha a jeho zákon. Spisovatel je dobrý pozorovatel niterných proměn a zápasů v duši mladého člověka. Život obou ústředních postav, Karla a Blaženy, je vyličen opravdově a upřímně a tím kniha nabývá své přednosti a ceny.

Ludvík Kundera: TEORIE A LITERATURA KLAVÍRU. Edice »Melpa«, Praha-Brno 1940. Str. 72, cena 24 K.

Pozoruhodnou novinkou české hudební edice je právě tato příručka, která nás seznamuje v hlavních rysech s historickým vývojem klavíru, jeho literaturou a způsoby klavírní hry a popisuje moderní typy tohoto vedle houslí nejrozšířenějšího nástroje. Popis vhodně doplňují vyobrazení zřetelně prokreslených modelů několika druhů klavírní mechaniky s vysvětlivkami. Úprava knížky jako rukověti pro přípravu ke zkouškám z hudby je velmi přehledná.

Andrea Majocchi: V BOJI O ČLOVĚKA. Přeložil Jan Brechensbauer. Novina Praha 1940. Cena 25 K, váz. 37 K.

Boj o člověka! Celého! Tělo i duši. V tomto znamení jest se vzácným porozuměním sepsána celá tato kniha. Boj o tělo, o život pozemský, podává autor v poutavých kapitolách o nemocech a nemocných – boj o duši, její nesmrtelnost, o víru, o Boha – v úžasném hledání a konečném nalezení plné Pravdy na příkladě epikurejce Franca Fortiho. Hymnem na Boží milost možno nazvat toto životné líčení konverse inteligenta. Závěr vyznívá asi takto: I lékař, zabývající se jen lidským masem, jen vředy s odpor-

ným hnísem, nořící své ruce v krvi – může věřit!

Přejeme knize, aby splnila to, co si autor přeje v předmluvě, aby totiž povznesla čtenáře... do vanu, v němž dýše Bůh...

Karel Konvalinka: HORÁCKÉ PÍSNĚ. Pro střední hlas a klavír. Vydali společným nákladem Ol. Pazdírek, Brno a Melantrich, Praha. Cena 60 K.

Pěčí Národního souručenství dostává se milovníkům lidové písně pěkná sbírka 30 písní. Ožívá v nich kus prostého života našeho půvabného horáčka. Písně vtipně harmonisovány a opatřeny přiléhavými přehrami a dohrami dají se vhodně užítí pro sestavení programu akademii a pod. Záslužné dílo vřele vítáme.

Miroslav Mičko: VÝTVARNÉ DĚDICTVÍ RUKOPISŮ. »Vyšehrad« Praha, Svazek 10, 1940, str. 26, K 3'60.

Není nevhodné připomenout, že Myslbek, Aleš, Konůpek a m. j. byli silně zaujati kouzlem Rukopisů a že »RKZ« poskytl náměty pro vrcholnou sílu naší národní tvorby.

Prokop Toman: KOUZELNÍK BAREV JAN VERMEER Z DELFTU. Životopisné romaneto. Obálku a vazbu navrhl Jar. Šváb. Str. 165. Cena 25 K, váz. 40 K. Nakl. Václav Petr, Praha II., Ječná 36.

Slavná a nezapomenutelná doba zlatého věku holandského malířství ve stol. XVII. je spojena se jménem Jana Vermeera, malíře ze školy Rembrandtovy. Náš nejlepší znalec jeho díla dr. P. Toman podává zde život malířův, zasazený do ovzduší starého Delftu. Čtenář knihy prožívá život Vermeerův od kolébky, poznává s ním Rembrandta a ostatní vrcholné umělce té doby, kteří mu vytvořili před očima ovzduší tehdejšího života, v němž se utrpením prorůstá Jan Vermeer k slávě. Tomanovi jde především o fakta. Opírá se o nemnohé doklady historické, při čemž nedává spisovatelské fantasii před-

ního místa. A přece je romaneto pro-
vanuto svěží životností. Připojeno je de-
vět zdařilých reprodukcí Vermeerových
obrazů.

Václav Kašpar: O TŘECH PODIV-
NÝCH SVATÝCH. Dobré Dílo, Stará
Říše, K 15.

Starodávná trilogie, plná dramatických
momentů, ze života sv. Antonína, sv.
Josefa a sv. Křištofa. Divadla tohoto druhu
jsou jistě nejpotřebnější pro náš lid, který
ztrácí zálibu v legendách svatých, jež
přijal v dědictví po předcích. Doporuču-
jeme.

Josef Ošmera: POVĚSTI Z KRAJE MŘŠ-
TÍKŮ A HERBENOVA. (Vlastivědná pu-
blikace.) »Museum« Klobouky u Brna.

Jest to bohatá sbírka nejrozumnějších ná-
rodopisných pověstí z Kloboucka. Mnohé
z nich jsou svým historickým podkladem
velmi staré, jiné ovšem z doby nedaleké.
Jsou to cenné duchovní hodnoty, před-
stavující originální lidovou slovesnost
hanácko-slovácké oblasti, doplněné hoj-
ným historicko-kritickým aparátem.

Tyto pověsti se plně řadí do kultur-
ního krajového bohatství, které inspiro-
valo Mrštiky i realistu Herbena.

I. R. Malá: BEZ POČÁTKU A KONCE.
Románová trilogie. Edice »Vyšehrad«:
Stran 932; brož. K 81.

Hlavním rysem této románové spiso-
vatelčiny prvotiny jest mnohoznačnost a
kroniková rozsáznost. Podán jest zde dů-
kladně život po všech stránkách a umě-
lecky ztvárněn životní příběh hlavních
hrdinů – Rudolfa a Anny za doby uni-
versitních studií a společného manžel-
ského života.

Oba hrdinové prodělávají neobyčejný
duševní boj a zápas od náboženské lho-
stejnosti a nespokojenosti až po plné
chápání života okem křesťanského nazi-
rání pod zorným úhlem věčnosti. Filosof
R. J. Malý, původně stoupenec učení
Malebrancova, dopracoval se ke křesťan-
ské filosofii věků. Kniha Malé jest filoso-
fickou meditací pro každého inteligenta,
který hledá cestou rozumu jasné odpo-
vědi na otázky o smyslu života.

Jan Neruda: ČTYŘI KNIHY VERŠŮ.
Evropský literární klub. Praha.

Klasické dílo Jana Nerudy dochází vy-
dání Čtyř knih veršů (Písň kosmické,
Balady a romance, Prosté motivy, Zpěvy
páteční) náležitého ocenění. Neruda je

básníkem ryze národním. Česká krev
tepe intenzivně strukturou všech jeho
veršů. Cítíme, že i v těch nejjemnějších
kapisárách našich srdcí bouří ohlušující
ozvěna jeho mohutné polnice. Polnice,
která zve k mystickému společenství ty,
jimž je dáno slyšet! Pěkná je předmluva
Jos. Hory.

Fr. Skácelík: POD VĚCHÝTKEM SLÁ-
VY. Humoristický román, Vilímkova
knihovna, cena 26· K.

Nový Skácelíkův humoristický román
uvádí nás do pražské literární a umělecké
společnosti. Předními vlastnostmi autora
jsou znalost prostředí (můžeme říci, že
dokonalá), lehkost v hromadění scén jis-
křících humorem, smysl pro ironii i su-
gestivní dějovost. Avšak poslání Skáce-
líkovo je ještě vyšší, než touha napsat
humoristický román (o nezkrotné touze
po společenském vynikání paní Mileny
a sanování dluhů provdáním své dcery
Jitky za bohatého ženicha). Mravní jádro
románu je totiž zaostřeno proti parasit-
nictví, bezcharakternosti, dvojakosti, sno-
bismu, kořistnictví a nevěcnosti mnohých
uměleckých kruhů. Román působí svou
skrytou výchovnou tendencí.

Zdeněk Rotrekl: KYVADLO DUŠE.
Básně 1940; cena K 9·.

Je to básnická sbírka nejmladšího br-
něnského autora. Mimo několika mystic-
kých námětů zabývá se básník vlastním
nitrem. Náměty jsou hojné. Centrem jest
erotika mnohdy příliš dynamická až ne-
ukázněná. Motivy a obrazy jsou však
svěží, silné a ryzí a jasně ukazují na bo-
hatý lyrický fond geniálního bás. ducha.

Jaroslav Přůšek: SESTRA MOJE ČINA.
Nákl. Družstevní práce v Praze. Str. 340.
Cena 45· K.

Vynikající znalec jazyka a mnohotvár-
ného života »Země úsměvů« – Číny, se-
znamuje nás v tomto svém díle s čín-
skou kulturou, ekonomikou a zejména mo-
derní literaturou. Retrospektivně odhaluje
i slavnou minulost Číny a jejích kolonií,
charakterizuje současný stav všech vrstev
čínského obyvatelstva, řeší problémy ne-
jen staré a mladé inteligence, ale i pro-
stého selského lidu, jenž se utápí v bahně
bídy. Zajímavá pojednání zpestřuje autor
řadou osobních zážitků, vzpomínek a
zkušeností z doby svého čtyřletého po-
bytu na dálném Orientě.

Kniha na mnoha místech přináší zprávy
o činnosti protestantských misionářů, ale

ani slovem se nezmiňuje o blahodárném působení čínských katolických misíí (viz P. J. Zeman: Deset let za čínskou zdí). Rovněž nesouhlasíme s autorovým názorem na posmrtný osud člověka a na »vynucovanou disciplínu« v evropských klášterích.

Augustin Vojtěch: PRAHA KAMENNÝ SEN (Praha v září baroka). Toužimský a Moravec 1940. Cena 28 K, váz. 38 K.

Mohutný růst Prahy v údobí baroka, zachytil ve svém díle mladý historik A. Vojtěch. Jeho studie není však jen pouhé historicko-estetické komentování uměleckých památek, autor použitím drobných skizz a životopisných drobností ze života umělců vytvořil tu živý obraz dramatického růstu veliké epochy uměleckého snažení baroka a vzácnou píseň o jeho krásě a slávě.

Vlad. Pazourek: TŘI PSTRUŽI ŘEKY (Causerie). Václav Petr 1940. Cena 6 K.

V drobné causerii vyznává autor lásku třem horským řekám Rokytnice, Zdobnici a Divoké Orlici, v nichž on – rybář a básník – lovil pstruhy. Kus opravdové poesie zazpíval o šťastných chvílích strávených na březích v půvabných a milých zákoutích těchto tří řek a o krajinách, jimiž protékají.

Helena Šmahelová: SEDMÝ DEN ODPOČIVEJ. Družstevní práce 1940. Praha. Cena K 30, váz. 45 K.

Rázovitě přibíhají jedné letní neděle. Vyznačují se rozmanitostí prostředí a pestrostí typů. Spisovatelka staví většinou před oči osoby, které si nejsou asi vědomy, že příkaz Boží – »Pomni, abys den sváteční světil!« – žádá víc, než se na první pohled jeví ve slovech: »Sedmý den odpočivej!«

A. Šorm: NÁHROBNÍ NÁPISY. Junkova lidová knihovna v Týně n. Vlt. 1939. Brož. 35 K, váz. 47 K.

Šormova sbírka je první tohoto druhu u nás. Obsahuje 1500 náhrobních nápisů z Čech i Moravy, rozříděných v 10 sku-

pin. Pozoruhodná je stať nápisů na hrobech kněžských (150). Zvláštní stať jsou věnovány nápisům na hřbitovních kaplích a branách, na hrobních kamenech XVI. až XVIII. stol. a nápisům na hrobech slavných mužů, vlastenců a našich buditelů.

Viktor Heiser: SÁM SOBĚ LÉKAŘEM. Vydal Julius Albert, Praha. Stran 280, brož. 50,-, váz. 68,- K.

Autor knihy, lékař, který procestoval mnoho zemí, poznal různé léčebné metody, mnoho vlastních zkušeností získal, podává v knize rady pro zachování zdraví a radosti ze života. Pokyny jsou podepřeny dlouholetými, ověřenými pokusy, na nichž staví své názory. Vlastní mínění není v knize nijak zdůrazňováno. Spis je obohacením lékařské hodnotné literatury.

Z ROMÁNOVÝCH OBRAZŮ VÁCLAVA KOSMÁKA I.-II. DÍL. Uspořádal Miloslav Hýsek. Nakladat. »Vyšehrad« Praha II. Václavská ul. 12. Stran 592, brož. 80,-, váz. 100,- K.

Literární činnost Václava Kosmáka si právem zaslouží obnovení zájmu v nejširším kruhu čtenářů. Náměty, jež čerpal ze života venkovských lidí, se všemi jeho strastmi a radostmi, jsou tak zpracovávány, že svědčí o výborném pozorovacím nadání autorově.

Výbor z jeho děl tvoří jednotný celek, z něhož lze poznati činnost Kosmákovu a jest zároveň výrazem vděčnosti zapomínanému knězi-spisovateli z lidu pro lid.

Antonín Procházka: ROD. Cena brož. 18,-, váz. 30,- K. Vydala Novina v Praze.

Autor zobrazuje v dramatických rysech tvrdý boj vesničanů s řekou Moravou, často se rozvodňující. V takto vytvořeném rámci řeší problém útěku z venkova. Ukazuje, že vesničané jsou Bohem obdařeni zdravým, silným tělem a tak dokonale uzpůsobeni k životnímu boji. Tím dokazuje, že se na nich neděje bezpráví, že mají tedy zůstat věrni rodné hroudě a netoužit po zdánlivě lehčím životě pracujícího lidu v městě.

Robert Scherer: CHRISTLICHE WELTVERANTWORTUNG. Vydal Herder Freiburg i. Br., stran 208, váz. 3.20 RM.

Autor řeší otázku, jaký postoj má zaujmouti křesťan k světu. Nikdy se nedát strhnout spádem událostí, nebo před ním zbaběle uprchnouti. Úkolem křesťana je

vždy uskutečňovati Krista v sobě a ve světě. Dovést se vždy správně, křesťansky ve světě orientovat je jistě veliké umění, jemuž chce autor svým spisem naučiti. Kniha je celkem dosti těžce srozumitelná, ale pro křesťanského filosofa jistě zajímavá.

Ph. Hartmann - J. Kley: REPERTORIUM RITUUM. Str. 992. 14. vydání. Nakl. F. Schöningh, Paderborn. RM 21'50.

Rubricistika, jaká těžko nalezne soupeře. Vše, co z tohoto oboru se vyskytuje, je zde dopodrobna zpracováno. O tom svědčí 10 stran obsahu a bohatý rejstřík. Zatím co jiná díla jsou upravena jako příručky, je naše kniha opravdu vědeckým spisem, po kterém často sáhne každý, kdo studuje tento obor liturgie. Zvlášť jasně a přehledně je podán rítus slavné mše sv. s asistenci, probírá se i pontifikální mše, rítus *všech* svátostí. Jedná o právech duchovních hodnostářů, a podává i obsáhlou kapitolu o ministrování, o chrámu a jeho zařízení.

Dr. Heinrich Lützel: DAS KIND, DAS TIER UND DER MENSCH, DER JÜNGLING. Reinhold Schneider: Vydal Herder, Freiburg I. B. R., každý svazek 25 obrazů s textem, po 1'25 RM.

Všechny tři knížky se řadí již k šesti vydaným svazkům uměleckých obrazů světových mistrů. Chtějí být průvodcem na životních cestách a ukázkou duchovně obrodné naplně správně pochopeného umění.

I. Sběrka: Dítě, je mluvou obrazů o dítěti, které je naplní přirozeného smyslu života, darem nebes, souhrnem nadějí a nejkrásnějších radostí, ale i bolestí, přece však cestou budoucnosti.

II. sbírka: Zvíře a člověk, poukazuje na poměr člověka ke zvířeti. Primitiv spatřoval v něm cosi tajemného, posvátného - klaněl se mu. Kulturní člověk však vidí ve zvířeti tvora Božího, jehož mu dal Bůh, aby se mu stal přítelem, pomocníkem a průvodcem.

III. sbírka: Jinoch, slovy hluboce pročitěnými představuje jinocha jako posla a nositele čistých ideálů, statečného bojovníka o čest na cestě k Bohu s tichým odříkáním a sebeobětováním.

Svojí snahou zjemnit člověka i za pomoci umění mají tato díla jistě velikou cenu.

Josef Sellmair: DER PRIESTER IN DER WELT. 4'80 RM. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg 1940. 4. Auflage.

Téměř každá stránka prozrazuje zkušeného kněze a psychologa. Titul knihy: Kněz ve světě - podává nám krátce a výstižně obsah i ráz celé knihy.

Osvětliv povolání ke kněžství, kreslí nám autor kněze současné doby i blízké

budoucnosti. Nermalou pozornost věnuje vzdělání kněží a jejich výchově asketické i tělesné - což přijme mladší generace jistě s povděkem.

Státně řeší vztah kněze k nejbližšímu okolí, jeho vztah k ženám i k ostatnímu světu. Je to dílo velmi praktické a důkladné, jež kácí modlu přílišného spiritualismu a ukazuje kněžím novou cestu dnešním chaosem. Jistě že po něm rádi sáhnou nejen bohoslovci a kněží, ale i laici. Doporučovat ani nemusíme - 4. vydání mluví za celé stránky chvaly.

DIE SCHRIFTEN DES HEILIGEN FRANZISKUS VON ASSISI. Ins Deutsche übertragen von P. Ottokar Bonnmann OFM. Verlag Herder & Co. Freiburg in Breisgau 8° 194 Seiten - Gebunden 4 RM.

Sv. František z Assisi náleží k předním postavám Církve. Stal se buditelem italského národního vědomí v lidových vrstvách. Jeho značný vliv je patrný i v kultuře, náboženském a uměleckém životě.

Spisy Sv. Františka z Assisi jsou odkazem duchovním jeho synům a zdrojem pro duchovní život; hymnem lásky k bližnímu a k přírodě, v níž jasně ukázal všemohoucnost Stvořitele.

Konrad Theiß: VATER UND MUTTER. Ein Lehrbüchlein für Katholische Eltern 2. Auflage. Verlag Herder, Freiburg in Breisgau. 60 Seiten, Preis kartoniert 1 RM.

Křesťanská rodina jest základním požadavkem v obrodném díle lidské společnosti. Kniha klade důraz na odpovědnost rodičů před Bohem za výchovu dětí. Neobyčejný zájem o spis potvrzuje druhé její vydání v krátké době. Vhodný dar pro novomanžely.

Fénelon: BRIEF AN STIFTSHAUPTMANN. Übersetzt von Robert Scherer. Zeugen des Wortes. Verlag Herder, Freiburg in Br. Preis in Pappband RM 1'20. Seiten 73.

Dopisy jsou výrazem schopností velkého duchovního vůdce Fénelona a jeho vedení, osvětleného úvodem Karla Muthe.

Johannes de Tepl: DER ACKERMANN AUS BÖHMEN ZENGEN DES WORTES. Seiten 65, Preis in Pappband RM 1'20. Verlag Herder, Freiburg in Breisgau.

Rozhovor mezi sedlákem a smrtí, řešící problém posmrtného života, vyniká krásou řeči. Kniha je zdařilým překladem veršovaného originálu.

Sulpicius Severus: LEBEN DES HL. MARTIN. Herder, Freiburg in Breisgau. Seiten 71, Preis in Pappband RM 1.20.

Překlad originálu Sulpicia Severa, současníka světcova die Vita Martini jest tavým životopisem světce, jehož jméno je u nás oblíbeno, ve formě dopisů. Poslední líčí konec života světcova a jeho boj proti bludu Ariovu. Obraz rytíře

Božího – biskupa, plnicího věrně přikázání lásky k bližnímu.

DER KLEMENSBRIEF, Herder, Freiburg in Breisgau. RM 1.20.

Se stanoviska křesť. života a církevních dějin je tento dopis tak významný, že na počátku křesť. dějin byl částečně počítán ke kanonu sv. knih.

MĚSTO VIDÍM VELIKÉ, monumentální publikace, uspořádaná Vincy Schwarzem s předmluvou archiváře města Prahy dr. V. Vojtíška. Vyd. Fr. Borový v Praze 1940. Str. 525. Cena 80 K, váz. 100 K.

Dosud roztroušeny ležely hlasy nadšených cizinců o Praze. Hlasy od r. 965. až po naše dny. Drahokamy největších básníků, spisovatelů všech stavů, všech národů. Shrnouti je bylo naší velkou kulturní povinností. Dílo V. Schwarze, opatřené četnými vysvětlivkami, splácí tento dluh jak českému národu, tak především městu, k němuž vzhlížíme s pýchou a láskou jako k srdci své domoviny a jednomu z kamenných divů světa. Dílo bohatě a krásně vypravené, doplněné množstvím dobových ilustrací, obrazů a rytin řadí se plným právem k nejkrásnějším a nejcennějším pragensiím.

PRAŽSKÉ MOTIVY. Výbor z německých novel. Uspořádal L. Drábek. Nakl. »Vyšehrad« Praha. Stran 228, brož. K 24, váz. K 34.

Starobylá Praha, město chrámů, historických památek a šlechtických paláců, stala se předmětem obdivu umělců a básníků cizích i domácích. Kouzlu Prahy neodolali ani básníci němečtí. Kniha je prací pěti významných novelistů. Je dokladem pojetí českého města a jeho ovzduší cizími umělci.

Richard Billinger: DAROVANÝ ŽIVOT. Román. Edice Akord v Brně, 1940. Cena brožov. 24 K. Z němčiny přeložil O. Reindl.

Cirkusový jezdec Pedro Klingsor a jeho poetické srdce. Jeho utrpením prosáklý život, který jest nakonec věnován matce. To je námět, který R. Billinger zpracoval v tomto románě, původním skrz na skrz. »Darovaný život« nemožno číst jako prosu. Je to románová báseň, kterou nutno rozmyšlet, zažívat. Jen pak je možno užasnout nad originální stavbou děje a nad spisovatelovou dikcí, jež překvapí

ryzostí metafor a myšlenek. Na těch 170. stránkách je obsahově mnohem víc, než by se dalo po prvním přečtení říci. Vyšlo v překladu O. Reindla.

Novalis: MODRÝ KVĚT. Topičova edice, Praha 1940, stran 208, brož. 34 K, váz. 49 K. Přeložil O. F. Bláha. Nedočkáný básnický román největšího německého romantika. Záměrem knihy je postihnout tajemství života, který počíná po smrti. Jest to dílo symbolické a křehké, plné kouzla a jemné něhy. Modrý květ, symbol životního štěstí, je cílem, k němuž směřuje veškeré snažení autorovo. Třebaže Novalis zemřel mlád, žije v tomto díle v podobě potulného pěvce životem, ve kterém skutečnost dávná i přítomná, empirická i fiktivní, pozemská i posmrtná splývají v jediný jasný proud poesie tak čisté a jemné, že nepoznáte rozdíl mezi skutečností a pohádkou. Smyslem díla je hledání lásky, krásy, dobrých srdcí a skrytého štěstí.

Plato: CHARMIDES, LACHES, LYSIS, THEAGES. Vyšlo v Laichtrově filosofické knihovně v Praze v překladu Frant. Novotného. Cena 30 K.

Ušlechtilé myšlenky Sokratovy etiky jsou podány s mistrovskou dovedností. Dialogy vynikají i věrností popisu generového prostředí Athén.

Milovníku antické filosofie a vyspělému čtenáři přinese tato kniha mnoho pěkných dojmů.

OHLASY Z ČECH. České dějiny ve světové poesii. Uspořádal a poznámkami opatřil Vincy Schwarz. Vydali Toužimský a Moravec v Praze XIII. jako pátý svazek edice Kořeny. Stran 186, K 32.-.

Je to antologie básní významných cizích autorů, kteří brali ke své tvorbě motivy ze slavné historie českého národa, hlavně ze života českých hrdinů, knížat a králů, panen a rytířů, světců a mučedníků.

Johan Falkberget: RYTÍŘIPRÁCE. Z norštiny přeložila *Nina Neumannová*: Vydala Topičova edice v Praze. Cena I. dílu brož. 60 K, váz. 75 K, v polokůži 85 K, II. dílu brož. 40 K, váz. 55 K, v polokůži 65 K.

Neumannové překlad Falkbergetova románu »Rytíři práce« obohacuje českou literaturu novým hodnotným dílem z severského písemnictví. Falkberget je spisovatel velkého uměleckého formátu, který dovede život ostře pozorovat a lidsky prociťt. Skvělým důkazem jeho umění je rozsáhlý, dvoudílný román »Rytíři práce«, v kterém spisovatel zachytil život v hornickém městě Bergšadtě. Osudy horníků a důlních úředníků v jejich nebezpečném zápase v záluďném podzemí, v boji s hladem, zimou a sobeckými zaměstnavateli, s jejich houževnatostí v práci a důvěrou v spravedlivého Boha, ličení drsné, ale nádherné severské přírody, to vše uchvátí čtenáře tak, že přečte knihu i přes její rozsáhlost (celkem 984 stran) takřka jedním dechem.

Dr Irving Fischer, Mudr. Haven Emerson: JAK ŽÍT ZDRAVĚ. Přeložili Mudr. Josef Veselý a Ljuba Veselá. Orbis, Praha XII. 1040, str. 295, jen váz. 100 K.

V poslední době vychází mnoho knih, které si všímají lidského zdraví a podávají rady, jak se zařídit, abychom se dožili šťastného a zdravím kypícího stáří. Přítomná kniha řeší tento problém způsobem ojedinělým. Spolu s oběma autory ještě na třicet lékařů amerických klinik vám poradí v nejrůznějších otázkách zdraví. Z obsahu: Oblékání, Bydlení, Život ve volné přírodě, Lázně, Jídlo podle chuti, Uvolnění a spánek a j. Speciální stati v knize: Maso v dietě, Vitaminy, Alkohol. Pohyb, Jak chránit zuby, zrak, sluch, Rýma, Tuberkulóza, Jak se ubránit rakovině a j. Zdraví je základ, na němž spočívá štěstí národa a síla země. Uvědomte si to! Tato kniha vám skutečně poradí jak si zdraví udržeti a bude vám rádcem, který nikdy neselže.

ČECH MEZI NĚMCI. Vydalo nakladatelství Orbis a. s. Praha XII. jako 10. svazek rychlých kursů jazyků.

Příručka svým formátem a rozvržením látky vynikne nad ostatní příručky toho druhu. První část lekce, skupinový slovník obsahuje i nejnutnější významy spojené s tím heslem. I ostatní části jsou důmyslně konstruovány. Kdo se chce

HOVORY KONFUCIOVY, přeložili V. Lesný, J. Příšek, vyd. Jan Laichter ve sbírce Otázky a názory jako knihu LXXVII.

Knižnice, která nám přinesla již mnoho zajímavých děl světové dílny myšlení nám tentokrát podává sebrané výroky Konfucia a některých jeho žáků.

Slychávali jsme kdysi, že prý Ježíše Krista předcházeli určití myslitelé a že Kristus jejich učení pouze jaksi sebral a nově doplnil a vyjádřil. Zde k nám mluví sám Konfucius, který měl patřit mezi tyto Kristovy »předchůdce« a my poznáváme z jeho slov šplhající se k ideálu lidské osobnosti starověkou žhavou touhu po božském vykoupení. Třeba nám Konfucius řekl mnoho zajímavého o »mravní síle«, o dokonalosti vladařské, o pravé urozenosti a jiných věcech, nemůže nás svou přirozenou moudrostí uspokojit. Sám očekává se zánícením »královského muže« – Spasitele.

Bernhard Kellermann: MODRÁ STUHA. Román. Vyd. »Čin« 1940 jako 1. svazek rom. knihovny »Zvonice světa«. Z němčiny přeložil Bedřich Václavěk. Str. 360.

Cosmos, největší a nejmodernější parník světa vyplouvá k prvé jízdě přes moře v boj o modrou stuhu. Spoustu dějů, stačících dobře na několik románů, rozvíjí autor na jeho palubách v jedinečné gradaci až k okamžiku, kdy se Cosmos potápí po srážce s ledovcem.

Henri Bremond: ČISTÁ POESIE (la poésie pure) přel. Lad. Kratochvíl. Orbis, Praha 1935.

Základní dílo moderní kritiky, hájící metafysičnost, irracionalitu pravé poesie proti lžirozumářskému jejímu pojetí v dobách minulých.

Kritik Bremond je abbé. Tím je charakterisován: dobírá se hloubky nazírání a pravdivosti soudů. Je stavitelem tam, kde bylo pusto, a přísnyím bořítelem tam, kde bujel blud a nečistota.

lehce přenést přes úskalí trapných rozpaků při konverzacích, osvoj si látku této příručky.

Otakar V. Zich: HUDEBNÍKŮV SVĚT. SVAZKY u V. Petra v Praze.

Autor referuje o základech hudebního myšlení: o vlastnosti tónů, výstavbě tónového světa, akordu o uplatnění času v hudebním díle.

SWAZKY u V. Petra v Praze. Cena 4 K.

A. M. Piša: POESIE SVĚ DOBY.

Autor zhruba rýsuje vývoj naší poválečné poesie až do dnešní doby.

Albina Dratková: SMUTEK VZDĚLANCŮ.

Plyne dle autorky z nesouladu mezi činností intelektuální, citovou a volnou.

Jaromír Bělič: HAVLÍČEK A SLOVANĚ. – Podán ideový vývoj Havlíčkův od mlhavého panslavismu přes rusofilství k reálnému austroslavismu. I když zůstal Havlíček v praxi navždy austroslavistou, přece se vrátil ke konci myšlenkově k realistickému pojetí panslavismu ve smyslu Kollárově.

František Linhart: JEŽÍŠŮV VÝZNAM V DĚJINÁCH.

Celkově dobrý je názor o přednosti křesťanství a v postoji Ježíše Krista k hlavním otázkám lidského života. Naprosto nepřijatelné jsou autorovy fikce o smyslu Království Božího a o zachování neporušené nauky Ježíšovy v dějinách.

Bohumil Špaček: O DUCHA LÉKAŘSTVÍ.

Medicina se rozvíjela rovnoměrně s postupem kultury. Nezatajuje se ani krise dnešního lékařství: přílišná specialisace a jednostranná léčba těla bez ohledu, že duše je v těsném spojení s organismem.

Jar. Kříženecký: BOJ O ŽIVOT A DOHODA K ŽIVOTU.

Staví symbiosu všech stadií života proti Darwinově theorii o přirozeném výběru a boji o život i nebezpečí, jež by nastala, kdyby se tyto Darwinovy zásady provedly v řádu sociologickém.

V nakladatel. Václava Petra v Praze II., Ječná 32, vyšlo ve SBÍRCE POESIE:

Antonín Spálenka: VĚTEV S DROZDY. Básně. Str. 60, K 12.-.

Rozličné náměty jemně, místy však násilnou a odvážnou metaforou spředené. Nejlepší »Madona v polích«.

Vladimír Šacha: NA OKORALÝCH RTECH. Básně. Stran 43, K 12.-.

Básně vytryskly z očištěné bolesti nad smrtí milované matky a jí jsou věnovány. Jak bílá stuha na žernov dnů navíjená letí vzpomínky opuštěného.

Kamil Bednář: VELIKÝ MRTVÝ. Báseň. Stran 30, K 9.

Majestát smrti, která jako posel boží vpadne do země žijících a krásně smutná prosí o pomoc přátele své, působí ve svém prvním okamžiku drtivě, pak ale svým klidem je nám předzvěstí lepšího života.

V řadě článků a profilů »PRO ŽIVOT« nakladatelství Vyšehrad, Praha vychází:

Mirko Očadlík: CO MÁME VĚDĚT O PRODANÉ NEVĚSTĚ, Cena 3.60 K.

Autor nás seznamuje s osudy naší nejslavnější opery slohem jasným, poutavým, přístupným každému. Vystupuje zde Smetanův umělecký genius, který se nedal zlákat, aby šablonovitě psal další »Prodané nevěsty«, ač by mu to přineslo úspěch u obecnosti i úspěch finanční.

O. A. Tichý: O DOBROU HUDBU DUCHOVNÍ.

Vítaná brožura. Podle reformních zásad Motu propria Pia X. podává správný pohled na duchovní hudbu. Není puritánem, který by moderní hudbu nepřipouštěl do kostela. Z duchovní hudby však musí býti vyloučeny divadelní prvky. Melodie se má blížit ideálu gregoriánského chorálu. V závěru zdůrazňuje odpovědnost varhaníků za chrámovou hudbu.

Bohdan Chudoba: LIBERALISMUS V ČESKÉ VÝCHOVĚ.

Bezcílnost laické výchovy provádí na české škole dílo zkázy. Nedomyšlení světového názoru, plané odborničení bez vše spínajícího pohledu, zmatek v nejzákladnějších otázkách života, to vše charakterizuje svět dnešního průměrného českého »intelektuála«. Chudoba ukazuje, jak velice je třeba, aby se hnuly stojaté vody tohoto prostředí, uspaného osvěcenskými bajkami o samospasitelné snášenlivosti. Či, nám nepřinesl Kristus oheň, aby v nás hořel?

Ferd. Pujman: OPERNÍ REŽIE.

Pěkná studie z povolání ruky dává nám nahlédnouti do umění hereckého. Věnuje i delší pohled divadlu minulosti.

Josef Vašica: SLOVANSKÁ BOHOSLUŽBA V ČESKÝCH ZEMÍCH.

V posledních letech jeví se čilý vědecký ruch kolem naší nejstarší minulosti. Je také probírána otázka slovanské liturgie u nás. Tento svazček z pera odborníka přibližuje tuto otázku nejširším vrstvám.

Vychází pětkrát ročně. – Vytiskla knihtiskárna Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Dohledací poštovní úřad Brno 2.

(Část nákladu jest podávána též u poštovního úřadu ve Velkém Meziříčí.)

Prov. Bohemiae
Societatis Jesu

museum

časopis slovanských bohoslovců

číslo 3

ročník LXXII

březen 1941

MUSEUM, časopis slovanských bohoslovců, r. 72. – Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. Řídí rektor ústavu [Msgr Dr. Karel Skoupý. – Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. – Redaktor Ladislav Jurák. Administrátor Miroslav Čech. – Předplatné: bohoslovci a studující 10,- K, ostatní 15,- K. Číslo šek. konta 102.407 Brno. Uzávěrka 4. čísla: **29. dubna 1941.**

Obsah 3. čísla

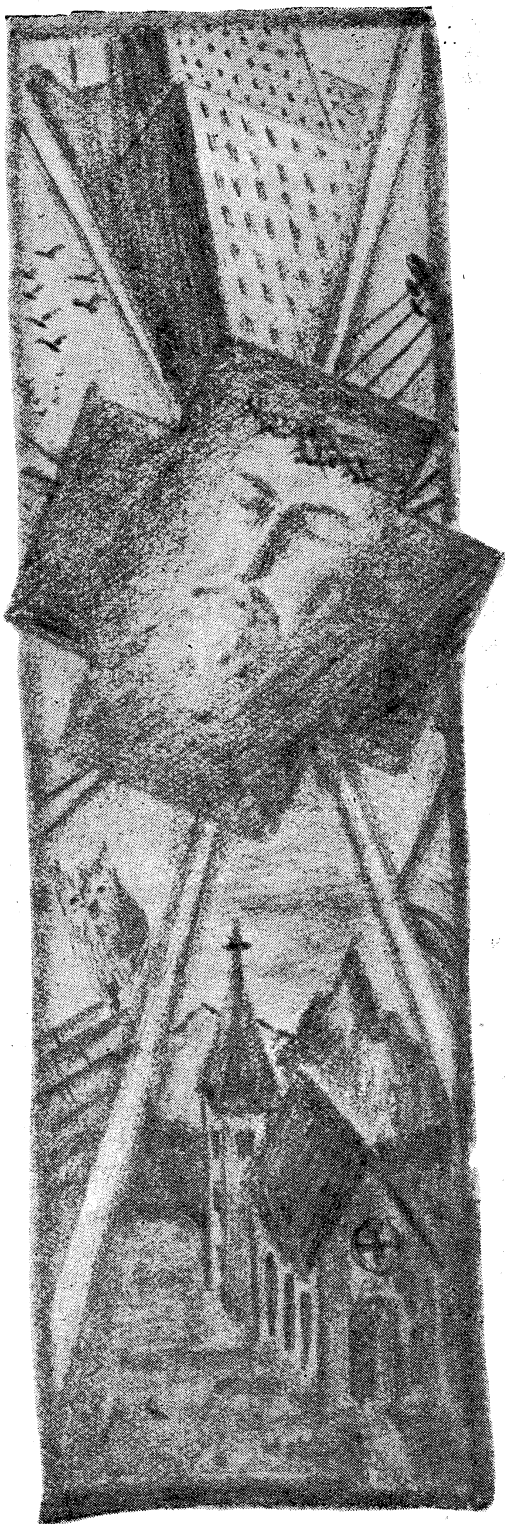
České Budějovice: F.V.: Svítání • V.Vohlmüt: Návrat • V. Žitný: Šla krajinou smrt • Jar. Souček: V potu tváře. Hradec Králové: J. Javořský: Kříž staletí. Olomouc: -ař: Naše zapomenutá lícha • J. Z.: Tání • Gala Lev: ...duha svítí nad včerejškem • Vilém Tvarůžek: Oživená minulost • J. N.: Dirumpamus vincula • J. Aluigi: Kaštany. Praha: J. Jelínek: A vyšel na horu, aby se modlil • Juda Tadeáš Šťastný OFM: Království nebeské – Církev svatá • J. J. Novák: Bloudění • Šimon Zuska OFM: Žízňím • Velíšek: Matce • Jar. Sucharda: Větévka poznání. Brno: J. Procházka: Kříž • F. Kusala: Moravská agenda z r. 1486 • J. Bárta: Zlomky velkopáteční • M. Baldík: Pokoj vám • J. Šilhan: Myšlenky • Ivan Stránecký: Utěšení v trýzni • Pius Peca OESA: Seznamy hříchů v epištolách sv. Pavla. • Nové knihy.

Odstupující redaktor

děkuje všem přátelům Musea, zvláště těm, kteří svými příspěvky se snažili obohatit obsah tohoto našeho bohosloveckého časopisu. Byla to práce krásná, na niž se bude těžko zapomínat. Zvláště v posledních číslech, v kterých je patrný návrat velké většiny bohoslovců ke svému časopisu. Museum dokazuje, že ještě nepatří do výměnku, nýbrž, že se stává slavnostní obytnou světnicí, v které každý, jenž přichází v pokoji, je rád viděn a pohoštěn. Proto u nás v Brně jsme s bratrskou láskou přijali předsedu olomouckých bohoslovců kol. V. Tvarůžka, který nám jménem bohoslovců olomouckých přislíbil aktivní spolupráci. Tím byla dovršena práce tohoto roku, kterou si redaktor na začátku svého období vytkl, abychom se totiž všichni sešli u jednoho stolu Musea jako bratři pěti rodin seminárních k společné práci a k společné radosti. Kéž dobrotivý Bůh ochraňuje náš časopis a kéž v myslích všech bohoslovců dobude si definitivně místa, které mu po zásluze patří.

„Jako štítem ozbrojte
se znamením svatého
kříže, netoliko rukou,
ale i duchem. Tímto
znamením znamenejte
svá studia, své odchody
z domu a návraty do-
mů, svůj spánek a ze sna
procitnutí. Tím zna-
mením žehnejte vše-
chny krajiny, jimiž pu-
tujete, žehnejte je ve
jménu Otce, i Syna,
i Ducha Svatého.”

Sv. Efrém: De armat. spirit.

Kreslil: Vojtěch, Praha.

Archiv Musea.

A vyšel na horu, aby se modlil...

Božský Spasitel, pozorujeme-li jeho pozemský život, jak nám jej líčí evangelisté, působil mnoho divů a velmi mnoho se modlil na poušti nebo na samotě. Je až nápadné, kolikrát o tom mluví synoptikové. „Vstoupil sám na horu se modlit. Mt. 14, 23. Ráno, když byla ještě plná noc, vstav vyšel a odešel na místo osamělé, modlil se tam. Mr. 1, 35. A rozpustiv je odešel na horu pomodlit se. Mr. 6, 46. On však se uchyloval na pustiny a modlil se. Lk. 5, 16. V těch dnech vyšel na horu se modlit a přes noc trval na modlitbě k Bohu. Lk. 6, 12. A vyšel na horu, aby se modlil. Lk. 9, 28.”

Když pozorujeme jednotlivá tato místa v souvislosti s předcházejícím a následujícím, objeví se nám modlitba jako příprava k nějakému velkému činu nebo rozhodnutí Božského Spasitele, a nebo jakýsi závěr události velkého významu. Podívejme se blíže na jedno takové místo, na př. u sv. Lukáše, 5, 16, „on však se uchyloval na pustiny a modlil se”.

Zde modlitba Pána Ježíše je kulminačním bodem a střediskem dvou událostí, jež vnitřně spolu souvisí a se doplňují. Ve verši 5, 12-15 vypravuje se o uzdravení člověka malomocného. Malomocenství bylo pro každého člověka velkým neštěstím; bylo zároveň velmi potupné, neboť vylučovalo z lidské společnosti. Jako každou nemoc, tak i malomocenství pokládali židé za následek hříchu, takže ještě Spasitel bojoval proti tomuto předsudku. Jn. 9, 2. Milosrdenství Pána Ježíše, obzvláště když viděl velkou pokoru a silnou víru „pane, chceš-li, můžeš mne očistit” Lk. 5, 12, se pohnulo, a „vztáhl ruku a dotkl se ho řka”: „chci buď čist” Lk. 5, 13. Nato se Spasitel uchýlí na pustiny a modlí se. 5, 16. – Co se děje asi v duši Spasitelově, že hledá osamělé místo? Děkuje Otci, že mu dal takovou moc? Je to spíše láska k trpícímu lidstvu, když vidí ne malomocenství těla, nýbrž malomocenství duše, duší tak mnohých, jež může viděti jen On, vševědoucí. A tato láska ho žene k rozmluvě s Otcem – modlitbě – kde Syn prosí Otce, aby již dovolil ustavit onen výtvar Božské moudrosti, všemohoucnosti a lásky – svátost pokání. Syn však nepřišel konat vůli svou, nýbrž vůli toho, kdo jej poslal. Jn. 6, 38.; proto se spokojuje tím, že naznačuje podstatné znaky této svatosti a pomalu připravuje na ni lidi.

Nedlouho po modlitbě naskytla se příležitost ukázat více než dosud (viditelné znamení „dotkl se ho” Lk. 5, 13); přinesli mu člověka, který byl ochrnutý Lk. 5, 18. A opět Ježíš – vida jejich víru, řekl „člověče, odpouštějí se tobě hříchy tvé”. 5, 20. Když pak fariseové a zákoníci reptali, ukazuje jim zázrakem, že má skutečně moc hříchy odpouštět. „Abyste však věděli, že má moc Syn člověka na zemi odpouštět hříchy – řekl ochrnutému: Tobě pravím...” 5, 24.

Vidíme z toho jasně, jak se Spasitel na každou takovou událost připravuje modlitbou. Koná to před volbou apoštolů Lk. 6, 12, před

proměněním na hoře Lk. 9, 28 nn., rok před ustavením velebné svátosti po zázračném nasycení 5000 mužů Mt. 14, 13 nn., dříve než vzkřísil svého přítele Lazara Jn. 11, 41, ukazuje na apoštolát dítek Mt. 14, 19; když bojuje největší svůj boj v zahradě Getsemanské před svým zaje-
tím, je mu modlitba vším, neboť i ti, kteří s ním měli bdít, usnuli Mt. 26, 36 nn. Konečně poslední své vzdechy, kdy se dostává Bohu Otc
vskutku Božského zadostiučinění, provází modlitbou žalmu 21 Mt. 27, 46 a tak modlitbou provází Božské rození Církve, své nevěsty.

Tyto modlitby Božského Spasitele mají pro nás velký význam svým příkladem, jenž zavazuje k následování. Kristus praví: chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne Mt. 16, 24. Máme Ho následovat ve všem i v modlitbě. Z uvedených míst je jasné, že Spasitel vyhledával hlavně hory a dobu noční ke svým modlitbám. Sv. Tomáš o tom praví, že to činil proto, aby nás poučil a naučil vyhledat si k modlitbě klid a samotu. A dále, Ježíš vždy, když vykoná něco velkého, opouští lid. Učí tak, nikdy se nesnažiti o čest u lidu, a zbytečně lid na sebe upozorňovati. Spasitel se do lidu ani nemísí, ale také před lidem neprchá. Poučuje tak (hlavně kněze) střídavě prodlévat mezi lidem a Bohem. To také krásně charakterisuje úkol kněze, být prostředníkem mezi Bohem a lidem, lidu oznamovat vůli Boží, jíž se musí naučit znát a to modlitbou – rozmluvou s Bohem. K tomu pak se hodí samota a odloučenost od křiku a hluku světa.

Spasitel nás dále učí způsobu, jak se oddat modlitbě. Byti vzdálen zraku lidí, odloučen; odtrhnout se od světských starostí, aby se vůle mohla pozvednout vzhůru k modlitbě, při níž máme patřiti duchovním zrakem na tvář toho, s nímž mluvíme. Ježíš stoupá na horu. Nestoupá za ním každý, kdo se modlí, nýbrž jen ten, kdo se modlí a zároveň se povznáší od pozemského k nebeskému; ne ale ten, kdo se znepokojuje starostmi o bohatství nebo světskou slávu. Kristus dává nám příklad, staví před nás obraz, jež máme napodobit. A setrval... Kristus pro nás činil v modlitbách to, co my máme činit pro svou spásu.

Modlí se za noci. Přes den je v Palestině velmi horko a člověk, i když je poměřům zvyklý je unaven vedrem, nebo alespoň není v takovém stavu, kdy je možná velká soustředěnost. A té je k vážnému hovoru s Bohem třeba. Celé noční prostředí, jasné nebe, chladnější a čistší horský vzduch jen duchu napomáhá. Duše za večera je klidnější. Tma sama i hluboké ticho mohou nám napomáhat k vážným myšlenkám – ba i k pokání. Pozorujeme-li hvězdnaté nebe poseté tolika světly a uvážíme, že ti, kteří za dne žili jen světským radostem, ba často i bezbožně, se ničím neliší od mrtvých, tu nás to vede k zpytování vlastního života. A ty zářivé hvězdy, jichž je na miliony a čítají tisíce let jako jeden den, jakoby nás měly k úvaze o tom, co je náš krátký život v šíleném letu času. Co je to, co tak kvapně prchne proti těm milionům let těles nebeských, jež denně chválí svého tvůrce? A co je to rok, co všechny ty prchavé dny

našeho pozemského života proti věčnosti, v níž za krátký čas vstoupíme, až naše hodina života ve svém prchavém běhu odbije a zůstane tiše stát? Hvězdy jakoby volaly: Použijte času, využijte jej, jím si musíte vykoupit věčnost a k tomu vám buď každý den, každá hodina drahocenná. Nesmíte náležeti k těm, kteří si tak počínají jakoby pro ně čas neměl mít konce, věčnost začátek. Neodávejte se pozemským starostem, péče o věčnost je důležitější.

K tomu všemu vybízí Spasitel svým příkladem. Činí to pouze pro nás. On, Bůh, nepotřebuje usebrání, neboť jako Bůh se nemůže rozptýlit a tedy také ne usebrat, ale chce nám ukázat, jak je nutné zastavit se v činnosti a věnovat se věcem vyšším. A co může být vyšším, než modlitba, která je rozmluvou s Nejvyšším. Učí nás volit si vhodný čas, prostředí a způsob této vznešené rozmluvy.

Tato místa o modlitbě Božského Spasitele, která byla uvedena, tvoří svůj zvláštní celek. Jsou to vesměs místa, která jen trochu bedlivěji zkoumána, nutně sama vedou k modlitbě, a to k modlitbě takové, která přechází v meditaci.

B. Jelínek, Praha.

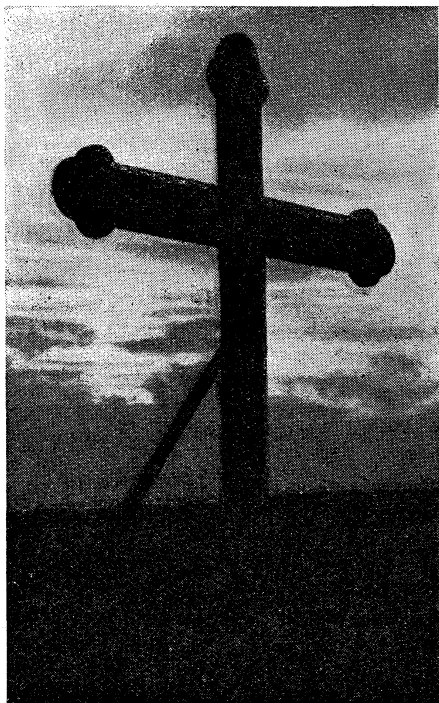

Foto: Edy Koukal, Brno. Archiv Musea.

Kříž...

Dvě dřevna na se vložena
a každé má dvě ramena:
dvě na východ a na západ,
dvě dolu ční a nahoru.
To, co tkví v zemi rameno
a hluboko v ní vsazeno,
to víra je a pokora,
to ctností základ, podpora.
A co ční vzhůru rameno.
to naděj', která vzpružuje
a zdvihá kleslé koleno.
A vpravo, vlevo rameno?
to obé jedno je
a lásku znamená,
jež spojuje, co zdvojeno,
a něhou všecko objímá.
Ó kříži svatý, lásky znamení,
ty spáso lidstva, slávo stvoření!

Teď rozněť lásku v srdcích národů,
vzpruž naděj', víru sil, stvoř obrodu!
Buď zdrojem milosti, buď chloubou nám,
buď blahou spásou, veď nás v nebes stan!

Jan Procházka, Brno.

Náše zapomenutá lícha

Růže Sušilova a Stojanova literární jednota se jmenují ony dvě instituce, jež sdružují bohoslovce naší milé Moravě v semináři brněnském a olomouckém. Zamyslíme-li se nad těmito názvy našich literárních jednot musíme uznat, že nejdeme úplně správnou cestou, anebo již po delší čas se od ní alespoň uchylujeme. A přece hlásáme stále, že chceme jít ve šlépějích Sušilových a Stojanových, že si hledíme odkazu otců. Je pravda, jsme a zůstaneme za všech okolností věrni víře cyrilometodějské, ale odchylujeme se od toho, co ji udržovalo, co nám ji zachovalo, zapomínáme, že to byl ten prostý venkovský lid, jenž byl vždy věren víře svých otců, jenž ctil své kněze a byl jejich – mnohdy snad jedinou – oporou. Na to myslím, že jsme trochu zapomněli, ač neprávem! Vždyť náš program je stále tentýž, dát, rozdat se zcela našemu lidu. Sacerdos est hostia, za lid a pro lid.

Dnes se velmi mnoho mluví a píše o lidové kultuře, ale zdá se mi, že náš klérus o ni projevuje málo zájmu. Mimo funkcionáře v některých spolcích, stojí celá řada kněží, aniž si všimla lidové kultury, ač právě ta by mohla být velmi dobrým prostředkem k získání duší našeho dobrého lidu. Vždyť v lidové kultuře se projevuje nejlépe duše lidu v celé své kráse, do této své kultury dal člověk vše co měl nejlepšího, vše co právě prožíval či cítil, bolest či radost, naději či zklamání. V ní se projevuje povaha lidu, byť i podstatně stejná, přece krajově tak svérázná.

My, bohoslovci se v seminářích připravujeme na to, abychom se dali lidu, abychom s ním cítili, abychom mu byli věrni za všech okolností, abychom mu radili, jej těšili v starostech a útrapách. Když jsme si dali za vzor ony dva velikány, tedy jdeme za nimi cele, po každé stránce. Milujme, co oni milovali! Sušil miloval lid a proto se zajímal o jeho zvyky, kroje a písně. Tatička Stojana si vždy nejlépe představím, jak je obklopen prostým lidem. Kroje lidu Stojan miloval, ony tvoří vždy jeho čestnou stráž.

Řekl jsem, že široké vrstvy lidové se zajímají o tuto prastarou národní kulturu, ale zdá se mi – a z toho mám velkou obavu – že je to jen móda dnešní doby, bez hlubšího podkladu. Vedoucím národopisných podniků je mnohdy jedno, je-li ten který kraj pravý či nějaká zřůda, směs venkova a města. To je ta bolavá stránka mnohých našich národopisných výstav, které dnes vyrůstají jako houby po dešti.

Byl jsem před nedávnem též na jedné národopisné výstavě, jež měla velkou reklamu. Na první pohled bylo vidět, že vedoucím dala mnoho práce. Ale přesto pozornějšímu návštěvníkovi nemohla ujít opět ona česká nedůslednost, jež se snad pomalu stane i příslovecnou. Bylo tedy na té výstavě hodně krajů z celé Moravy, nejvíce ze Slovácka. Ale vedoucí si nedali na tom záležet, aby si pozvali lidi z toho kraje, kteří by jim ty kroje upravili tak, aby ná-

zvali lidi z toho kraje, kteří by jim ty kroje upravili tak, aby návštěvníka znajícího dobře ten kraj přímo neurážely. Myslím, že bylo nanejvýš nevhodné – i když to snad byl východ z nouze, obléci model z výkladní skříně do slováckého kroje a při tom ponechat žluté punčochy a lakovky. To je urážlivé. Chceme-li širokým vrstvám podat obraz kroje, tedy nesmíme připustit, aby si s výstavy odnášeli mylný názor. Promysleme věc do důsledků a poznáme, že to není žádná maličkost. A šátek měla ona Slovačka neméně nepěkně uvázaný. Pak dále: hned u vchodu byla jedna fotografie mládence a dívky v pěkném kroji. Ale jak si vysvětlit ony náramkové hodinky na ruce dívky. Byl to při nejmenším nějaký snímek z filmu. Neviděl jsem totiž slovácké dívky, které by chodily v kroji a na rukou nosily náramkové hodinky.

To vše jen tak mimochodem.

Co bylo účelem mých řádků? Vzbuditi mezi bohoslovci zájem o naši *pravou* národní kulturu, která nás přivede blíže k našemu lidu, k jeho duši. Chci rozvířiti tuto otázku i v našich kruzích, když na všech stranách se o ni jeví zájem laiků, zatím co my skládáme umělecké básně, jimiž se nedostaneme k srdci lidu. Stále mi znějí slova homilie sv. Augustina z Popeleční středy, jež zdá se, že platí i na tomto poli: ...ne foris quaerentes mercedem, huic saeculo conformemur.

–ař, Olomouc.

Tání

Tichý pláč zazněl z okapů
i v příkopách na poli;
to černými slzami nad bílou
marností rozplakal se sníh,
že slunce jak zloděj tajný jej krade
stínům, z úkrytů posledních
a ještě se směje: Vždyť nevděk
i drsnou zimu zabolí.

Vzduch silný od jihu novou píseň
si zpíval,
že brzy přinese hájům první
sněženky darem.
Lidé si v něm říkají – ba je už
cítiti jarem –
a starostlivě dodají – jen aby
na horách netálo náhle
a nepřišel přívál.

Ze sna se vzbudila řeka.
Poslední útěchy odkvetlé zimy
s temnými povzdechy unáší,
vzlykne si v tvrdém náručí břehů
a zase spěchá do dále... neví,
že ztrácí žárlivě střezenu něhu,
že zůstane sama – zádumčivá – jen
s úsměvy oblaků nevrácenými.

Kreslil: A. T., Olomouc.

Archiv Musea.

J. Z., Olomouc.

Království nebeské – Církev svatá

Velmi častým slovem v evangeliu je „království Boží“ a „království nebeské.“ V základní bohovědě si dokazujeme, že Spasitel výrazem „království nebeské“ označoval svatou Církev. Důkaz se vyvozuje ze slov, jež řekl Spasitel apoštolu Petrovi, když jej slavnostně prohlásil za syna Božího: „I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš

na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mt. 16, 18-19). Zde Pán Ježíš staví proti sobě dva naprosto totožné pojmy: Církev a království nebeské. Proto nemůže tímto nebeským královstvím mysliti něco jiného než Církev svatou. Z toho také vyplývá, že platí o Církvi všechno, co Pán Ježíš řekl o království nebeském.

Tento důkaz je pevný a nic jej nemůže zviklati. Bylo by však smutné, kdybychom nedovedli dokázat identitu království nebeského a Církve ještě jiným způsobem. Myslím zde na ono známé podobenství o desíti pannách, k nimž Spasitel království nebeské přirovnal. Sv. Matouš (25, 1-12) nám zachoval slova Pána Ježíše, který blízko před svou smrtí řekl: „Tehdy podobno bude království nebeské desíti pannám, které si vzaly lampy a vyšly naproti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných.“

Důkaz nemusíme vésti sami; učinil to před námi jeden z největších papežů dějin – svatý Řehoř Veliký. Vykládaje toto místo praví: „Nejdříve jest však třeba zjistit, co to je ono království nebeské a proč se přirovnává k desíti pannám, které jsou nazývány jednak pannami pošetilými a jednak opatrnými. Poněvadž je známo, že do království nebeského nevejde žádný ze zavržených, proč je přirovnáváno také pannám pošetilým? Avšak musíme si uvědomit, že v Písmě svatém je často královstvím nebeským míněna současná Církev na zemi. O tomtéž (království) mluví Pán na jiném místě: „Syn člověka pošle anděly své, i seberou z království jeho všechna

Museum Brno.

Archiv Musea.

Pius XII.

pohoršení" (Mt. 13, 41). Neboť v tom blaženém království, jež oplývá svrchovaným pokojem, nebudou mít místa žádná pohoršení, poněvadž budou sebrána" (Hom. 12 in Ev., č. 1).

Svatý Řehoř tedy velmi přesvědčivě ukazuje, že i zde je královstvím nebeským míněna Církev. Neboť kdybychom brali slova „království nebeské" v plném slova smyslu jakožto posmrtnou a věčnou blaženost v nebi, pak bychom si nevysvětlili, proč Spasitel tuto věčnou blaženost přirovnává k pošetilým pannám, které jsou z ní přece vyloučeny. Je to tedy svatá Církev, kterou zde náš Spasitel vším právem srovnává s pěti pannami pošetilými a pěti moudrými. V Církvi totiž, v tom království Božím na zemi, jsou dobří i zlí, jsou jak budoucí občané nebeští, tak budoucí obyvatelé místa muk. Tím jsme zároveň vyvrátili nedoložený výmysl protestantů, že pravou Církev tvoří jenom vyvolení, kteří přijdou do nebe, ať dělají, co jim napadne. Zde máme jasně a průkazně doloženo, že v pravé Církvi žijí vedle sebe lidé pošetilí s moudrými, stejně jako do rybářské sítě se zapletou ryby dobré i nepotřebné.

Říci tedy: Podobno jest království nebeské pěti pannám pošetilým a pěti pannám opatrným, jest stejné jako: *Podobna jest Církev desíti pannám, z nichž bylo pět pošetilých a pět opatrných.*

Juda Tadeáš Štastný OFM., Praha.

Bloudění

Gotické pilíře spínají ruce,
oltářů zlatý svit pobožně skloněn,
lavice v přítmi se ospale modlí –
na kůru šveholí staletý chorál –
noty se míhají po stráních prachu
ryjíce bolesti, bídě a smutku
modlitbou v kamene poli útěchy brázdu ...
Poutníku, proč se do šera stínu
pilíře ukrývá pobledlý zrak,
modlíš se také, či do dále zříš,
poutníku na zbožnost ticha?
Smích chrysantém a zarudlý jirín pláč
nevábí tebe v ledové objetí
a v mrazivý pohledět nemocných dech.
Ticho a klid nabluchlých varhan choru
modlitbu unáší po stínech k světlu,
tajemným řážencem, hedvábnou stuhou
svazuje staletím vyhublé prsty,
smutně se chvějí rty strnulých světců,
studené oko marně do vůkol plá,
marně mohutná paže ke světlu zve ...
Poutníku, cizínče, ledové kry,
do šera stínu pilířů hledíš,
radosti světla bys nepatřil v tvář,
na zbožnost ticha tupě se díváš?
Smích chrysantém a zarudlý jirín pláč
zpívá ti arii chladnou a smutnou,
radost a naděje za světlem kráčí.

J. J. Novák, Praha.

Imago Diui Venceſlai Martyris.

INDIGETES INTER MORAVOS VT
PRIMVS HABERIS.
HAEC TVA SIC PRECIBVS TEMPLA
PATRESQVE FOVE.

Museum Brno.

Benedi-
Archiv Musea.

Moravská agenda z roku 1486

Agenda secundum veram Rubricam Olomucensis ecclesie: in inclita Ciuitate Brunna Impressa: feliciter finit: Anno salutis Millesimoquadringentesimo octuagesimo sexto:

Die Septima mensis Octobris.

Tak zní explicit první moravské agendy. Je to první kniha, která vyšla v Brně z tiskařského lisu. Bylo to 14 let před koncem období inkunábulí. Agendu, chovanou v ústavní knihovně brněnského alumnátu, měl dvakrát ve svých rukou knihařský mistr. Desky má dřevěné

s přeskou a hřbet kožený. Formát je 14×19 cm. Obsahuje dvanáct 16tistránkových archů, z nichž poslední má 24 stran textu. Tisk je dvoubarevný a litery dvojí velikosti. Noty, jako u všech inkunábulí, jsou psány ručně a mnohdy úplně chybí. Rovněž tak iniciálky.

Srovnáme-li tuto nejstarší moravskou agendu s agendou českou,*) objeví se nám agenda moravská skoro popelkou. Obě vznikly ve století, které vidělo krev českých mučedníků doby husitské a bludy Jednoty bratrské. V době tisku byla Morava odtržena od Čech a připojena k Uhrám. Metodějův biskupský stolec byl řadu let osiřelý. Proto kapitula olomoucká nemohla pomýšlet na nějaké bibliofilské vydání a musela se spokojit s knihou, která by byla laciná a při tom obsahovala nejpotřebnější liturgické texty. I tak je kniha pěknou ukázkou tiskařského umění. Při jejím čtení nezjeví se nám liturgie oné doby v celé své pestrosti a kráse, protože chybí většina rubrik, které musel kněz znáti zpaměti. Je zřejmě určena pro potřebu farností mimo biskupské město, třeba i v ní probleskuje slavná liturgie dómská. Naproti tomu agenda pražská je výhradně určena velechrámu sv. Víta v královském městě Praze. Venkovští faráři v Čechách měli pak možnost ukázat svůj liturgický um, aby si vše harmonicky upravili v ladný celek dle svých místních možností. Textově se obě agendy liší někdy jen nepatrnými varianty, jindy zas zcela různými modlitbami.

*) Viz: Podlaha: Nejstarší tištěný rituál pražský z roku 1496, ČKD 1901-3.

Řekl jsem, že moravská agenda obsahuje nejnужnější liturgické formuláře. Přihlédněme blíže aspoň k některým z nich.

Protože inkunábule nemají titulní list, jest název knihy na prvních řádcích na začátku. V naší agendě pak přechází hned v titul prvního formuláře: *In nomine sancte et indiuidue trinitatis: Amen. Incipit agenda secundum chorum Olomucensem: Et primo benedictio Salis et Aque dominicis diebus per circulum anni.* Potom následuje rítus křestní. Zajímavý je hned první formulář, jenž má název *De pueris, de quibus dubium est, an baptizati fuerint.* Měli býti křtěni takto: *Si baptizatus es, ego te non baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo...* a následuje obvyklá formule křestní. Ohmatané a zažloutlé stránky nasvědčují, jak často bylo agendy při křtu používáno. Rítus křestní má různé formuláře pro hochy a děvčata, tak jako i pražská agenda. Otázky, které kladl kněz kmotrům, jsou připsány v českém překladu na okraji listu. Uvádím aspoň jednu: *Wierzyss y w Ducha Swateho Swatu Cyrkew Obecznu swatych obcowani hrzychow odpusstieny tiela zmrtwych wzkrzyseny y ziwot wieczny.*

Další formulář je *Ordo ad visitandum infirmum.* O tom, co se pod tímto titulem kryje, mohli bychom býti v nejistotě. I v nynějším Římském rituálu nalezneme tento titul. V naší agendě však má zcela jiný obsah. Slova o mazání sv. oleji nás poučí, že jde o zaopatřování, ne o návštěvu nemocného. Pražská agenda má k tomu tituly dva: *Ordo ad visitandum infirmos per sacerdotem, et dumtaxat ad benedicendum ipsos* – a – *De infirmis cum sacra unctione per sacerdotem visitandis.* Dle moravské agendy se modlil kněz nejprve 7 kajících žalmů a litanie ke všem svatým. Pak po modlitbě *Domine Deus, qui per Apostolum tuum,* (která se nyní modlí až po mazání), udílel sv. pomazání. Litanie má mimo jiné i tyto invokace: *Sancte vite, S. wenceslae, S. adalberte, S. mauritii, S. cristine, S. ludmilla, ora pro eo.* Titul *Ad introducendam sponsam post nuptias* vyskytuje se ve všech dalších moravských agendách, až mizí r. 1873. Na některých místech dodnes dávají si lidé svítit na svátek sv. Jana Evang. víno. Formulář k tomu má již naše první tištěná agenda. V jedné oraci na hromnice jsou opět vypočítáváni patroni diecese: *... qui locum istum in honore sanctorum apostolorum petri et pauli: martirum: confessorum tuorum wenceslai viti adalberti cristini cum fratribus: procopii cirilli et metodii: sancte ludmille sancte cordule consecrasti...*

Jak dramaticky dovedl středověk liturgii předváděti, ukazuje nám antifona, která je nyní na Květnou neděli v nešporách ad Magnificat. V 15. a ještě i 16. století ji zpívali při průvodu po svěcení palem. Děj byl tento: *Officians procumbat ante crucem* (agenda z r. 1587 praví: *toto corpore se prosternat*): *Alter sacerdos percuciat ipsum cum palma ter: cum moderamine cantando.* „Scriptum est enim percutiam pastorem.“ Sbor odpovídá: „Et dispergentur oues gregis.“ *Officians:* „Postquam autem surrexero precedam vos in galileam.“ *Chorus finit:* „Ibi me videbitis dicit dominus.“ To se opakovalo třikrát. Potom se *officians* pozvedl na kolena (agenda z r. 1587) a

za pomoci jiného kněze držel kříž a zpíval: O crux aue spes vnica. Sbor pokračoval: hoc passionis tempore: auge piis iustitiam reisque dona veniam...

Poslední titul hlásá svými 8 řádky proslavenost svého původce: Coniurationes contra tempestatem aeris edite et confirmate per venerabilem ac egregium patrem Johannem de Capistrano sedis apostolice de latere legatum: Inquisitorem heretice prauitatis doctorem eximium: Qui verbum dei per terras Almanie seminavit magnifice. Sub anno domini 1445.

Naše agenda sloužila svým majitelům hodně dlouho. Až teprve po koncilu tridentském vydal horlivý biskup Stanislav Pawlowski r. 1585 (Cracoviae) první díl své opravdu skvostné agendy, která v hojně míře nahradila to, co chybělo v agendě první.

František Kusala, Brno.

„Žízním...“

zaznělo slabě ze rtů trpícího Krista. V moři utrpení a v předtuše blízkého konce své životní pouti proběhl Mu před zrakem celý Jeho pozemský život: duchovní boj s farisei a otevřené rozhovory s prostým palestinským lidem, Jeho kázání a zázraky, jimiž potvrzoval pravdivost svých slov. Viděl užítky své práce, ale viděl i marnost své námahy.

Celý život žíznil, toužil a snažil se získat co nejvíce duší a zachrániti je pro věčnost. Pro ně přišel a jim se dal: a vše obětoval, aby je získal.

A lid? --- S takovou láskou Ho přijal, že dnes visí na kříží a volá: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“

Hrstka apoštolů jde ve šlépějích Ukřižovaného. Jeho „žízním“ je pudí, posiluje a vede. Celý svět by rádi získali, aby uhasili Jeho žízeň.

A lid? --- Ukřižoval je hlavou dolů, stal je, vhodil do vařících kotlů, přerezal pilou, ubil kyjem.

Nové a nové proudy kněží a misionářů, vycházeli do světa pokračovat v díle apoštolů. Vše obětovali, co měli a co mohli míti, jen aby svět získali.

A lid? --- Za dobro, jež přinášeli, se jim vysmál, poplival je, vsadil do žalářů a čtvrtil na popravištích. Lesy křížů a šibenic zdobily města.

„Žízním...“ umírajícího Krista přeneslo se staletími. Bylo umlčováno a ono ještě více proráželo. Ba našlo ohlas v mnoha srdcích, která ve chvílích spojení s Ním - Ukřižovaným snažila se zmírniti žár Jeho žízně - smírem.

Smír není jen konat co musím či mám. Smír je dávání z přebytku lásky.

Šimon Zuska OFM., Praha.

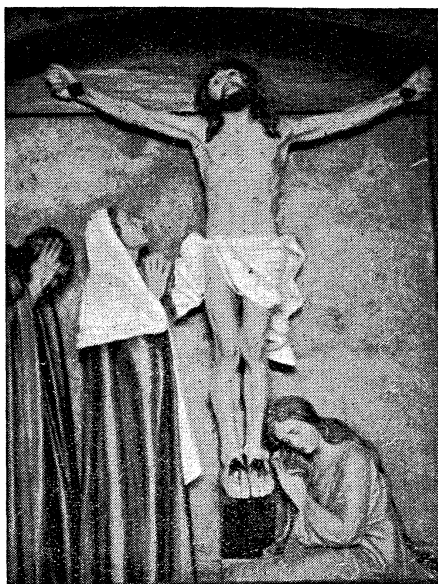

Foto: Edy Koukal, Brno. Archiv Musea.

Zlomky velkopáteční

*Šli jsme ke třetí hodině
a viděli jsme svět, to pole Hakeldama,
jež neslo znova na klíně
bolestných pokoření drama:*

*Šli lidé nevěšmaví, své lásky hrobařící,
již nahradili svaté jméno Ježíš
znamením vzpoury, jménem Barabáš,
nikdo se neodvážil jdoucím říci:
Hle, na Golgotě umřel Kristus váš,
umřel vám Pán, dle jehož plánů
stavíte v budoucnost bledost svých
vzdušných stanů!*

*

*Byl čas, posetý ranami i obloha, obraz všech těžkých ran,
šla trpká smrt, ó slepí, kolem vás, šla bez pohřebních hran.
Dnes jdete po stopách, vtisknutých Bohem do prachu cest
zda dovedete číst jich jasný palimpsest?*

*Přilivý výkřiků lidských, stržených v úzkost země
dozněly: Sklonil Bůh v mlčení hlavu a propasti mluvily temně,
mluvily hroby vanutím divných slov, vzkříšením spravedlivých,
přes pole jarní táhla a volala v sluch živých:
Jak chcete mít život bez trnů
když král váš má trnovou korunu?*

*

*Jsou tváře utrpení, jsou stejné, divně stejné,
a podobny jsou tomu,
jenž nikým nepozván prochází všechny dveře,
jenž ochotně všech kříže na se bere,
jenž žehná ulicím měst, jenž žehná každému domu,
jenž tich jde kolem vás jak svatý záblesk v oku
a dlaň k vám natáhne na prahu vašich vil.*

*Hle, dnes se chud a nah k veřejím postavil.
Na prahu škol a úřadoven se zlomil Jeho stín,
ač odsouzen byl střepinovým soudem vašich pohledů
a na Golgotě v oběti krvi své tělo přezehnal.
Když na pahorku vašich dnů Bůh věčný umíral,
zda nové zemětřesení tu přešlo bez trhlin
ve vašich srdcích? Kdo spravedlivý z jejich hrobů vstal?*

*Jsme od věčnosti rouškou Veroniky,
nestrhnem podobu Krista, jenž oděn byl jen v krev a důtek ostrý švih,
nestrhnem podobu Bolesti, podobu Utrpení
vloženou v dědictví nám a na dno všeho chtění.*

*

*Poklesls cestou svou v tvář koňských kopyt,
však kdybys s křížem na dno propasti klesl,
zůstaneš Bohem našim,
ty, Bože neuznaný, Ty, Bože vítězný!
Hle, třetí hodina a kalich není dopit,
u kříže zřítí je keř křečovitě sepiatých rukou,
kalichy našich dlaní přetékají tvou mukou.*

*

*Oděni v chudý šat svého člověčenství
před Tebe vstupujem o Pátcích velikých,
oděni Tebou, jdeme ve věčná jejich členství
až dozrajeme, bílé zrno v žních.*

*

*Doznělo váhání smrti, umlkla slova
„Bože, můj”.
Leč teprve pak až přijdeš znova,
teprve tehdy dozní: Ukřižuj!*

Jan Bárta, Brno.

Svítání

Mizí noc. Na východním nebi blednou zářící hvězdy rozseté jako diamanty po klenbě nebeské. Hasne i stříbrná zář měsíce, rozlévající se po tiché krajině. Úzký pruh červánků lemuje obzor nad temnými vrcholky hor. Nad lesy ještě kol a kol jako lehká mlha bloudí sen. Modravé páry vonných lesů stoupají v růžové nebe, zbarvené ranními červánky. Posvátné ticho dosud vládne nad mlčícím městem. Po hvězdné noci v růžových červánkách vstává den. Přízrak tmy mizí za rudou oponou. Svítá. Probouzí se nový den a s ním nový život. Jen poněkud ožívuje příroda z hlubokého spánku. Chladný dech jitra provívá ulicemi. Tu a tam vystupují ze štíhlých komínů kučeravé obláčky šedého dýmu. Tedy i lidé již bdí... První paprsky slunka vesele vyskočily z úkrytu a ozářily kraj. První zvědi blížícího se jara? Bělostná pokrývka sněhová neodolává teplé záři slunce. Mizí sníh a s ním poesie zimních krás. Totam tajemné kouzlo zimy; již přemoženo její panství a nová doba nastává. Pod jasnými paprsky jásá příroda a vše živé naplněno radostnou náladou. Blankytná modř oblohy se odráží od obnažené přírody. Tajemná předtucha plní naši hrud – předtucha něčeho krásného – jara, jež v dále dosud jest a přec se blíží v kráse úchvatné.

F. V., České Budějovice.

...duha svítí nad včerejškem

Žluté světlo pouličních lamp mdle proráželo večerní mlhou a vítr dotěrně se prodírající do ticha zabořenými ulicemi vraždil idylu potulky v jarním večeru, když Žak si vyhrnoval límec svrchníku před dveřmi s tabulkou Příchod k jevišti a zauvažoval o směru prvních kroků. Ale protože jsou večery a chvíle, kdy všechny cesty jsou stejně bezvýznamné – dal se do chůze tak docela lhostejně – kam – a kdy dojde, neboť neměl naspěch a nechtěl snad ani nikam dojít.

„Tvoje tvář, Žaku, tvoje čelo je zpocené, tvoje oči svítí nebývalým zrcadlem – a vůbec – připadáš mi celý dolekaný, jakoby se stalo něco hrozného, Žaku, něco hrozného! Čtyřramenná plynovka na rohu před Belvederem svítí i v této nakynuté mlze rozkošně – ale ty jako by sis toho, Žaku, vůbec nevšímal – a přece jsi se rád vždýcky do ní díval – víš, tenkrát ještě – – (Ty mansardy v ostrých štítech vypadají vedle sebe jako kuřata na bidle – jejich matně svítící okna zní šeptem křehké důvěrnosti, jak jsi krásný, živote, který jsi se v nich usídlil!) – – neodvážil jsi se ani pomyslet, že by tě někdy mohla slavit Paříž a že by ti mohl tleskat Řím – – (Ztratí-li se náhle vítr někde v uličkách, pak je to vždy jen na malou chvíli, to si vždy jen tak někde oddechne k novým honičkám).

– – bezejmenný sborista, vracíval jsi se zrovna tak – kolem Belvederu stejně tak sám, jen s vírou v sebe a své zítřky. Všude kolem tebe byl život, hodně života a ty jsi se chystal urvat mu velký kus. Už jsi měl dýku v ruce, když ale potom najednou, tak docela najednou – –

„Nač mi to vlastně všechno povídáš, copak to nevím, copak to nevím dnes, kdy se tolik let snažím k tomu všemu obrátit se zády?“

„Snad máš pravdu, ale na Marylu jsi nechtěl nikdy zapomenout – a nezapomeň! Vždyť co je vlastně ten tvůj život? Přece taky pro něco žiješ, Žaku, taky pro něco – – Vid', dovede někdy život ale překvapit! Už jsi měl přece dýku v ruce, když ale potom najednou, tak docela najednou – –

„Zase mi chceš připomínat toho ulízaného hejska.

„Ale vždyť poslední dobou jsi tak mnoho na něho, na toho, jak říkáš ulízaného hejska, myslel a dnes, myslím máš víc důvodů myslet na toho druhého, dnes, kdy – –

„Mlč, prosím!

– – dnes, kdy jsi ho – –

„Prosím tě, mlč!

„Slabým je třeba odklízet klacky z cesty a někdy těmito klacky jsou lidé...

Od Belvederu vedou dvě cesty – Hlavní třída a kamsi do labyrintu staré čtvrti vede rozbitá ulička, ta, kterou se dal Žak; nerozhodovala tma, kaluže... docela lhostejně octl se v ní a lhostejně teď šmátrá kupředu – bez zájmu kam – kdy dojde, vždyť nemá naspěch a snad ani nechce nikam dojít.

Pamatuješ si, Žaku --

„Už zase začínáš --

-- když tenkrát už bylo všem jasné, že máš z čeho růst, že máš z čeho stát se velkým, když tenkrát v totéž jsi věřil u ní, tenkrát tě ani nenapadlo, že by dům tvého lidského snu, postavený na tvé víře v zítřky se tak nenadále sesul --

„Tenkrát jsem se vyhrabal z pod trosek, abych...

-- přišlo to, co přijít mělo.

„Stal jsem se slavným

-- protože jsi byl --

Ta noc ale opravdu nemá nic společného s jarem. Límec vysoko vytažený, ramena do sebe, ruce přilepeny k tělu -- úporně zavrtané do kapes! To přec není chodec jarní noci.

„Co tím chceš říct: silný, naprosto ti nerozumím...

-- přece, když tenkrát ten hejsek Pedro dohnal Marylu k smrti -- kdesi prudce zazvonilo a Žak, děsně vyplašen, učinil zmatený pohyb, zahlédl ruku na tahacím zvonku a v zápětí vrzla vrata. Stál jako opářen, ale v tom se odněkud ozvala harmonika a ta řeč krčmy vrátila mu předešlou špetku klidu.

-- nemyslíš, Žaku, že život člověka je někdy jako ta ulička? jdeš... šouráš se tmou, nevíš kam, nevíš vůbec proč a ani se na to neptáš, občas jen hlavu zvedneš a díváš se, nesvítí-li odněkud světlo.

Mizerná jarní noc měnila se pomalu v mizerné jarní jitro. Podle úbytku tmy bys to nepoznal, jen roznašeči prvních vydání denních listů jsou za takových okolností nápovědí blízkého dne. Jeden z nich hrbáč s vypoulenýma očima a převislým spodním rtem potkal Žaka přicházejícího k Hlavní třídě a naučenou přirozeností zabreptl své: nóoviny a s dávkou samozřejmosti strkal mu na tříkrát přeložené číslo. Noviny v ruce Žakově ho znovu vrhly do včerejších osudových hodin. Konečně ví, na čem je, tedy přece zbytečně jsem ho zakřikoval -- zbytečně, a už ho... už ho... a kamelot, tupě čekající na svou minci hledí vyjeven za vrávorajícím člověkem -- něco brblá, pak zvedá ze země rozházené číslo, zahledí se do papíru...
VRAŽDA...

Neobyčejně vzrušující večer při včerejším představení opery Carmen!

Událost v pamětech divadla zcela neslýchaná, udála se při včerejším představení opery Carmen, kdy ve třetím jednání po čtvrtém výstupu nastala na jevišti herecká pauza vysvětlená brzy nato vraždou, spáchanou na představiteli Escamila. Vrah využil nanejvýš rafinovaným způsobem situace hry a v okamžiku, kdy don José střílí ze svého úkrytu do protějšího zákulisí na přicházejícího Escamila, vypálil vrah -- podobně ukryt -- dobře vedenou ránu na téhož. Nastalého zmatku v pravém křídle zákulisí vrah využil a zmizel. Na místo přivolaný lékař mohl konstatovati jen smrt. Pátrání po pachateli, ihned zahájené, usnadňuje řada stop na místě činu zanechaných a povaha osobního poměru k jistým osobám divadelního světa.

Co vidíš na té vodě, Žaku, do níž se díváš svalený na zábradlí...

Nemyslíš, že taková řeka je někdy jako život člověka... hluboká, záhadná, má svoje určení, má svůj cíl – a přece nevíš, kam spěje – díváš se na ni, víš, že na jejím dně je mnoho věcí, ale nevidíš z toho všeho nic. Co byl tvůj život, Žaku, co byl od té chvíle, kdy jsi pochopil, že na stránku Má dáti už nemáš co psát... Maryla odešla navždy a vzala sebou tvé výpočty o životě. A na chvíli jsi pak neměl proč žít... Pak vstoupilo do tvého života její dítě a ty jsi začal žít, protože žít pro někoho. A řekni, zdali by někdy bez něho přišla Paříž?---

Tvůj čas se zastavil, její rostl. A jednoho dne jsi shledal, že Maryla je úžasně podobná své matce! Brzy jsi ztratil úplně míru rozdílu a... to už jsi miloval. Ne však pro sebe už – A ten někdo jiný přišel. Luděk začíná tam, kde jsi začínal ty – a má z čeho růst, má z čeho stát se velkým a Maryla vedle něho... a jednou je bude slavit a bude jim tleskat ---

Co vidíš, Žaku, na té vodě... Kdyby teď po ni plul kus novin – mohl by to být tvůj celý život! Na místě, kde tisíce večerů jsi tvořil, jeden večer --

„Jsem vraždil.

-- aby někdo mohl bezpečně žít a abys ty --

„Abych já...

abys ty – zítra – dnes – snad už dnes – četls přece – pamatuješ se – mnoho stop – poměr zavražděného k jistým – k jisté osobě ---

--- abys zítra – dnes – snad už dnes – Žaku! Víš, co se může stát -- snad už dnes – víš, co se teď stane?!

„Teď --- teď se už nemůže vůbec nic stát, vždyť...

Ano, svítí... ale na tebe vrhá stín a neunikneš mu i kdyby duha shasla. Žaku, pamatuješ -- rozlámaná ulička – tenkrát po vraždě – najednou zazvonilo a pak vrzla vrata... to byla fortuna, Žaku!

Jsou zajatci světské spravedlnosti a jsou zajatci milosti Boží... Aspoň tou druhou dej se zajmout, vždyť jaká je to duha, když vrhá stín! Zabij ho, smaž ho světlem z vyznání.

Míjíš Belveder --- nezastavuj se pod čtyřramennou plynovkou, nevyšmej si divadelního návěstí – Maryla zpívá dnes Micaelu, ale dnes nejde o Micaelu, zítra zpívá Desdemonu, ale naprosto nezáleží na Desdemoně, brzy bude zpívat Gildu, pak Markétku, Santu, Mussettu a nevím, koho ještě bude zpívat, co bude slavit, čemu bude tleskat --- a duha, prokletá stínem bude svítit na to všechno -----

„Delictum meum cognitum tibi feci
et iniustitiam meam non abscondi.

To jsi už docela blízko fortuně... ještě zazvonit... gratuluji, Žaku, gra – tu – lu – ji --

Gala Lev, Olomouc.

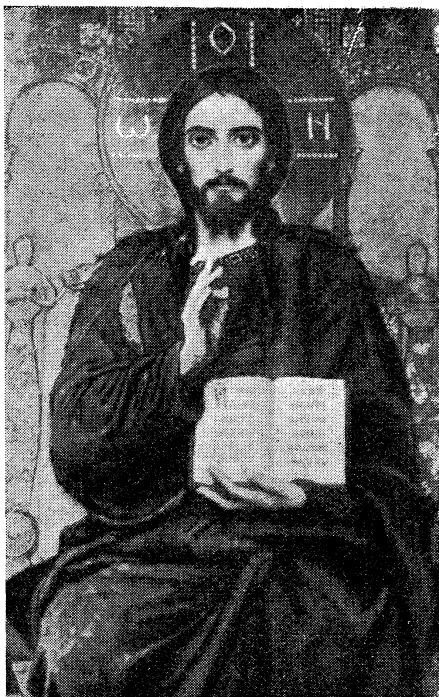
Pokoj vám

Zahoří sníh a větry dechem rozvázané
koruny rozvlají
do oblak parou sehnanych nad
zavodněná údolí. Zaúpi jez
Klín proježděných cest ční deštěm
děravý i zkornatělý led
perliky úderů a slunce zazvoní
a jarní mrazy povolí.
Cesty už vyschly z bláta vin.
Tu mlýnek rytmy počítá
a v letu bosé nožky trávník pohladí
i kvítek vláhou prosáklý
na dvorku píšťal reje naladí
a věnce čelu jasněmu
Do oken třeskl křídlem let.
Otevřte dvory vlaštovkám!

To ptáci táhnou nad hlavou
a nová pověst z krajin za mořem

A když Noc zatmí nad zemí
už nikdo v poli nezůstal
Jim zvedla půlnoc pochodeň.
Šli, bílá roucha beráneků
a dívali se jedni do oken,
v nichž nepálili vůně svíc
a píseň pěli děkovnou a pozvedali
z palem jeden kříž
On kráčel uprostřed a nesl sám,
když tíhou žáru klesali
Dospěli na vrchol. Je zdraví ranní klekání.
Po noci bývá Den a zlato očí zatopí
a sláva srdce celuje.
Až půjdou jitra ku horám
já pozdravení Slunci dám.

Hrob bude jasný bleskem zjevení
a ústa řeknou Pokoj vám.

Museum Brno.

Archiv Musea.

Vasněcov: Kristus.

Metoděj Baldík, Brno.

Myšlenky

Letoší rok je pro nás katolíky zvlášť významný. Vždyť v květnu bude tomu 50 let, co papež Lev XIII., pseudomalachiášovým prorocstvím zvaný „světlo s nebe“, vydal encykliku „Rerum novarum“. A před 10 roky vydal Pius XI. – „Neochvějná víra“ – encykliku „Quadragesimo anno“. Dvě nejslavnější encykliky z té velké řady papežských projevů o sociální otázce.

Spravedlnost a láska. Dva požadavky, tak zdůrazněné těmito encyklikami. Spravedlnost a láska – to jsou dva pevné podstavce, na nichž může být vybudován klidný život společnosti. Jen na nich!

Bez nich nedá Bůh své požehnání, bez nich marné lidské namáhání. Otázka sociální vůbec, především pak otázka dělnická, může být vyřešena jen na základě spravedlnosti a lásky.

Většina spravedlivých požadavků dělnictva byla splněna. Uznává se význam dělníkův pro společnost a pro národ. Zato méně je chápán druhý požadavek – láska. I při naprosté spravedlnosti zbývá pro lásku velké pole. Spravedlnost je sice kostrou společenského řádu, ale láska je jeho duší. Spravedlnost je někdy tvrdá, proto její hroty musí mírnit láska. Láska k bližním, láska k chudým...

„Miláčkové, milujme se vespolek, neboť láska je z Boha“, tak nás vybízí sv. Jan – apoštol lásky (I. Jan 4, 7.) Chudí – to jsou také naši bližní. Oni především potřebují naši pomoci, pro tělo i pro duši. Zde platí slova téhož apoštola: „Dítky nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a vpravdě“. (I. Jan 3, 18.)

Bylo stále dosti bratří, na něž se zapomínalo... Periferie. Mělo to slovo pro mnohého hanlivý příděch a skupiny bídých chatrčí a špinavých dětí těžko lákaly náš krasocit. Ale jsou to bratři – a mají nesmrtelnou duši. I je měl Kristus Pán na mysli, když posílal učedníky do celého světa, i za ně se modlil při poslední večeři, i za ně umíral na kříži... Běžte do celého světa... Kdo k nim půjde?

Že jsou zlí ti lidé? Ne, nejsou. Jsou jen trochu jinačí. Snad je mnohdy u nich tvrdá a hrubá skořápka. Ale dá se otevřít – láskou, účinnou láskou. Snad se mnohdy dívají nedůvěřivě, brzo však vycítí, kdo jde mezi ně z lásky k nim. A láska otevře jejich srdce, abyste mohli léčit jejich duši. Ovšem, že tohoto léčení potřebují ještě víc než pomoci pro tělo. Není divu. Kostel daleko a i kdyby byl blízko, pak do něho nejdou, byli zpracováni nepřátelskými hesly: Církev je zřízení kapitalismu a pomáhá držet dělníky v otroctví. Předsudky jim zavřely kostel. Ale tyto předsudky se rychle rozplynou, uvidí-li, že kněz jde k nim s láskou, uvidí-li, že kněz je jediným nezištným jejich přítelem.

Chudý člověk, dělník v nejistém postavení, proletář, cítil se vydeděncem lidské společnosti. Bylo to způsobeno nesprávným pojetím, práce, jež v ní vidělo jen břímě, otroctví a nedbá na její etické hodnoty. Proto u nich straší pocit méněcennosti, i když snad jej zakrývají velkými slovy. Uvykli si na pohrdání a jsou dojatí, ukáže-li jim „někdo lepší“, „někdo studovaný“ porozumění a lásku, ukáže-li jim, že se za ně nestydí.

Že si ti lidé nedovedou vážit dobrodiní? Snad to někdy nedají najevo, dělají, jako by jim to patřilo, co jim dáte. Nesudte předčasně!

Vžijte se do jejich psychologických stavů a pak omluvíte i to, že s těmi rozbitými domky tak nápadně kontrastuje poměrně značný počet antén. Zde je ovšem třeba výchovy.

Že je tam mnoho lidí mimo Církev? Pochopitelně. Církev je pro ně pojmem příliš abstraktním, u nich rozhodují vlastnosti a osobnost kněze. Kněze neviděli a podlehli proticírkevní agitaci. Zas jen kněz je získá pro Církev. „Ten to s námi myslí dobře“ – takové vysvědčení, dané knězi, je jim cestou ke Kristu a k jeho Církvi.

Kolonie na Novém hřbitově. Stojíme na kraji s dětmi. Kolem nás chodí muži z práce – je sobota odpoledne – a skoro všichni nás zdraví. Je to nezvyklé. Ptáme se proto děti, kdo je učí náboženství. Pochválily svého katechetu, mladého kněze: „A on sem taky chodí“. „A bude nám taky ukazovat obrázky“.

Vic takových kněží a pak i chudina, pak i odcizené naše dělnictvo poskytne Kristu bohatou žej...

Že je tam hodně lidí mrtvých pro Církev? To máte pravdu. Bída mravní je značná a je tam nejlépe vidět, jak bída hmotná jde ruku v ruce s bídou mravní. Je celkem stejné, zda bída hmotná je příčinou bíd mravní nebo naopak.

Náboženská nevědomost, nevěra. Divoká manželství. Dospívající mládež na scestí. Děti bez dohledu – rodiče na to nemají čas.

Maličké lidské obydlí. (Jsme ve 20. stol., v době tolik vychvalovaného pokroku). Domeček s jedinou místností asi 2·5 krát 2·5 m. U „kanónku“ sedí na lavici stařenka a ohřívá si polévku, kterou dostala od kohosi. Chudinka, ani chodit nemůže; spadla se skály, když tam byla na proutí. Dělá z něho různé ozdobné předměty a tím si vydělává. Má velké bolesti a nemůže v noci spát. Modlí se tedy různec. Modlí se za všechny dobrodince i nepřátele, modlí se za kluky, kteří jí prakem ustřelili kus ucha, modlí se i za syna a snachu, kteří ji nechťejí dát ani kousek uhlí a čekají jen na její smrt...

„Čti otce svého i matku svou“... Dobře ještě, že matka se modlí.

Překvapí Vás na periferii, že tam lidé také čtou. A jak rádi. Tak rádi, že čtou všechno, co se jim dostane do rukou. Bohužel, obyčejně jsou to věci Církvi nepřátelské, fisk, který neprospěje duši těchto lidí. Jak mnoho by se tam dalo vykonat dobrou zábavnou četbou, třeba katolickými kalendáři nebo časopisy...

„Jdouce do celého světa, učte všechny národy...“ Jděte tedy a učte všechny národy (Mt. 28, 19). Ano, na každé místo máme nést Krista a jeho zákon lásky. I k dělnictvu a k chudině. Je sice poněkud dražší tato práce pro Krista, neboť nesmi být zavřena ruka tam, kde se mluví o lásce. Ale co z toho. Vždyť jedna zachráněná duše má cenu nekonečnou – a pak, Bůh přece stokrát nahradí to, čeho jsme se zřekli z lásky k Němu, odplatí hojně i to, co věnujem chudým: Půjčuje Hospodinu, kdo nad chudým se smilovává.

Periferie, chudina, dělnictvo. Nivy, na nichž dosud sil a žal člověk-nepřítel. A my jsme mu je přenechávali. Dnes, bohudík, mnozí již pochopili, že Kristus touží i po těchto duších. A vzali pšenici své lásky k duším a šli zasévat. A nezapominají zalévat – modlitbou. Ať jsou to již laici, ať jsou to již sestry, ať již jsou to – a jsou to – kněží. A jdou především k lačným dětským srdcím, v nichž ještě nenarostlo býlí a trní.

Z Kamenné kolonie nás vedou dvě děvčátka, ze třetí a čtvrté třídy obecné. To proto, abychom se nejkratší cestou dostali z kolonie k městu. Co věci Vám poví děti.

„Tak už můžete jít domů, děvčata, tady my už to známe!“ „To nevádí, my s vámi půjdeme až ke kostelu a stavíme se v něm.“ „Je tam nyní svaté požehnání, nebo něco?“ „Ne, my se tam jdeme jen pomodlit.“ „A za koho?“ „No, za maminku, za tatínka, za velebného pána, za sestřičky“... „A za nás“... „A za Vás“.

Šťastné děti, které naučí katecheta se modlit. A šťastný národ, jehož děti se rády modlí. Telefon k Bohu, tak kdosi nazval modlitbu. Modlitbou prosíme o pomoc Boha, bez něhož nemůžeme nic dělati. Lány dělnictva zrají ke žni. Ještě je třeba modliteb, moře modliteb. Aby Bůh dal těmto znaveným duším milost a své požehnání těm, kteří je pro Něho hledají.

Spravedlnost a láska – klíč k řešení dělnické otázky. Dosud je málo obětavé lásky. Tou nejlépe oslavíme jubilejní rok papežských sociálních encyklik. Dělnictvo je nám odcizeno. Přivedme je nazpět. Modlitbou. Udělejme měsíc květen měsícem modliteb za návrat dělnictva, těch „kteří pracují a obtíženi jsou“. Upozorněme, že Kristus činí dělníka bratrem každému jinému člověku a že čeká, aby dal jim vnitřní klid.

Modlitba, poučení, otevřená ruka...

Bože, Ty si tak přeješ a proto „buď vůle Tvá!“

Jindřich Šilhan, Brno.

Oživená minulost...

V rychlém toku dní jsou chvíle, kdy jako bychom slyšeli za sebou volání... Tu se člověk zastavuje, aby pohlédl zpět – tam, odkud vyšel – k těm, kdo připravovali jeho cestu – ba i dále. V takových chvílích odpočine si náš pohled na fotografii babičky, nebo na starém kříži, vyřezávaném chcete-li třeba stařečkem. V té chvíli cítíme, že tak rádi bychom věděli více o jejich životě dnes, kdy oni ztratili již moc nad časem. Tak rádi bychom si vybavili celou atmosféru jejich doby – jejich radosti i hoře.

To je počátek a první projev v touze oživit minulost a dopátrat se všeho, všeho, co by k nám promluvalo.

S vzácnou úctou k svým předkům a jistě s pocity skrytého štěstí prochází ThDr. P. Alois Augustin Neumann, profesor C. M. fakulty bohoslovecké, sesbíraným materiálem – dokumenty svého rodu a posílá do světa jako výsledek historické dílko, rodinnou kroniku „Z pamětí rodiny Neumannovy z Olešnice na Moravě“. Dr. Neumann připravil si takto krásný dar pro ty, kdož v krátké době budou mu blahopřát k Abrahamovinám a k stříbrnému jubileu kněžskému. Proč zmiňujeme se o tomto díle? – Bystrý historik, tolik spjatý se svým rodem a rodovou půdou učinil pohled do minulosti s cílem, který sám vyznává v předmluvě: „– předáváje tuto knihu svým sourozencům, příbuzným a známým, prosím i já, aby i oni pokračovali v této knize ve vypsání příběhů své rodové linie – k tomu připouji i svou prosbu za laskavou a zbožnou vzpomínku při modlitbě.“ Autor ukazuje ve svém díle základní pilíře svého rodu. Dává pohlednout na rozvětvenou rodinu Neumannů, která měla velký význam jako rodina úřednická, vyznamenávaná akademickými ba i šlechtickými tituly, jako Judr. Josef Neumann, rytíř ze Špallartů. Z toho pocho-pitelný význam rodiny pro národní a osvětový život. Odvahu a sílu v člověku probouzí šlechtaná postava Metoděje Neumanna, který na prosby svého syna Dr. Neumanna zajímavě popsal své daleké cesty do Italie, Švýcar, Německa, do Belgie, Holandska – aby se vrátil zpět zasažen steskem po otčině, neboť žádnou z těch zemí nemohl oslaviti jménem „rodná“. Kronika je vkusně upravena a zvláště působí fotografiemi členů rodiny a památek. Zrak přitahují fotografie křestního úboru a brokátového přeho-zu. Dojemně působí, neboť jsou to památky zvláštní specifické váhy a důležitosti – uvědomíme-li si, že je to ten samý křestní úbor, v němž členové rodiny Neumannů byli nošeni do kostela – aby zrodili se při křtu svatém pro nebe.

Dílo našeho bývalého profesora Dr. Neumanna je pro nás krásným vodítkem a zároveň pobídnutím všimnouti si památek a osudů našich rodných předků – učiti tomu i jiné, abychom při naší modlitbě za zemřelé dovedli si jasně před oči postavit celého člověka, za nějž prosíme, a ne jen postavu zahalenou stínem neznalosti. Oč pak naše modlitba bude úpěnlivější! Obohatíme sebe – budeme učit i jiné.

Dnes málo se píše kroniky. Začneme my, kteří máme k tomu nejblíže. Sesbírejme ty staré dopisy, lístky a vše, co připomíná kus života těch, kteří prošli před námi, jejichž dědictví znamenáné Božským milosrdenstvím nosíme, a vžijme se v to, co je naší povinností si uvědomit. Budeme přivedeni poněáhu k tomu, abychom poznali, že druh druhu potřebujeme, i když tělo jejich změnilo se v prach a duše čeká na den Spojení. Jakým bude pro nás oblažením a obohacením, uslyšíme-li z pod vrstvy prachu tentýž hlas našeho rodu – jak živě spojí se život minulosti s dnešním životem naším! Budeme obohaceni o společenství svých, o společenství ducha – společenství spravedlivé, jež se nedá zmásti, poněvadž k nám promluví oživená minulost.

Vilém Tvarůžek, Olomouc.

Návrat

Až marnost důvěrně
mně jednou po klekání
mdlou hlavu položí
do osiřelých dlaní.

Až rozlomím svůj čas
a na troskách svých přání
si dlouze přivoním
ke smutku odkvetání.

Až potom zřítím se
s výše svých pyšných dnů,
až ve snách pokorných
dno dálek dohlédnu.

Snad potom vrátím se
jak dítě pít z tvé dlaně,
své mrtvé navštívit
a pomodlit se za ně.

Snad složím u tvých cest
zlou tíhu marných let;
až přijdu rozedrán
své lásky oželeť.

Až klesnu do tvých brázdy,
v propastnost tvoji krásy,
snad v slzách vzpomenu,
jak tulák vzpomíná si.

Na cesty neschozené,
na cesty ztracené;
jsou chvíle plné smutku,
když člověk vzpomene.

V. Wohlmüt, Č. Budějovice.

Mysli na život!

Bratří vážného řádu trapistů se pozdravují slovy: »Mysli na smrt!« Pouze na Boží Hod velikonoční si podávají čerstvě vykvetlé petrklíče, to jest Petrovy klíče, které mají býti obrazem nebeské brány. Přitom se pozdravují slovy: »Mysli na život!« – Podávejme si v duchu toto velikonoční kvítí s prosbou: »Pamatuj na Toho, jenž nám otevřel nebe a dal nám věčný život. *Mysli na život!*«

Fattinger: Katecheta vypravuje...

Matce

Kreslil: Josef Vítoul, Olomouc. Archiv Musea.

Sv. Hostýn.

*Až nocí ledovou zas zrakem prohlédneš
a s trpkým úsměvem všech vin a přání
kajících*

*se znovu navrátíš popelem
cestou zavátou
pod baldachýnem smutné naděje,
až slza odloučení již více nezmate
tvá slova modlitby a tichých
odevzdání,
tvá touha rosou jiter zalévána
se splní v slovech prorockých
a v nutném pokoření.*

*Již je čas jít.
Mozolnou dlaní teplý dotek kříže,
pokorným pohledem cesta pozlacená.
Syrovou chuti slova tě mate
v příslibech nadějí tvůj marný obraz.
Dotekem Prstu a tajemným vanutím*

*slyšel jsi tehdy posvátný hlas touhy
a v závějích stesku svých smutných dní
poznal jsi pravdu matčiných slov.*

Velíšek, Praha.

Utěšení v trýzni

Nezemřel, třetího dne nevstal z mrtvých, aniž vstoupil na nebesa. Království jeho je z tohoto světa. Věští radostnou událost chudým, právě s nimi býti až do skonání světa. Chodí zavřenými dveřmi a v jeho rány lze spustit prsty. Nic ho neprokleje do nebes. Slepi ho vidí a hluší ho slyší, němí s ním rozmlouvají. Je s námi.

Kdo by tě nebil přes ruku zarputile srostlou s kruhem mých dveří, kdo by nevhodil předmět a cokoliv je po ruce do skla, vida tvou tvář za ní, kdo by si nepřál mrazu, jenž by zatvrdil bláto kolem tvých nohou a roztrhal úd proleželý, ó chudobo! Chřeštíš řetězem béd a jízlivost tvá svírá tmou se všech stran slunečných Matouše a kolena jeho jsou rázem podtata ranou mířící do slach. Hlava je v dlaních a nohy páli uhel jiskřící. Smutno je k smrti, až za hrob. Hle kravka posla na spaleninu, již jí uštědřil mnohoklanný plamen (ó jak praskalo světlo v té noci, jejíž ohnivá tvář nebyla dosud zastřena časem) a brázda ještě včera započatá osířela, jakož i pluh s řemením a Matouš v košili a kalhotách, jediném majetku, jejž mu zanechala spláchlá chalupa. Matouš je zabit, život je mu vzat a blázen nevidí jiné záře, leč té, již zpíval červený kohout. Odejde a bude proklínat čas, jestliže si nepřispějí a vbrzku nesmete jeho prolezlou postavu v příkop věčné tmy. Rozličné jsou cesty, vedoucí k veřejím, ze kterých ti hodí chléb a hrst brambor, ale tato cesta žáru je nad jiné mistrná. Nezbylo nic než vrhnout kletbu další na pranýřství bídy a usnouti spánkem ponížených a natřikrát zrazujících. Ráno vyskočiv, chtěl srazit hlavou strop, ale ne-

bylo ho tu, tři stěny a půl okna ohořelého trčelo jako napomenutí Matoušovi, aby svázal, což mu zanecháno a vydal se na cestu, neboť žebrácká hůl a dědictví šváby obývaného chleba bylo připraveno. Upíal pás, plaše hlad, hůl s uzlíkem přehodil přes rameno a vykročil naposled k poli a zemi, z níž košatila se jeho sláva.

Průsvitná dlaň se ponořila a vrhla svůj obsah. Světlo padalo ve zralých proudech a rozlitý jas zaprášil veškerý prostor. Tu vítr počal vát, slyšíš jeho hlas, ale nevíš odkud jde a kam. Kamenem je postava s nehybnou holí a uzlem, plamen svíce je větrem ohýbán a slzy Matoušovy tuhnou a brzo jejich tíha vyváží zradu. V prach jsi obrácen a zlověstnost tvá je u konce. Zem vidíš a slabé světlo zapřažené v jármo. A u pluhu nikdo. Proč mrštíš holí a šatstvem pod mez a poslals za nimi vše kromě opasku a kalhot? Proč naběhlš touhou být spálen a ztrýzněn po celém těle? – A u pluhu Matouš. Řemení se napíalo a rádló sjelo v hlubokou zem. Krev šlépějí jde před pluhem a utichlá hlína jest na ni borcena. Zkažena je pýcha neštěstí a opatrnost jedu vyprchala rázem. V temnotě pak svítí chléb, odlučný džbán kozího mléka a záplata, jež tma nepojala. Aj, Matouš přikleká, dáven hladem, pukaje žízni a trápen nahotou a oči jeho daleko jsou vytržené, ač nevidí. Paní chudobo!

Když se soused zeptal Matouše, jak dooral pole, nemaje potahu, dal ten svědectví lži, řka, že kravku mu půjčil strýc Jan.

Bratr Zikmund leží třetí od kraje v dormitoriu u sv. Jana. Obrátí-li se na bok, sevře se rána po kopí, rozevře-li ruce, jest viděti otvory po hřebech. Těžká duše je v ohni a spoutána okovy pranýře. Svíce už se zatměla, jen pramen dýmu je a kapka řevavější krve. Třetím oknem vchází k bratru Zikmundovi noc, ta, jež není sestrou, královna bílá noc. Záře rozkládá úběl a listy lilie a Jižní Kříž, Kassiopea a Andromeda rozvlhují vody; odevšad mrak holubic se vrhá v jejich jas. Tajemství dále je nekončné a voda, touhou zmrazená, trhá jakýkoliv kamenný drez, do něhož ji chtějí vtěsnat. V noci je den, oblaka světla sněží, je bílo a klid, sněží.

Příštího dne třetí místo v kapli zelo prázdnotou. Lůžko nahoře bylo neustlané a šaty Zikmundovy zmizely ze skříně. Novicmistr odejel právě a přislíbil vrátit se až večer. Bratři se netajili s nálezem a bratr vrátný se dušoval, že furtoun neprošla živá duše. Novicmistrovi bylo zvěstováno po večeri. Zrudl a ruka sáhla na nos. Pak jeho modlitby nestály za nic a zklamaná naděje potměšile zaměnila lekci vespere za mane. Dlouhý ambit byl měřen rozechvělými kroky a svědivý neklid šlapal tmou mřížovaný měsíční snih. Pater novicmistr se chtě nechtě octl v dormitoriu. Na třetím lůžku ležel novic. Tvář byla čirá jas, jenž byl zbůhdarma rozhozen po postelích, se zdál být soustředěn v nezvyklý kruh kolem ležící postavy. Paterovy rty se pochýlily k úsměvu. Domini dilecti si odpykají tuto lež a bratra Zikmunda bude třeba, aspoň v duchu, prosit za odpuštění. Prkna zaskřípala a spokojenost, jež se vrátila, sáhla k opasku po růženci, aby i tento den byl zakončen dobře.

V jitřním šeru se zatmělo třetí okno a váhavý stín vyrostl ve světnici, máče rosou podlahu. Hle, utichlý marnotratný syn Zikmund skládá na kupku své rány a šatstvo. Avšak lůžko je rozestlané a na poslámce a polštáři se jasní otisk těla, jež zde spalo.

Bratře Zikmunde, čím byla popukaná chodidla, ubíhající před tvou bludnou poutí, kdo oblékl na čas tvou tvář a bídu? A čím oči byly podivnější než světla Kassiopey, Jižního Kříže a Andromedy?

I on padl do té prohlubně, v níž se ocitají mnozí a právě ti, kteří mají úmysly nebetyčné a zápal plamenný. Bída zavřela se nad jeho hlavou a klid, zlověstný svou tíhou a marností, naznačoval, že Norbert je pod hladinou mrtev. Víry plochých stínů řítily se nad ním, život dutý, řihaje honil věřejšek a svůj ocas, sčítal, co mu dnešek dal a zítřek dá, zvučel hladem po nových dýmech nad obzory a ukořistě je, byl bez sebe radostí, že má o jednu tmou více, již lze vypálit oči a utlumit soudnost. Umění, věnec přelámaný na těch, kteří zemřeli, klnouce dni ve slávě noci, a věnec nehybnoucí a nerzivý na těch, kteří dojívali davy a nechali si pojistit slzy a smích pro ten okamžik, kdy by jim došly, bylo Norbertovi bláznovskou mitrou, již si nasazoval, aby si tropil výsměch z dlouhých obličejů hlediště i slov, jež pronášel. Poklad svůj Norbert zakopal a krása byla postavena na roveň mnohým jiným neřestem. Půlnoc hnízдила v něm a nebylo slova, jež by řeklo světlu staň se.

Dlouhý plášť se vlní, vlas stéká kol bledého obličeje a Chatterton, maje velké oči vznícené utrpením, se chystal vkročit do pokoje paní Kitty. Zablýskla se livrej. Inspicient s hněvem trhá papír ze sluhových rukou a káže, aby opona šla vzhůru. Je pozdě. Norbert zahlédl červenou známku a jedno jediné slovo. Telegram. Vybuchlo světlo a tma počala stékati s nebe na zem. Řady bílých tváří se vzpřícily a opsaly několik svítících kruhů. Norbert postupoval pláštěm světla a jeho zrak viděl jedno místo v hledišti. Došel k rampě. Za sloupem v přízemí hořel jasný stín, ruka se zvedala a korouhev byla podobná té, jež hlásá zmrtvýchvstání. Poselství tvé, sluho je průsvitné a mráz jeho sežehl veškeren svět. Rafaela, jež se dusila delší čas, zemřela. Tvář její ztuhla a úsměv poslední vtiskl znamení odpuštění. Ó služebníku, oběť zlomeného hlasu je tebou nesena a člověk neví, kam by se utekl se svou bídou. Plášť, paruka, barva líčidel a tma vlastního nitra bolí a ruku nelze zadržet, aby strhla vše a rozedřela do nahosti! Hle, Chatterton je zmítán vichřicí, umělé vlasy, nákrčník i pelerina leží na zemi a řadami duší jde vlna utužujícího klidu. A aj, Chatterton zemřel a Norbert je vzkříšen i vykoupěn smrtí Rafaelinou. Jas a děs umění uchvátil postavu uprostřed reflektorů. Vztažené ruce učinily všemocný vmach. Ústa a čelo zazněly slovy a svaly a klouby se rozvlnily, zpodobující. Duch vtělil se křečí Norbertovy bytosti v hmotu a tato rozhavovala viděním ducha. Hlubiny se otevřely a modrého nebe vrostlo královské slunce. Nesmrtelnost je všude a nic nepřevyšuje hladinu rovnosti. Nižádný osten netisní klid, krása hoří, neukazujíc nic leč plamen, lesk a zář. Ruce, hlava i trup se vypíaly posledním pohybem. Kamenný úhoz zaburácel strunami. Roztrhlé ticho umlká pádem jitrního světla. Dokonáno jest. Norbertovy svaly povolily, páteř vyvstala hrbem. Únava se rozprostřela a zatrpkla na všem.

Zase návrat za praskotu nadšení za oponou. Norbert se rozhlédl. Kruh a kruh se tísni, herci, personál a zevlouni. Květiny bůhví odkud, úsměvy, úcta. Jděte pryč! Je ticho, zástup se rozhrnuje. Ubledlá Rafaela slzí před ním. Nemoc ustoupila a návratem Norbertovým jest zaplašena úplně. Samota její a mnohohlavý strach leží poražen. Rez utrpení je odemknut a otevřené dveře propouštějí nové světlo a vítr.

Je jasno a Norbert přesto nenalézá na telegramu víc než záhlaví.

Ivan Stránecký, Brno.

Šla krajinou smrt

Proč mne nevitá polibek matky a vyhlížíjí na mne smutné tváře? K čemu nezvyklý spěch a prst umlčující rty? Zraky těkavé, slova nejasná, ruce na pomoc? – To vše jen na chvíli a pak ticho. Vlak odejel k západu a vzal s sebou poslední život červeného nádraží. Petr zůstal s nezodpověděnou otázkou.

Zapadly dveře, přiběhla matka, rozechvěná:

„Tam... tři tam... v lese jsou mrtvi... bouře byla – a oni...”

Petr nechápal matčina slova. Ach, již ano:

– Otec též? – A záchvěv srdce jej hnál ku prahům staré hájovny. Tíha myšlenek spomalovala jeho spěch s prázdninovými zavazadly. Smrt však štvála dále, domů a odtud k lesu přes balvany a lepící se rolí.

Sta a sta kroků deptalo zemi, jako by ona byla vinna smrtí. – Netepejte mne, já nejsem vinna. Smutné stromy žalovaly: My ne, my jsme bez viny a šumně pěly Miserere k spánku mrtvých. V dálí se menšil zlověstný mrak a šklebil se špinavou tváří nad krutým dílem. Marně mu hrozila vzrostlá jedle. Ani se neohlédl. S opovržením se ozval, že on je v právu. Petr jej odsoudil pro jeho ukvapenost. Dvě duše se vydaly na cestu k věčnosti bez záslubu milosti.

Na vlhké trávě ležela těla mrtvých. Byla taková malá. To život zvětšuje člověka? Jistě jej krásí. Proč smrt vám vzala úsměvy se rtů a ve vínek dala smutek a bledé tváře? Vyhaslé oči, pěnící ústa a spálené vlasy? Vy dva mrtví, mluvte! – Marně čekal Petr slova odpovědi.

Opodál chuchvalec lidí uprostřed kusých řečí a pláče skloněných žen. Zástup se zvětšoval, byl tam život. Třetí nechce zemřít, vzpírá se úderu božího posla. Prsa se vzdouvají pomocí jiných, jazyk již šeptá: „Hajnej... hajnej...“ – „Tady jsem, Blažeji, slyšíš?“

Bolest mu byla odpovědí. Ach... Petrův otec je zdrav, matka se radovala, neustala však štkáti.

– Dejte hlavu výš – počítejte pomaleji, vmísil se do nářku neznámý hlas. Chtěl ještě rozhrnout chatrnou košili a očistit lepkavou smolu se zarostlých prsou.

– Tak, pane doktore.

Tenká jehla vjela pod hnědou kůži a dala ubohému lazarovi lehčí život. To Petr viděl a dobře si všiml radostných očí plných naděje.

Onen neznámý hlas se opět ozval, nyní od meze... – Mrtev...

Co je to být mrtev? Jiskry rozjímání se rojí v Petrově mysli. Těžko říci. Býti mrtev znamená žít. – Ale nejtěžší omrzělý život na světě, jímž stárí, neduh, nouze, vězení stěžuje člověka, je vedle toho, čím hrozí smrt, vždy ještě ráj. Ten povzdech hříšníka vložil do úst Shakespeare svému Klaudiovi.

– Malý, jak ty jsi vítal svou smrt? Měls čas pohledět do jejích očí? Smrt nemá tvaru, ale zhlítí vše, co pozemského původu má tvar. Tak psal lord Byron a tak odpovídala bledá tvář mrtvého. Slovo mrtev slyšel Petr ještě jednou a opět tak blízko.

Mrtev a ty žiješ. V objetí laskajících se paží vonné jedle a na měkkém koberci vlahého mechu. Myšlení jeho bylo snění... Živote, proč tě žijeme tak, jak svět chce, majíce tvou cenu? Původe života, proč nesvítiš jasněji na cestu hledačům brány vedoucí k Tobě? Tvůj posel blesk zasvitne na krátko. Ukaž jim Světlo pravé, Světlo věčné...

Život se rozvířil a po blátivé cestě drkotal vůz se snítkou života dřevaře – obra.

V. Žitný, České Budějovice.

Větevka poznání

Dnes, nebo zítra
v červáncích jitra
z chorého těla
vylétne holubice
červánky z nachovělá
zažehne svíce
na hrobě smutku.
Odletí, uletí,
zůstanu sám
neschopen skutku,
nezalkám.

Odletí, přiletí,
vrátí se zase
v bělostné kráse
s větevkou zelenou,
s větevkou poznání;
poselství Vzkříšení
potězkám na dlani
v bezmezné jistotě,
že někdy v životě
myšlenky překlenou
nadbřezdná ozvěnou
propasti tápání.

Jaroslav Sucharda, Praha.

Seznamy hříchů v epištolách sv. Pavla

(Dokončení.)

V druhém katalogu (1 Kor. 6, 9-10) rozvádí tato capita peccatorum. Vidí, že hlavní nepravosti, kterou se Korintané vylučují z království Božího jsou hříchy proti šestému přikázání. Pavel jim klade výstrahu, - nešalte se a nemylte se, - poněvadž ví, že Korintští se domnívají, že tyto věci jsou jenom vady a přestupky ze slabosti činěné, jichž se lidé ani uvarovati nemohou. Pavel učil, že smrtí Krista Pána pozbyl Starý zákon své platnosti a tak mnozí mysli, že i mravní zákon a řád již neplatí. Oháněli se zásadou: všechno jest mi dovoleno. Pavel obrací na ně tuto zásadu a doplňuje: všechno jest mi dovoleno, ale já se nedám ovládnouti ničím, poněvadž ne všechno prospívá. Neboť kdo smilní, proti svému tělu hřeší. Tělo ale není pro smyslnost, nýbrž pro Pána.

A smím snad vzítí údy Kristovy a učiniti z nich údy nevěstčiny? Poněvadž kdo nevěstky se přidrží, stává se s ní jedním tělem

(Gen. 2, 24). A dál dovšuje (6, 19s): nevíte, že údy jsou chrámem Ducha Sv., jenž ve vás jest, ježž máte od Boha a že nejste svými? nebo jste koupeni za velkou cenu, t. j. krví Krista Pána (1 Petr. 1, 18 - Sk. ap. 20, 28). Jak krásný jest jiný katalog o šest kapitol dál (13, 4-6), katalog, který může býti nazván hymnem křesťanské lásky. Láska, která (Řím. 5, 5.) mocí Ducha Sv. prostupuje naše srdce a tam ničí zlo, spojuje nás s Bohem. Láska jest shovívavá, láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti. A Pavel byl křesťanům velkým vzorem a jest jím dosud. Láska jeho šla až za hranice možnosti. Vždyť, jak říká (Řím. 9, 2), žádal býti odloučen od Krista, kdyby tím mohl přispěti k spáse věřících. A víme, jak dokládá Sušil, že Kristus byl Pavlovi jeho životem, všechny jeho myšlenky se nesly ke Kristu, jeho řeči měly Krista za předmět, kromě Krista měl všechny věci za nic, s Kristem byl přibit na kříž, nežil on, nýbrž žil v něm Kristus (Galat. 2, 19).

Když vynecháme v tomto druhém katalogu slovíčko láska, dostaneme hříchy proti lásce, tedy nový seznam, který rozvádí Pavel v epištole k Římanům 6, 8b-10. Kdo miluje bližního naplnil zákon, neboť potom - zajisté nesemilnější, nezabiješ, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví, nepožádáš a je-li které přikázání jiné, zahrnují se v slově tomto: Milovati budež bližního svého jako sebe samého. Láska bližnímu hříchu nečiní, a doplňuje (12b-14): odložme skutky temnosti: hodování, opilství, smilstvo, nestydatosti, svár, závist, péči o tělo. Důvodem uvádí nestřídmost, která jest příčinou nevázanosti, nečistých myšlenek a řečí, smilstva a obrací se přímo proti lakotě, která poskytuje prostředky pro každý hřích.

Ale již před tím v 1, 29-31 nalezne dlouhý katalog hříchů. Pavel předesílá stať o povinnostech věřících k sobě a k bližnímu a varuje před zlem. Počátkem každého hříchu jest pýcha, která ze všech hříchů Bohu se nejvíc protiví. Jen proto - vydal Bůh pohany v žádostech srdce jejich (1, 24a) a (1, 29) jsouce naplnění všelikou nepravostí (fornicatione), nešlechtností, smilstvem, lakomstvím, špatností, plní závisti, vraždy, sváru, lsti, zlovolnosti, jsouce pomlouvači, utrhači, nenávidící Boha,

Foto: L. Jurák, Brno. Archiv Musea.

Řím: Sv. Pavel.

hanliví, pyšní, domýšliví, vynalézaví zlých věcí, rodičů neposlušní, nemoudří, věrolomní, bezcitní, nesmířliví, nemilosrdní. Tak klesá člověk, když Bůh trestá hříchy odvrácením své tváře (Deut. 32, 20) t. j. odvrácením své milosti. Potom má ovšem zlo volnou cestu a síla a moc rozpoutaných náruživostí stávají se téměř vykonavateli soudů Božích (Sušil). Čest a vážnost člověka jest úzce spiata s úctou Boží a ubránění této cti nebo zhanobení Boha znamená v zápětí zhanobení člověka. Potom ovšem se obracejí lidé k modlářství, pravdu zaměňují za lež. Pavel se vypořádává se svým nepřitelem modlářstvím v tváři v tvář a jest naplněn dojetím a zároveň hnusem a ošklivostí. Však přece má slitování, neboť jest si vědom, co psáno jest v knize Moudrosti (14, 12): Počátek k smilství jest vymyšlení model. Další příčinu hříchů vidí Pavel v lakomství, které nebylo u pohanů zvlášť jmenováno. Z neklidu srdce klíčí hříchy proti bližnímu. Jak se zde Pavel liší od Seneky, který dí, že proti otroku jest dovoleno všecko. Jak oprávněna jest apoštolova výtka „budte milosrdní“, když nikdo nenamítá ničeho proti surovostem při gladiátorských hrách, proti zabíjení a odkládání dětí. Pohané nechtějí poznati dobro a jak doplňuje (1, 32) netoliko takové věci činí, nýbrž i přisvědčují těm, kteří je páchají.

Rovněž katalog v epištole ke Kolos. 3, 5-8 jest návodem k mrtvení údů, neboť křesťané umřeli světu svým obrácením ke Kristu a mají ukřížovati své žádosti. Výpočet pokračuje od jednotlivých hříchů k všeobecnému zakončení. Lakomství uvádí spolu s hříchy nečistoty a lze je chápati jako shánění se po věcech nemravných v modlářském kultu.

Jak praví Pavel k Efeským mají obléci nového člověka (4, 24) a nemají zarmcovati Ducha Sv. (4, 30a). Všelíká hořkost a rozjařenost a hněv a křik a rouhání odklidí se od vás se všelikou zlobou (4, 31). Tento výpočet může býti zase novým katalogem hříchů, které vedou ke hněvu a k rouhání. Proti tomu dává Pavel návod jak získati ctnosti: Buďte dobrotní a odpouštějte si podle vzoru Ježíše Krista. V kapitole páté vybízí Pavel věřící, aby jednali jako moudří, neboť byli uvedeni ze tmy ke světlu. Tak smilství a lakomství nemají býti mezi nimi ani jmenovány, jak se sluší na svaté.

Verše v epištole k Efes. 5, 3-5 nejsou jen pokračováním seznamu předešlého, ale jsou, myslím, zase novým katalogem nepravosti. Lze jej rozdělit na hříchy slovem, skutkem a myšlením. Pavel přidává lakomství, které jest možno, podobně jako před tím (Kolos. 3, 5) přiřaditi k hříchům proti šestému přikázání, poněvadž k nim dává prostředky.

V listě k Timoteovi zdůrazňuje apoštol, že zákon spravedlivému není uložen, nýbrž nespravedlivému a neposlušnému, bezbožným a hříšníkům, nešlechtníkům a poskvrněným. Pavel spojuje každou skupinu hříchů do dvojic, dále potom tuto novou skupinu rozvádí a doplňuje. Učitel dává svému žáku schéma podle dekalogu, ale jednotlivé příkazy cituje volně. Odtud by se snad mohlo usuzovati, že měl Pavel nějaký katalog jako předlohu. Ale zřejmě to činí jen pro svého žáka, neboť již hned dál (6, 4ss) opouští toto schéma a vrací se k formě podobné katalogu v listě k Římanům. Z pýchy povstávají závist, sváry, utrhaní, špatná podezření, třenice lidí na mysli pokazených, kteří se domnívají, že pobožnost jest pramenem zisku. Pavel ukončuje bez poznámek ale nemlčí docela.

Již v 2 k Tim. 3, 2-6 navazuje novým katalogem velice podobným předcházejícímu, ale majícímu již mnohá místa společná s katalogy ostatními. Nemůžeme v tom viděti nějaký vývoj v nauce Pavlově o hříchu, a není ani nějakým shrnutím seznamů ostatních. Pavel zde jmenuje vlastnosti lidí, kteří se starají jen o zájmy své, jimž zájmy bližních musí za každou cenu ustoupiti. Hlavními původci jejich hříchů jest pýcha a lakota, která vede až k nešlechtnosti největší – ke zradě na svých přátelích. Tento katalog nemá žádného pořádku, ale apoštol tím chce asi vyjádřiti rozmanitost a neuspořádanost s jakou se hřích v životě projevuje.

Tak jsme prošli seznamy hříchů v listech sv. Pavla a vidíme, že jsou různé formou i obsahem. Pavel si všímá dobře prostředí, v němž žil a dovede uplatniti své zkušenosti. Nechává katalogy volné, aby mohl později doplniti, co by se mu zdálo potřebným. Pavel nemiloval schematismu, poněvadž by ho vzdaloval od skutečného života. Má na mysli prostředí kam píše.

Nepravosti v katalozích lze dělit na tři hlavy: na pýchu, lakotu a smilstvo.

Pýchu chápe Pavel (Řím. 1, 21-1 Kor. 1, 17) jako počátek všeho hříchu. Z ní vyvěrá pošetilost a nevěra, které vedou k pantheismu nebo atheismu. Odklonem od Boha a přikloněním k stvořeným věcem jest lakomství (1 Tim. 6, 10), které jest matkou všech nezřízeností. Z ní vyvozuje Pavel lhostejnost k Bohu, neklid srdce a hříchy proti bližnímu (nedůvěra, panovačnost, násilnost, zradu a j.). Přímým trestem za pýchu jest smilstvo (Řím. 1, 24-1 Kor. 2, 14), které ruší v základě nadpřirozený řád a snižuje člověka k zvířeti. Příčinou nevázanosti, pošetilosti, nečistých řečí a smilstva jest nestřídmost (Řím. 13, 13-1 Kor. 6, 10 - Galat. 5, 21). Doprovází ji ovšem lenost (Galat. 5, 21, Řím. 1, 29) ruku v ruce s nenávistí, závistí, pomluvami, škodolibostí a končí ve strašné blasfemii. Hřích jest odpadem od mravního řádu (Řím 5, 20).

Apoštol Pavel popisuje tedy v listě k Římanům ubohý mravní stav mezi pohanů. Nejprve se zmiňuje o neřestech a potom o jiných hříších, které se týkají především Římanů. Byla známa také zvůle, zhýralost a prázdné hledání slávy, které ovládlo Korint, jak o tom píše Pavel ve svém 1 ke Kor. Ale již v 2 ke Kor. varuje před hříchy, jež by mohly mezi nimi vzbuditi různice a roztržky. Jiným způsobem píše ke Galatským, Efeským a Kolosským, kde častěji připomíná lakomství, tedy hřích, který přináší obchod a který vede k hříchům pohanů. V 1 Tim. vypočítává Pavel hříchy, které nejsou v jiných listech jmenovány a řadí je do oposice. Dlouhý onen katalog v 2 Tim. má naproti tomu místa společná s jinými, již jmenovanými katalogy. Však přece v mnohém se různí a sice proto, že Pavel sleduje každým seznamem vždy jen určitý cíl. Píše jak to žádaly okolnosti, potřeby věřících a pravda, které učí. Normou jest mu život a život jest mu pramenem pro seznamy hříchů. Život není nějaké schéma nebo šablona, tedy i marně hledáme nějakého schematismu v listech sv. Pavla.

A přece jest v jeho listech jedna myšlenka: všechny jsou psány s otevřeným srdcem, v hluboké meditaci, mistrovská díla lásky, plná touhy po Bohu, který jest naším otcem, jest pro nás a my pro něho. Bůh jest prvním jeho slovem, Bůh jest posledním jeho výdechem. Přišel od Boha a pracuje pro Boha a doufá, že přijde k Bohu.

Literatura.

P. Lagrange: *Epître aux Romains*, Paris 1922 (str. 32).

Le catalogue des vices dans l'Epître aux Romains. (R. Bibl. 1911, str. 534ss).

Emanuel de los Rios: *Ad catalogos peccatorum apud S. Paulum animadversiones* (V. Dom. 1932 str. 364ss).

Animadversiones in doctrinam Paulinam de peccatis (in Rom. 1, 18-3, 20).

Fr. Sušil: *Listy sv. Pavla*, Praha 1870.

Jos. Miklák: *Katalogy hříchů v listech sv. Pavla* (ČKD. Praha 1930, str. 267s).

Aug. Merk, S. J.: *Die Frömmigkeit des heiligen Paulus*. (Zeitschrift für Asz. und Myst. 1926, str. 203ss).

Der heilige Paulus und das christliche Leben. (Tamtéž 1927, 1ss).

Pius Peca, OESA, Brno.

Dirumpamus vincula...

Přivtělením ke Kristu byl nám vytčen vznešený cíl. Jako je vlastní dobru, aby se sdělovalo, tak i my, kteří máme v sobě zpodobiti princip nejvyššího dobra, nechceme dosáhnouti toho cíle jen sami. V tom spočívá náš poměr k misijní spolupráci, abychom to, co jsme zdarma přijali, a z čeho žijeme, dávali dle svých možností těm, kteří ještě nejsou účastni milosti spasení. Tato myšlenka ovládala učitele národů a musí ovládnouti i nás.

Má v sobě cosi hořkého, než přiznejme si, že misie jsou nám dosud cizí, něco, co se nás netýká. Avšak i nám je přidělen úsek v misijní spolupráci. Především je

třeba odstraniti krátkozrakost, překročit horizont malosti, prolomit ohradu egoismu a nezájmu. Pro lidi bez víry jsou misie přepychem, zatím co jsou denním chlebem, nebo romantickým dobrodružstvím, zatím co jsou vážným a staletým zápasem o duše. Než tak jako děti Boží nesmýšlíme, cítíme s matkou Církví, která nezapomíná na ovce, které nejsou ještě v jejím ovčinci. Církev je ve svých misijních snahách tak nezištná, hledá jen spásu duší. Pokorně, z celého srdce plného naděje prosí v mešní oraci pro Fidei Propagatione: Bože, který chceš, aby všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy, pošli, prosíme, dělníky na žeň svou a dej jim sílu, aby hlásali tvou pravdu s neochvějnou důvěrou, aby tak tvé slovo běželo po celé zemi a všude docházelo radostného ohlasu, aby všichni národové poznali, že ty jediný jsi pravý Bůh a že Ježíš, jehož jsi poslal, je Kristus a tvůj Syn a náš Pán. Nemůžeme se ubrániti dojmů, že zde prosí skutečná matka za své děti, naše budoucí spolubratry, kteří však jí ještě nepoznali. Úpěnlivou prosbou chce prolomiti nebe, aby Kristus vida zástupy, smíloval se nad nimi.

Vtírá se stále myšlenka, a musí i nás znepokojovat, a povzbudit, abychom jednou vážně a s celou duší zasáhli do hnutí misijního, myšlenka z papežské encykliky: jsme zodpovědni za to, musí-li se některý misionář zastaviti proto, že nemá prostředků, které jsme mu mohli opatřiti. Kontrola našich denních intencí nás nejlépe zpraví o tom, zda jsme si dostatečně vědomi této zodpovědnosti, zda i nás tíží to, co tížilo srdce misijního papeže Pia XI.: Ve dne v noci nenalézám pokoje při myšlence, že je ještě celá miliarda lidí, kteří nejsou účastni milosti spasení. Podnikněme akci s rozšířením papežského Díla šíření víry, využijme každé příležitosti, nebudeme v práci zklamáni! Misijní myšlenka je stále nová, proto stále zajímá, je třeba na ni upozorniti studenty, zlomit pouto regionalismu, obrátiti pozornost na zájmy Církve.

J. N., Olomouc.

„Správně poznamenává protestantský kritik Harnack: »Mučednická smrt Petrova v Římě bývala z tendenčně protestantských, potom z tendenčně kritických předsudků popírána. V obojím případě přispěl tento omyl k prozkoumání důležitých dějinných pravd, vykonal tedy službu. Že to byl však omyl, je dnes každému nezaslepenému badateli jasno.« – Sv. Petr, rybář galilejský, taková nicotka Boží a základ takového díla jako je Církev Kristova, je učiněný zázrak sv. Ducha, víra mu umožnila jeho velikost a jen duše věřice, je s to, aby pochopila a radovala se, že je rybičkou v jeho svaté síti.»

Alberti: Dějiny papežů.

V potu tváře

V krajiny žíznivé se zvrátil Olymp ráje
bez pramenů věčných můj chléb okorá
pod sluncem průhledným už hojnost nedozraje -
v tiché agonii světla země vrávorá
U brány návratu pokání marné sténá
rozpětím smrti žízeň znásobena.

Přesypy vrásčité s krvavým slunovratem
se těžce vzdouvají nad pádu hlubinou
bodláči setba zhořkla mi v rozmachu započatém
pro křídla havranů lačnicích nade mnou
Květenství hluchých dní jsem sklízel v potu mdloby
na brázdě předjarní již klíčí nové hroby.

Adventy kající si strádám z Adamova věna
meč cherubův proklál srdce plamenem
oheň a pláč proroctví smrti neztišená
mi prorokují každým dnem
Kolébky zmítané ozvěnou lidských tváří
andělů zrození obětují v slzách na oltáři.

Obloha drtí ruce mé padající vodopádem
ze stoupy ohnivé vytryskla noc těžká zkrvaveným hlasem
na ústa poutníků zvrásněná trpkým kvasem -
má žízeň vrátí se k prameni
až vztýčí se slovo na prahu velkých dní
až věštba splní se jablka s hadem
obzory nové překlenou stvoření.
Slunce nám otevře jarní den skřivanem pod oblaky
kde děti si hrají v trávě s čtvernožci a ptáky.

Jaroslav Souček, České Budějovice.

Kříž staletí

Stojíš tam šedivý kříži staletí
schýlený pod tíhou zmizelých roků
díváš se rozpjatým pohledem do dálky
v čekání modlitby zsinálých retů
těšíš se z pozdravu vonících brázd...
vidím tvůj úsměv s pozadím vesmíru
když stíny večera vzaly tě v objetí
když němý hlas poklekl na stupeň z kamene
z očí když vyléval prameny slz.
Sklonil ses v útěše s hojící vůní
balsámem potřel jsi rozpuklé srdce
v očích tvých kamenných viděl jsem nebe
v stříbrné zátopě kmitavých hvězd.
Díváš se do očí mihavých stínů
rád slýcháš kovové povzdechy zvonů
necháš si zpívat večerů písně
když mizí v potůčku
stříbrných pažích...

Jindra Javořský, Hradec Králové.

Kaštany

Kdykoliv pohlédnu z okna, zarazí se můj pohled v korunách několika kaštanů pod oknem rostoucích v pěkném kruhu. A vždy je mi těch kaštanů líto. Nejsou staré a proto tím více jich lituji.

V kalužích roztávajícího sněhu stojí jejich kmeny. Ty se navenek nezměnily, stojí stále pevně, ale hůře je s větvemi. Trčí do mlhavých dnů bez nejmenší známky života, hrozně trčí jako tvrdě složené ruce ztuhlé mrtvoly. Bez lístečku, bez poupat, bez květů. Jen chvílemi zavadí o ně vítr a rozhází je a větve povolně uhýbají a smutně se klátí s temným praskotem v kloubech. Některé odložené prostě visí. Na jedné halouzce je hnízdo – známka umlčeného života. Kde je ten ptáček, co si je vystavěl? Proč odletěl a kam? Proč nezpívá? Proč nezpívá právě, kdy je toho nejvíce potřeba? A vítr houpe opuštěným hnízdem právě jako větvemi. Ptáček je pryč, je smutno v koruně kaštanů, z hnízda číší ledový chlad a cizota. Tenké praménky chladného deště stékají nehlučně po sraštlé kůře trhavým pohybem.

Smutný je pohled na tyto kaštany. A jsou tak mladé, život mají před sebou. Však také chtějí žít, chtějí kvést, chtějí se usmívat svěží zelení, radovat se z ptačích melodií a ze slunných dnů, touží skrytými pupeny po novém životě, řvou po životě, ale – bez mízy?! Život bez mízy? Je to možné? Dokud vámi nepronikne čistá, životadárná míza, dokud budete stát v špinavé kaluži a jen z ní brát pohodlně svou potravu, dotud si s vámi bude vítr hrát, dotud budete stát v pusté ubohé nahotě a chudobě, dotud neusedne ptáček na vaši větev a vy budete usínat za hrozných výčitek divých bouří a neuslyšíte tichých ukolébavek večerních zpěváčků, věčně bude ve vaších korunách smutný klid a žádný poutník se nezastaví ve vašem stínu. Budete mrtvy. A stokrát můžete bolestně lámat a spínat své kostnaté scvrklé ruce, zpráchnivíte, za živa uhnijete! Stromy neužitečné!

Kaštany rozplývají se v křečích před mými zraky. Mizí a mění se v matnou postavu lidskou. Opírám horkou hlavu o chlad okenní tabule. Ona postava vystupuje stále zřetelněji, zatím co kaštany se kdesi v dálce utopily už úplně. Vichor citu temně neurčitěho se zvedá a vane do mého otevřeného srdce a pomalu v něm strhuje a rve poslední radost. Mořský příboj lítosti a smutku naráží prudce o stěny, odnáší husté nánosy blaženého zapomenutí a obnažuje víc a více skaliska bolestných vzpomínek. Jak jsou ostré, jak to píchá. Tesknota svírá mi hrdlo, dusivý smutek prorval si hráze. Teď rádí.

Temná postava nehybně stojí přede mnou. Stojí na místě kaštanů stojících ve špině kaluže na místě kaštanů zpustlých, neužitečných, nesnesitelně tichých, s nimiž si vichor zahrává, stojí na místě kaštanů mrtyých – protože bez mízy. Tvář je popelavá, nepřírozeně

vráscitá, oči jsou hluboce v důlcích, pichlavé. Bolest stahuje mi koutky úst k divnému úsměvu. Kde je tvá prvotní nevinnost – v době milosti?

A sníh taje stále a kaluž se jen zvětšuje a je špinavější. Ach. –

A sníh roztává ještě víc a mizí úplně a pod ním se objevuje zelený břectan. Zazelenají se i kašany?

Kdy už bude jaro?

J. Aluigi, Olomouc.

N o v é k n i h y

Jos. Hronek: OBRÁZKOVÁ PRVOUKA NÁBOŽENSKÁ PRO NEJMENŠÍ DÍT-KY. Nakladatelství Kropáč & Kucharský, Praha 1941. Cena 3'60 K.

Knížka je určena pro děti, které ještě nenavštěvují školu. Rodičům pomůže při-praviti své dítě správně pro náboženství. Je velmi vhodná také jako pomocná četba v první třídě.

Theodor Haecker: CO JE ČLOVĚK? Vyd. Vyšehrad v knihách Řádu, str. 176, brož. K 32.

V hmotné a duchovní krizi vyžívají-cích se myšlenkových směrů se vrací pronikavá a hluboká otázka: Co je člo-věk? Moderní svět ve snaze odpovědět na všechno, zdůrazňuje v člověku jen rozum, nebo vůli, nebo jen cit. Pak ovšem neříká nám co člověk jest, ale maluje jakési rozumářské nebo citově rozplizlé creatury. Proti nim Haecker staví křesťanskou ideu člověka stvořeného ve stvořeně přirozenosti jako Boží obraz.

Tím Haecker ukazuje cestu z bludiště světových názorů této tíživé otázky.

Josef Hlouch: MATKA BOŽÍ V ŘÁDU SPÁSY A ŽIVOTA. (12 svazek edice Rozsevač). »Velehrad«, Olomouc 1940, str. 48., cena 6'50.

Sbírku hlubokých a procítěných ma-riánských kázání nejlépe doporučuje již jméno samého autora. Dobře poslouží ku přípravě působivých kázání, zvláště pro přípravu na zasvěcení Panně Marii. *Smc.*

Fr. Stuchlý, BŮH V SRDCÍCH ČES-KÝCH BÁSNIKŮ. Vydalo Školní nakla-datelství pro Čechy a Moravu v Praze. Cena K 6.

Výbor básní s poznámkami a otázkami k výkladům i opakování římsko-katolic-

kého náboženství na školách národních a středních.

Katechetovi často se naskytne příleži-tost ukázat na to, jak náboženství pů-sobilo na tvorbu básníků. Mnohých pro-jevů básnických lze pak užiti při vyučo-vání náboženství. Doporučujeme.

Edice Akord v Brně vydala právě nový básnický překlad JEREMIAŠOVA PRO-ROCTVÍ. Podle kriticky upraveného tex-tu hebrejského přeložil Dr. Josef Heger. Čtyřmi kresbami vyzdobil akad. malíř prof. Ant. Procházka.

Jeremiáš se konečně dočkal překladu z pera povolaného. Hegrův překlad nám umožnil nahlédnout hluboko do tvůrčí dílny básnického veleducha prorokova.

Přes obtíže překladatele uvedl autor myšlenky do ucelených rytmičtých cel-ků, ač kritická stavba byla vědeckou přesností zachována. Doporučujeme.

Dominik Thalhammer: O LIDECH NA DRUHÉM BŘEHU, nakladatel u Sv. Jin-dřicha, Bohuslav Rupp, Praha 1940. (Jen-seitige Menschen, Freiburg im Breisgau, Herderverlag 1937). K 16.

Ruppovo nakladatelství nám dává v pře-kladu P. Jana Krajcara T. J. hlubokou úva-hu o řeholnících. Svět potřebuje duši zřikajících se v nejdůslednějším násle-dování i toho, co právem křesťan podr-žuje, aby si zachoval svou náboženskou i kulturní rovnováhu. Řeholníci nám dá-vají, třebaže jejich touha zůstává na této zemi přese vše jen pokusem o zpodob-nění příštího věku slávy, příklad, jak pře-konati úzkosti dnešního existenčního boje. Knížka, která pro svůj historický úvod, lidskou genealogii a hluboké prosvětlení řeholního sebeodevzdání zasluhuje naší pozornosti.

Vavřinec Vodička O. S. B.: UMĚNÍ BYŤI ŽEBRÁKEM. Edice »Akord« v Brně. K 12.-.

Člověk, který dovede vložit všechny své nároky a radosti v dlaně Boží, získává to nejvzácnější privilegium, že nalézá radost a slávu i v tom, co jest v očích světa nejhorším ztroskotáním. A tato oběť neznamená nic jiného, než že si člověk vyvolil pro své bohatství nejbezpečnější pokladnici, ale že zároveň také naplňuje spravedlnost, dává každému, co mu náleží: světu a tomu, co je v něm samém ze světa, ponechává svou bídu a slabost, a Bohu dává to, co od Boha přijal.

Dokonalá chudoba je pak uměním. Dokonalý žebrák ducha musí být básníkem, neboť se musí umět zároveň věcí odříkat a přece s nimi žít a s nimi zacházet a je milovat, a to je něco, co dovede jen básník.

A co zvláště činí knížku tuto milou je to, že si váží každého slova a neplýtvá jím.

Ildefons Herwegen, opat v Maria Laach: SVATÝ BENEDIKT, OBRAZ OSOBNOSTI. Vydalo Benediktinské opatství v Břevnově r. 1940. K 28.-. Z němčiny přel. Jiří Matouš.

Je to obraz vnitřního růstu velkého organisátora mnišského života na západě. Jako perla, tak vznikalo toto veliké dílo z bolesti nad žalostnými církevními poměry. V Německu i jinde byla kniha příznivě přijata, i mnozí velcí badatelé s ní souhlasí.

Jan Zahradníček: KOROUHVE, Praha, naklad. Jos. R. Vilímek; str. 78, cena 20 K.

Nejnovější Zahradníčkova sbírka básní, Korouhve, se čestně řadí k jeho výtvořům a pracím let minulých. Plynulý rytmus, exaltovaný tón veršů opravdu melodických, prostota námětů, ovzduší prostředí, v němž se nám dýchá nejvolněji a jež způsobuje, že nejen v srdcích, ale i v ústech a na jazyku cítíme touhu v největších národních hrdinech, ve svých světcích, oslavit rodnou zem a oslavit Boha – to je celý Zahradníček, jenž dosahuje trvalých účinků svým pevným srůstem s tradicí národní a darem bohatého, plného a přece vždy jasného výrazu.
M. K.

Poklady národního umění:

Svazek XVII.: *Dr. Jiří Čarek*: KOSTEL SV. MARTINA VE ZDI; Vyšehrad 1941 K 3'60.

Dr. Bedřich Vašek: DĚJINY KŘESŤANSKÉ CHARITY, nákl. Velehrad, 1941, K 27.

V dějinném rozvrstvení, v němž jest mezníkem Kristovo poselství lásky, sleduje v hrubých obrysech i v zajímavých podrobnostech Dr. Vašek, který nynější knihou rozmnožil opět naši sociální knihovnu, dějiny díla lásky k bližnímu, charity, jež s křesťanstvím tvoří nerozdílný, navzájem se doplňující celek. Zjistě nám bude ukazovatelkou na cestu k plnějšímu, životnějšímu praktickému křesťanství.

ŠTASTNÉ DÍTĚ. Upravil Arnošt Oliva. Nakladatelství V. Kotrba, Praha 1940, II. vydání, cena 15.- K.

Každá matka, jako vychovatelka dítěte, má mít k tak důležitému úkolu dosti potřebných vědomostí. I dítě má nejen tělo, ale i duši. Olivova knížka ukazuje matce, ale též každému, komu je svěřena výchova dětí, jak se starati o dítě od prvních dnů, jak je chrániti všech nebezpečí těla a jak přivesti jeho duši k rozvoji a ke ctnostem.

Novalis - Friedrich v. Hardenberg: RYZÍ KVĚT. Dominikánská edice Krystal 1940. Přeložila B. Věrná. Stran 152, K 18.-. Knihu doplnil prof. Liškutín podrobnou studií o Novalisovi, která je samostatným vědeckým dílem.

Novalis v těchto Hymnech na noc vypíval bolesti, naději na povstání před příchodem světla, Ježíše Krista. Těžko je najíti vroucnější a krásnější hymny k Ježíši a jeho svaté Matce nad Novalisovy hymny.

Svazek XX.: *Dr. Jaroslav Pavelka*: ROMÁNSKÝ VELEHRAD; Vyšehrad 1940, K 3'60.

Svazek XXII.: *Dr. Olga Frejková*: KOSTEL SV. PETRA NA POŘÍČÍ V PRAZE; Vyšehrad 1940, K 3'60.

Tyto knížky seznamují čtenáře se stavební, uměleckou a kulturní historií našich nejpřednějších stavitelských památek, roztroušených po Čechách a Moravě.

F. A. Elstner: TANGO ARGENTINO. (Dobrodružství, dlouhé 36.000 kilometrů, které prožili don Francisco a dva gringos v zemi argentinské.) Přes 50 velkoformátových fotografií, mapa. Str. 224. K 50. váz. K 68. Vyd. Julius Albert, Praha 1940,

Nový moderní cestopis, který svým lavinovitým spádem zážitků, zachycených bystrým postřehem zkušeného cestovatele, zaujme opravdu cele každého čtenáře.

Jiří Valja: VYPRAVĚČ ANEB 57 PO-
VÍDEK PRO VSECHNY PŘÍPADY. Vy-
dal Václav Petr, Praha. Brožov. 12 K.

Je sice chválihodné, že se opět, třebaž
zatím sporadicky, vyskytují autoři krát-
kých próz Nerudova slohu. Jedním z nich
je Jiří Valja. Mnohé momenty v jeho
próze jsou však důkazem, jak těžce se
autor dopracovává k hodnotám, které jsou
mnohdy v rozporu s vírou v Boha. Autor
věří spíše v člověka než v Boha. Uka-
zuje mnohdy směr, ne cíl.

Štěstím je, že autor píše to, co věří
pouze on sám. E. g. Bůh světlo... A na
našich chybách a poklescích se učí být
Bohem... A.

Václav Ryneš: VYHNANSTVÍ BOHU-
SLAVA BALBÍNA. »Vyšehrad«, Praha
1940, str. 80, cena 20 K.

Balbínův pobyt v Klatovech byl dosud
zcela záhadný a nevysvětlený. Dohady
viděly v něm krutý trest za jeho národní
vědomí, kterým ho stíhali jeho církevní
představení. Přítomná studie ukazuje na
základě nových dokumentů událost ve
skutečném světle. Ukazuje důvody a ráz
pobytu Balbína v Klatovech, jeho lite-
rární činnost, vznik slavné »Epitome«
i nesmrtelné »Obrany«. Výstižně je po-
dán Balbínův zápas s byrokratickým Mar-
tinicem. Kniha bude vítána všemi, kteří
milují českou minulost. Sme.

Frant. Kovárna: CESKÉ MALÍŘSTVÍ
LET DEVADESÁTÝCH. Svazky úvah a
studií, č. 43. K 4. V. Petr, Praha 1940.

Ve své studii hodnotí F. Kovárna úsek
dějin našeho malířství – let devadesátých
– dění, jež vytvořilo díla, která jsou v ce-
lém našem tvůrčím řádu podtónem, do-
znívajícím dodnes.

Dr. Jakub Pavel: DĚJINY NAŠEHO
UMĚNÍ. (Rozbor a přehled) cena 50 K.
Česká graf. unie 1939.

Autor nám podává cenné poznatky
nejnovějšího badání v oboru dějin umění,
od počátku doby historické až po naše
dny – v rozboru a přehledu. Nedocení-
telnou je kniha již proto, že pojmy umě-
leckého tvoření vykládá důsledně česky,
a že vžitá slova cizí vysvětluje v připo-
jeném slovníčku. Jednou z hlavních před-
ností knihy jest pak značný počet obráz-
ků a fotografií (přes 250).

Bohumila Sílová: ČECHY KRÁSNE,
ČECHY MĚ. Ilustrovala Nora Thuránská.
Vydal Čin. tiskové a nakladatel. družstvo
v Praze, 1940.

Deník malé školačky Jany Lorové, ne-
dotčen a neskreslen ničím umělým. Ob-
nažené je před námi nitro dítěte, přesa-
zeného z velkoměsta do ráje venkova.
V nejtajnějších záhybech srdce malé Jany
lze číst o velké lásce k matce a jako v kři-
šťalové studánce se v něm zrcadlí láska
k zemi nejkrásnější, k českým lesům a
polím. Knižka je vzácným přínosem v dět-
ské literatuře a milá i těm, kteří se snaží
porozumět dětské duši.

Jón Svensson: JAK NONNI DOŠEL
ŠTĚSTÍ. Vydalo nakladatelství »Vyše-
hrad«, Praha II., Václavská ulice 12.
K 20.–.

Spisovatel vypravuje živým způso-
bem o události ve svém životě nejdů-
ležitější. Milost Boží přivedla Nonniho
z protestantismu do lůna církve kato-
lické.

Zajímavé je vyprávění o prvních chvil-
kách protestantského hochy mezi kato-
líky.

Je to velice pěkná knížka.

František Neužil: PLEMENO HAMRŮ.
Román. Vydalo Nakladatelství Novina
v Praze 1940. Cena brožov. 38 K, váz.
50 K.

Prokletí visí jak černý mrak nad ro-
dem Hamrů po zavraždění starého pijana
Petra synem Jakubem a matkou Magda-
lenou. Hamrové sídlí na rasovně Satan,
kterou Petr téměř propil. Jakub si po-
máhá na čas věnem své nevěsty Milky,
zvrhlým životem však žene rod k nové
zkáze. Sebevraždou naplní Jakub míru
hříchů a tehdy farář Kvapil, věrný žák
Dobrovského, zasahuje jako nástroj milo-
srdné ruky Boží a utiňuje rozrušené vlny
lidských vášní. Žehná sňatku Michala
Hamra s Milkou, jejíž ušlechtilá postava
vykupuje osudové prokletí Hamrů. Děj
je položen do doby Napoleonova tažení.
Mistrovsky je konstruována hlavní linie
románu, pramenící často až z drsného
naturalismu, s historickými událostmi,
vrcholícími bitvou u Slavkova. vyličenou
s historickou věrohodností. Způsobem,
jakým zdolává úspěšně Neužil obtížné
úkoly umělecké a mravní, přiblížil se před-
ním českým romanopiscům.

František Kožík: BÁSNÍK NEUMÍRÁ. Vydalo nakladatel. Sfinx, Bohumil Janda v Praze v edici Nová česká próza. Stran 352, K 42, váz. 57 K.

Historický román slávy Portugalska. Hrdinou jest Louis de Camoens, básník a tvůrce eposu Lusovci. Vývoj básníkovy nitra se všemi rozbroji a rozkoly mezi posláním a pohodlím, mezi pravdou a společenskou neupřímností jest psychologicky věrně zachycen. Čtenáře upoutá uhlazený přednes myšlenek a událostí. Poesië jest okouzlující. Místy však zarazí chladná lehkomyšlnost až přidech satanství. Nakonec vítězí pravý básník jako buditel. Jeho zpěvy živí národ v těch nejchmurnějších dobách a dovedou zapalovat.

Zdeněk Urbánek: ŮŽEH TMOU. Nakladatelství Václava Petra v Praze. Vyšlo jako 3. svazek Setby – sbírky mladých próz K 12.–

Je to už druhá sbírka nadějněho autora. Sny, studie a příběhy upínající se k jemnému vidění a lehkému postřehu tajemných dění v duších mladých a stálá touha jít ke kořenům a k podstatě bytí je jemu vlastní. Oceňujeme úpornou sílu po poznání, touhu po průbojnosti a očistě. A k tomu tak úchvatný sloh!

Emanuel z Lešehradu: POSTAVY A SMĚRY, SILUETY A STUDIE 1941.

Sbírka příležitostných kritik a nekrologů, postihujících literaturu let devadesátých minulého a desátých tohoto století. Soud autorův je úryvkovitý a leckde vyúsťuje v pouhý referát.

JOSEF MÁNES A JEHO SOUROZENCI z rodinných vzpomínek píše Amalie Jenšovská, Orbis 1940, K 15.

Knižka, již je nutno si vážit i za tu prostotu a nemnohost, co podává o umělci, jenž žil v tomto životě smutku, ale v životě svého díla radosti a slávě. J. S.

Emanuel Tocháček: VČELAŘSKÉ DOBRODRUŽSTVÍ P. JIŘÍHO SUKA. Román, str. 322. Brož. 40 K. Vydaly Spol. podniky v Přerově.

Velmi dobře je mezi včelaři známe »zlaté pero přítele Tocháčka«, jak ho přilehavě nazývá msgr. Adamec. S radostnou nedočkavostí jsme čekali na Tocháčkovu »Dobrodružství«, a opravdu jsme nebyli zklamáni. Je to kniha nejen veliké lásky, ale i víry. Jak strmé a tvrdé jsou skály Tater, v nichž se děj odehrává, tak tvrdý byl i život P. Jiřího. Avšak

»Bůh je láska a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm«. Jan 1. 4, 16. A proto to dopadlo šťastně i zde a tak je nám celá kniha, kterou přečteme dychtivě, plným pramenem bohaté zábavy a poučení.

Karel Hroch: ZATOULANÁ LODIČKA. Pohádka str. 77, brož. 16 K. Vyšehrad.

Je to půvabná kytky jedenácti poutavých pohádek, psané, jak říká podtitulek pro malé i velké lidi. Jsou psány vhodným stylem s ohledem na vnímavá dětská srdce. Jejich cena spočívá v průrazné výchovné tendenci, která je zahalena do zajímavého děje utkaného z prostých slov. Málo je dnes knížek tak vhodných pro děti.

Milena Nováková: BÁSNÍRKA ŽIVOTA A SNU. Život Růženy Svobodové. Literární podobizna. Topičova edice 1940, Praha, 144 str., 12 příloh, brož. K 28.–, váz. K 43.–. Autorka se snaží odkrýt všechny proudy, které působily na povahu a literární rozvoj Růženy Svobodové v rodinném prostředí i ve vztazích k ostatním současným umělcům, jmenovitě k F. X. Šaldovi.

Josef Knap: ZAVÁTÉ ŠLĚPĚJE, prósy. Vydala Novina, Praha. Cena 18, váz. 30 K.

Zaváté šlěpěje – toť šest příběhů z Knapova rodného kraje. Jsou to příběhy naplněné smutkem ztroskotanců života, kteří se vzdali po prvním nezdaru dalšího zápasu a zahořkli pro svět. F. M.

M. A. Šimáček: DVOJÍ LÁSKA. 4 vyd. Vyd. Česká graf. unie A. S. Stran 466, brož. 30, váz. 40 K.

Sociální náměty Šimákových románů vzaté z ovzduší továrního života jsou stále časovými. Stojí tu dělník spolu s úředníkem, oba v boji se svým prostředím. S hlomozem řemenic a skřipem točících se kol jakoby prchalo kus jejich vlastního života. Milostné motivy, jimiž Šimáček své vypravování zajímavě zabarvuje, provází studii psychologickými, pronikaje duševní založení svých postav.

Kniha, jež svého času byla počtána jubilejní cenou České Akademie, jistě upoutá mysl každého českého čtenáře.

A. L.

Josef Pacovský: KLOBASA. V. Kotrba, Praha 1940. Cena 18 K.

10 krátkých humoristických povídek pro nenáročného čtenáře.

Milada Součková: ZAKLADATELÉ.
Román. Str. 259, cena brož. 34, váz. 48 K.
Edice Čin, Praha.

Z posledního autorčina románu Odkaz, vyrůstá organicky další román Zakladatelé. Rodina podnikatele Kroupy v Praze a jeho příbuzných na venkově dávají bohatou látku mnoha kapitolám, které tvoří v celku mozaikový obraz vývoje nynější finanční městské honorace, jež brala své zdravé kořeny a dravou chuť k platnému životu na venkově. Kniha předpokládá názornějšího a zběhlejšího čtenáře; kapitoly za sebou běží bez jakéhokoliv sledu z pojítka a jsou jádrem, vyloupnutými ze slupky zbytečných okolků.

Jan Weiss: NOSIČ NÁBYTKU. Povídky a sny. Průboj, nakladatel. Karla Smolky v Brně K 38.-.

Spisovatel sbírky uvádí čtenáře na městskou periferii naplněnou chudobou, zápachem smetišť a hladovým štekotem psů. K tomu používá povídek s obsahem téměř ponurým. Ve všech povídkách je mistrně znázorněna bohatá fantazie snů, vedoucí člověka do paláců, hotelů nejoblehčejších ulic města. Sběrka ukazuje na spisovatele, který je dobrým psychologem a který dovede vniknouti a vžít se i do nejtajemnějších záhybů lidského nitra.

Karel Schulz: PRSTEN KRÁLOVNIN. Povídky. Nakl. Vyšehrad, Praha. Kniha Řádu. Str. 170, K 28.-.

Umění K. Schulze není jistě uměním lichým a je přijímáno s vděkem. Byť v jeho povídkách zněl nezvykle hluboký tón, není to zoufalství, ani vidění »černě«, nýbrž pohled na pravdu lidského života. Jak ukazuje růst od »Peníze z noclehárny« k »Prstenu královniny«, nadějeme se od Schulze jasných dnů čistého umění vypravěčského, které už jednou zachytilo život v kořenech.

František Halas: TVAŘ. Nakl. František Borový 1940.

Je to již páté vydání této sbírky veršů, rozšířené v oddíl »Hořec«, v kterém jsou nejlepší básnickovy verše. Je zde jistota, ne již marná ssugesce jistoty jako v první části (ne, ty se nebojíš). Nejlépe obrat vyjadřuje báseň »Komu dík«. Halas najde cestu z nejistoty, až úplně opustí své rozkolísání (Co s drtí hvězd, já mířím k stálici, v hledání jediného...) V třetí části »Tiše« jsou básně milostné. Snad by bylo lépe, kdyby sbírka končila střední částí.

DCERA KRÁLOVSKÁ, historický román *Františka Křeliny* vyšel v nakladatelství »Novina« v Praze, r. 1940.

Spisovatel uvádí zde dvojí tvář doby přemyslovské. Stinnou stránku povahy Přemysla Otakara I., a pravý opak v jeho dceři blah. Anežce České.

Přemysl jeví se tu jako neústupný vládce, který k dosažení svých politických plánů volí každý i sebe horší prostředek. Zato pravým opakem jeho povahy je ušlechtilost a velikost duše princezny Anežky, která dovede vystupovati i jako dcera královská i jako laskavá ošetřovatelka trpících, pohrdá světskou marností dvora, aby usmířila Boha za hříchy svého otce.

J. J.

Alois Hába: VÍTEZSLAV NOVÁK (k 70. narozeninám). Pro život, sv. 17, Vyšehrad, Praha 1940. Cena 3'60 K.

Spisek, kromě stručného nástinu života významného představitele české novodobé hudební tvorby, podává nám přehledně rozbor a zhodnocení jeho velkého díla.

Joe Hloncha: SAKURA VE VICHŘICI. Vydal Neubert, Praha, cena 34 K.

Spisovatel tímto svým deníkem dává nám nahlédnouti do vnitřního života Japonců.

Procházky městem, budhistickými chrámy, bazary – jemné líčení slavnosti třetí, krásy žen, lásky Evropana k tomu něžnému kvítku – Sakuře, s konečnou tragikou, to vše čtenář prožívá spolu se spisovatelem.

Josef D. Konrád: EVA. Vydal A. Neubert, Praha, Hybernská 12. Brož. 14 K, váz. 27 K.

Ryzí srdce mladého profesora a spisovatele rozbuší se dosud nepoznanou láskou k své sestřenici Evě. Tato však miluje jistého důstojníka a nemůže tedy lásku Pavlovu opětovat. Když však onen důstojník zradí vlast, nabídne Eva svoji ruku Pavlovi, s nímž prožívá rok manželský – ovšem jen jako bratr se sestrou nebo otec s dcerou. Slib, který Eva vynutila, že ji totiž nebude nikdy milovati, snaží se Pavel mužně dodržovat. Nechce ustoupit ani tehdy, kdy už Eva ho šileně miluje, kdy je odhodlána raději zemřít, než žít bez lásky. Tehdy však Pavel pozná její lásku a oba vcházejí s radostí k novému životu. Páté vydání této knihy je dokladem, že je hodně čtena a vyhledávána.

J. Svítal-Karník: EDUARD ALBERT, život a dílo velikého Čecha. Stran 84. Cena brož. 15 K. Vydal Vyšehrad, Praha.

Veliké vzory jsou dobrou a silnou potravou duše, zvláště pro mládež. Spisovatel podává v této poutavé monografii, vydané k stým narozeninám Albertovým, zářivý vzor Čecha-vědce, rodáka žamberského, který na vrcholu životní slávy jako vynikající vědec-chirurg a vyhledávaný profesor vídeňské university, zůstal věrným synem Otlicka. Svými vědeckými spisy z oboru chirurgie a místnými překlady českých básníků do němčiny proslavil české jméno daleko za hranicemi.

Opět jeden příklad, jak se na mnohé a mnohé zapomínalo, kteří si toho nikdy nezasloužili.

Jaroslav Čeleda: PAGANINIA PRAHA. Topičova edice v Praze. Str. 220. Cena 26.- K.

Na základě četných dosud nezpracovaných pramenů, je v knize poutavým způsobem vyličen úsek podivuhodného života nejznámějšího houslisty 19. století, totiž jeho pobyt a vystoupení v Praze, jež se s počátku potkalo s malým pochopením pražského obyvatelstva. Později to však byla Praha, která se Paganiniho ujala a odhalila světu jeho genialitu a význam. Tato kapitola života Paganiniho měla by být středem zájmu především nás – Čechů.

Svat. Čech: CIKANKA. Topičova edice 1941. Vydal Ferd. Střežek. Cena 25 K.

Cikánka je prvotinou velkého básnického ducha. Je to malířská humoreska, která po prvé vyšla 1871. Z dodatku dopisů je vidět, že ani autoru nebyla tato lhostejnou. Tímto vydáním byla odčiněna nepozornost malíře Adolfa Kašpara.

Dr. Johann Michl: DIE EVANGELIEN, GESCHICHTEN, ODER LEGENDE? Vydal Pustet, Regensburg. Stran 140, cena kart. 3-20 RM.

Knížka malá sice rozsahem, za to však bohatá obsahem. Chce nás uvést do dnešního stavu badání o historické ceně evangelii, zda jsou přípustnými prameny o životě a učení Kristově. Velmi krásně je vyličen v posledním oddíle poměr vědy a víry, možnost a nutnost historicko-kritického badání o evangelích a věřící postoj k jejich náboženskému obsahu. Kniha je určena pro širší okruh čtenářů.

Josef Toman: LIDÉ POD HORAMI. Roman. Vydavatelstvo Družstevní práce v Praze II, Národní třída 36. Brož. 40.-, váz. 55.- K.

Nejenom mládí, nýbrž i staří byli zaslepeni silnou láskou ke krásné schovance Tereze. Pro ni mlynář Brychta zastaví celé obci životodárnou vodu, zacež je od občanů zavražděn. Vražda je od čeledína, jenž rovněž miluje Terezu, prozrazena a muži jsou vsazeni do žaláře. Ale ani ve vězení nezapomínají opojivé krásy Tereziiny. Když jsou propuštěni a vrátí se domů, jejich zdržovaná láska a vášně k této dívce propukne velikou prudkostí a nakonec zabijí tu, která byla počátkem i koncem všeho dobrého i zlého v obci. – Děj je podáván velice poutavě a živě, bez jakéhokoliv zakrývání slabosti a vášni prostých horských lidí. Námět románu byl v r. 1937 zfilmován.

Dr. Jelena Heidenreichová-Holečková: SOFIE PODLIPSKÁ VE SVÝCH VZPOMÍNKÁCH, DOPISECH A DENÍCÍCH. Topičova edice, Praha 1941. Stran 128. Brož. 24.-, váz. 36.- K.

Jedna z prvních vzdělaných a samostatně činných českých žen, vzor matky a ušlechtilé ženy, neúmorná pracovnice na poli literárním – Sofie Podlipská, sestra Kar. Světlé, – je postavena touto zdařilou studií do plného světla náležitého ocenění. Rozbor deníků, zápisků a dopisů ukazuje úžasný aktivismus myšlení Sofie Podlipské, dyšící opravdovou láskou k životu, její ustavičné filosofické přemýšlení, vytržené během čínorodého života v pravou životní moudrost a liší hluboký vliv autorky na literární dění druhé pol. 19. století.

Heinrich Bachmann: DER EWIGE RING. Vydal Herder, str. 184 + 31 obrazových příloh.

Jádro této čítanky tvoří 16 dopisů ženichovi a nevěstě. Starší bratr píše ze své zkušenosti mladší sestře a nastavuje ji svatovi, aby jim křesťansky vyložil některé pravdy týkající se manželství. K tomuto jádru jsou připojeny vyřátky z mnohých klasických básníků a spisovatelů a obrazy známých umělců. Kniha má být průvodcem novomanželům. V ní mají opět a opět číst, o ni přemýšlet a spolu rozmlouvat. Mnohých citátů by se dalo užít i v kazání. S. V.

Vychází pětkrát ročně. – Vytiskla knihtiskárna Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Dohlédací poštovní úřad Brno 2.

(Část nákladu jest podávána též u poštovního úřadu ve Velkém Meziříčí.)